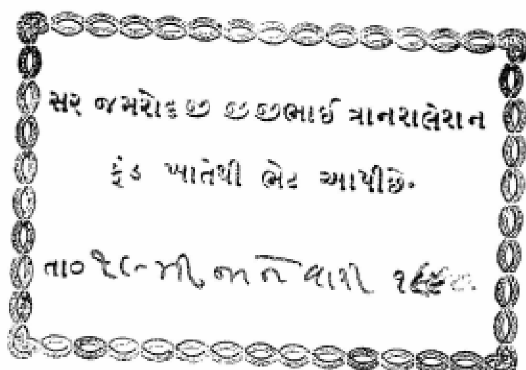
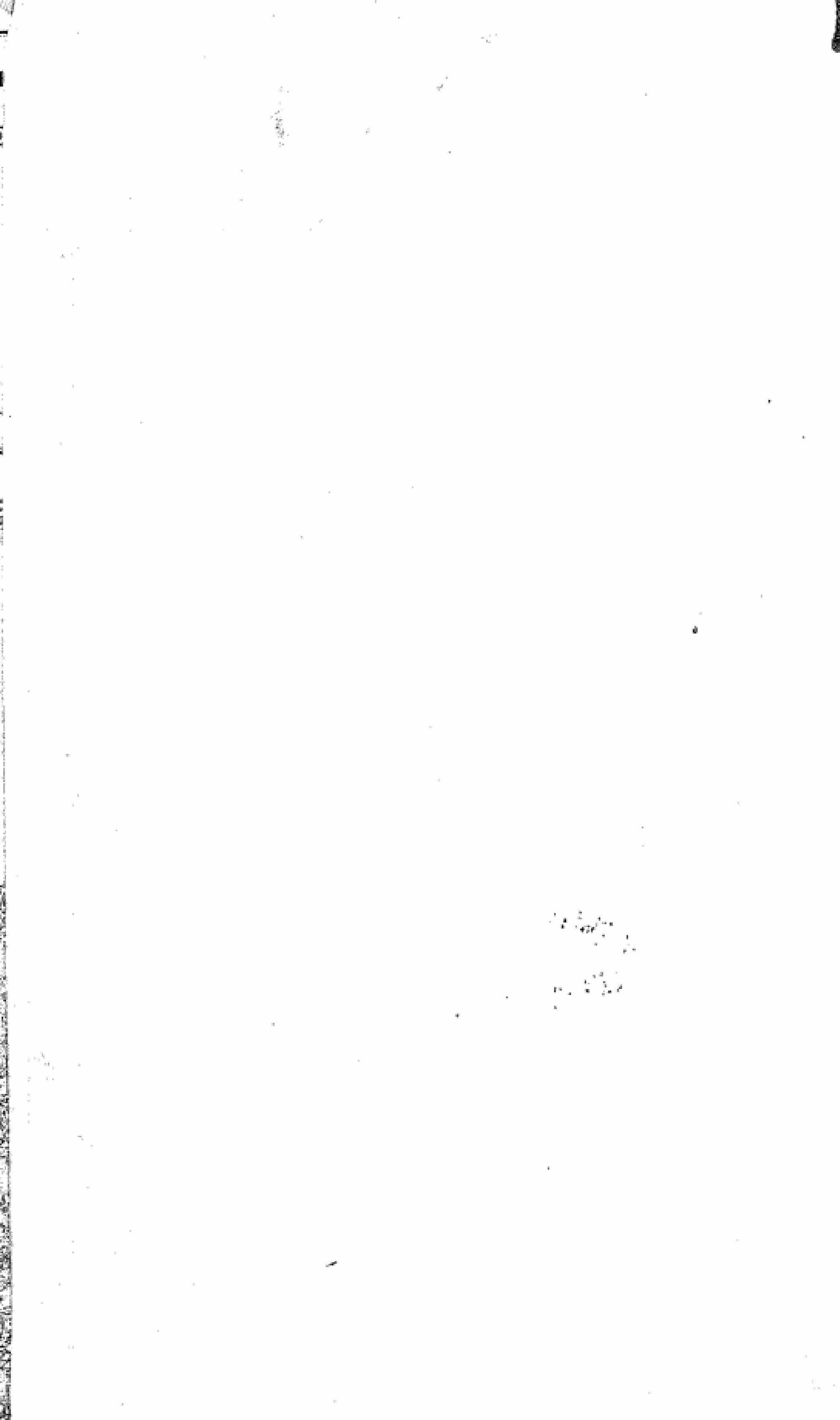
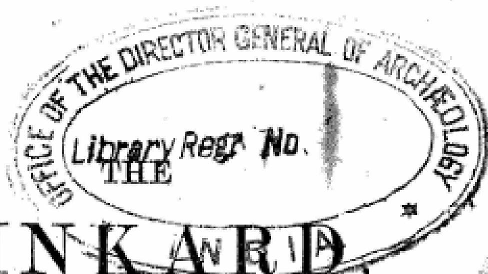

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રાન્સલેશન
ફંડ ખાતેથી ભેટ આપીછે.

THE

DINKARD.

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT; THE SAME TRANSLITERATED IN ZEND CHARACTERS; TRANSLATIONS OF THE TEXT IN THE GUJARATI AND ENGLISH LANGUAGES; A COMMENTARY AND A GLOSSARY OF SELECT TERMS

BY

PESHOTAN DASTUR BEHRAMJEE SANJANA.

VOL. VIII.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE

OF THE

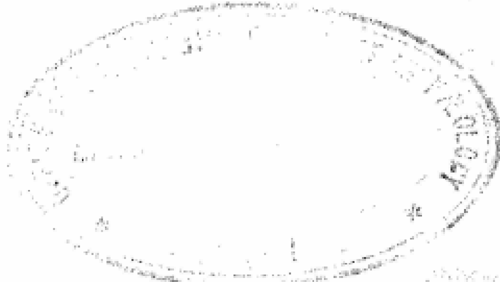
SIR JAMSHEDJI JEEJEEBHAI TRANSLATION FUND.

Bombay:

PRINTED AT THE DUFTUR ASHKARA OIL ENGINE PRESS.

87 COWASJEE PATELL STREET, FORT.

IN THE YEAR 1267 OF YEJDAJARD, AND 1897 OF CHRIST.

દીન્‌કર્દ કેતાબ,

તેહની

અસલ પેહલવી એબારત, જંદ અક્ષરે ઉચ્ચાર, ગુજરાતી
તથા ઈંગરેજી તરજુમો, શરેહ, અને અગતજોગ
પેહલવી શબ્દોની ફરહંગ સાથે.

બનાવનાર,
પેશોતન દસ્તુર બેહરામજી સંજાણા.

દફતર આઠમું.

સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટરાંસલેશન ફંડના આસરા હેઠલ
છપાવી પરગટ કરયું છે.

મુંબઈ,
દફતર આશકારા ઑઇલ ઇનજીન પ્રેસમાં છાપ્યું છે.
કોટ:—કાવસજી પટેલ સ્ટ્રીટ, નાં॰ ૮૦.

સને ૧૨૬૭ યજદજરદી.
ઇસ્વી સને ૧૮૯૭.

સાંકળ્યું.

સફે.

(૩૫૧) કેહી ચીજ હયાતીવાળી તથા હયાતીનો સંબંધ ધરાવનારી છે? તથા તે હયાતી આપનારો તથા હયાતીનો સંબંધ આપનારો શા સબબને વાસ્તે છે? તે વીસેનો ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, આએ દુન્યાને લગતી હયાતી, મીનોઇ જાતની (યાને આત્માની) કઉઅત અને અગમચેતી આપનારી શકતીનો સંબંધ હોવાથી છે. અને તે (હયાતી), બેમાલમ રીતે જીંદગી બખ્શનારા દાદારની તરફથી (મળે)છે. આએ દુન્યાને લગતી કાયા તથા બદનને, આત્મા અને કાયાની સાથે એકબીજાના સંબંધથી રહેવું, તેઓને સાથે રાખનારા હયાતી બખ્શનારા દાદારથી છે. ૨

જે જાતની અંદર એબ આપનારા હરીફનું (યાને એહરેમનનુ) જણાવું થાયછે, તે (હરીફ) ની સાથે દરએક કામમાં લડાઇ કરનારી જાત વાજબીપણાંના સબબને માટેની છે. અને તે જાત આએ દુન્યાની શકતીવાળી (યાને દીનની) આંખે જોતાંવાર એહરેમનનાં કરેલાં કામને તોડનારી છે. તથા ગેબી સહમજ શકતીનાં વધારે બળથી એહરેમનને હમેશાં તોડવાએ તેને (સ્પન્તોમઇનોઉશની) અસલ જાતની સાથે પાછું ભેલાવું છે. કારણકે છેલ્લા સુધારાના વખતને લગતું સઘળાઓને એબ આપનારથી શુધારવાનું કામ દાદારની તાબેદારી કરનારી જાતોથી થશે. અને આએ દુન્યાનું દરએક માણસ આએ દુન્યાનાં મુળવાળી આત્મા શકતીથી તથા ખોદાઇ બેશારતવાળાં મુળનાં જોરથી, વારેઘડીએ કાયદાને પસંદ કરનારૂં છે. ભલી દીનમાં જણાવેલું છે કે, (આદમીઓને) રવાનની પવીત્રાઇના સબબને લીધે, અસલ મુળ (સ્પન્તોમઇનીઉશ) ના સંબંધવાળી કાયા મેલવનાર થવું છે. અને તેનાજ સંબંધથી, રવાનને અમરગીવાળું બનવું તથા ફરીને હમેશગીની પુરતી રોશનીથી જીનત્તદાર થવું છે.* (તે રીસ્તાખેજને વખતે) તેઓને કોઇ તરેહથી નેસ્તીવાલા ૩

* રવાનને અમરગીવાળું બનવું, તથા ફરીને હમેશગીની પુરતી રોશનીથી જીનતદાર થવું છે—એની મતલબ એ છે કે, આદમીનાં અન્તકરંણની અંદર સ્પેન્તોમઇનીઉશનું રેહઠાણ હોવાથી, માણસ પાપ અને અનીતીથી દુર રેહી શકેછે, અને તેથી મીનોઇજેહાંમાં તેને સુખ અને અમરગી મલેછે. અને તે સુખ તથા અમરગીથી, આવતી દુનીઆંની બીજી વારની તેની જીનદગી માન અને જેખ સાથની બનેછે.

(એહરેમન) ની તરફ થવાવાનું નથી. પણ તે નેસ્તીવાળાને (તેઓની તરફથી) અટકાવી શકવું છે. કારણકે તે એહરેમન કોઈબી વસ્તુથી બંધાઈ શકવાનો નથી, તેમજ તે હયાતી બખ્શનારા દાનાઈવાળા પેદા કરનારના સંબંધવાલી હયાતી ધરાવનાર થવાનો નથી. કેમકે તે ખોદાએતાલા પોતે હયાતીવાલો તથા બીજાઓને હયાતીવાળા કરનારો છે. જે વસ્તુઓ બને એટલો નાશ કરવાને તથા નોકસાન પોંહચાડવાને લાયકની છે, તે વસ્તુ કાયદાસરના આત્મા સાથે (યાને દીનદાર માણસની સાથે) હયાતી ભોગવવાને લાયકની તથા કાયદાસરની કેમ હોય? મીટી, પાણી અને ઘાસ વગર કાયદાવાળું છે (યાને એક બીજાના સંબંધને મલતું નથી), તે સાથે કેમ બાંધી શકાય? વગર કાયદાવાળાઓની હયાતી તેજ હયાતીવાળા એહરેમનને લગતી છે. એકબી બદનવાળી જાત, યજદાંની તરફથી આત્માના વસીલા વગરની નથી; પણ એહરેમનના ઉલટા ખવાસનાં કારણથી તે દરએક જાત હાણી પોંહચાડનારી (બને) છે. આત્મા તથા તેની સાથે સંબંધ ધરાવનારાઓ તેવા નથી, પણ અગત કરીને એહરેમનના સંબંધથી ઉલટા ખવાસના તેઓ જાહેર થાએલાછે.

૪ જે ધરમગુરૂઓ એહરેમનની વસ્તુવાળા છે, તેઓ પોતાને ખોલ્લી રીતે નેસ્તીવાળા (એહરેહમન) ની આગળ બાંધીને લઈ જનારા છે. તથા એહરેમનનાં સંકટભરેલાં એક રહેઠાણમાં જાહેર રીતે હાની પોહચાડનારી વસ્તુની સાથે (આવતી દુનીઆમાં) જીંદગી ગુજારનારા છે. હાણી પોંહચાડનારની બનેલી જાત, પેલા હયાતી આપનારા દાદારના મજહબવાળી શી રીતે હોય? જે યજદાંને લગતો છે, તે જાતેજ ઘટતી રીતનો બનેલો હોયછે. તેને લગતી વસ્તુઓ પેલા નેસ્તીવાળા (એહરેમન) ના તરીકાવાળી નથી. અને તે પેલા એહરેમનની વસ્તુનું કામ કરવાથી વેગળો છે. વળી તે શખ્સ કે જે નાલાએક બનેલોછે, તે ગોયા આપોઆપ પેલા એહરેમનની વસ્તુઓ કરવા સારૂજ બનેલોછે. નાલાએક બનેલો શખ્સ, નેસ્તીનાં કામથી સખાવતની વસ્તુઓ વગરનો છે. નાલાએક બનેલો શખ્સ, નેસ્તીને લગતી વસ્તુઓથી પેલા નેસ્તીવાળા (એહરેહમન) ની માફકનો, દરએક વસ્તુમાં (તેની) એકસરખી જગોવાળો અને દરએક વખતમાં એકસરખી રીતે (એહરેમનનો) વસીલો બનેલોછે. વળી જે નેસ્તીવાળો (એહરેમન) છે, તેની માફક જે નાલાએક છે, તે દરએક કામ નીચ કઉઅતે કરનારો છે.

નાલાએક બનેલો શખ્સ, દરએક વહતે દરજ્જેની દાનાઇથી બનાવેલી વસ્તુ તથા બનાવટને અને બનાવનારને ખરાબ બનાવટવાળી વસ્તુઓ તથા ખરાબ બનાવનાર તરીકે કહેનારોછે. જે દોજખના ગારના રહેવાસીઓ છે, તેઓ નેસ્તીવાળાની બનાવટને દાનાઇવાળી કહેનારા છે. હાલમાં હયાતીવાળા (દાદાર) ની દોલતનો સંબંધ, નેસ્તીવાળા એહરેમન સાથે લગાડવો એ થોડું અચરત થવા જોગ નથી. જે બુરા લોકો જેમ ઉલટા થાઇને કહેછે કે, વાંધાભરેલા નેસ્તીવાળા (એહરેમન) ના કલાંમો એ હયાતી આપનારા (દાદાર) ની તરફથી કહેવાએલાછે. તેમજ તેઓ દાદારની તરફથી હયાતી પામેલા આત્મા વીશેબી કહેછે કે, તે પોતાની મેળે હયાતી પામેલોછે. તેમજ દાદારની જાતની દુશમનઇથી તેઓ દાદારને નાશ કરવાને માટેનો પણ કહેછે.

(૩૫૩) આત્માને પેદા કરનારાં મુળ—તેના ભલા ખવાસને મદદ કરનાર—તેને આ દુન્યાંનાં બીઆંમાં રસ્તો કરી આપનાર—અને બદનનાં બીઆંની અંદર તેના મુળને પાલનાર તથા તેનો સંભાળ કરનાર અને (આત્માને) વેંહચવાનો હોકમ કરનાર તથા તેનાં કામથી ખેશી ધરાવનાર અહુરમજદની તરફૂનો પાછો બદલો મેળવનાર તથા (આત્મા) પોતાને પાછો (અસલ મુળની સાથે) મેળવનાર છે· તે વીશે ભલી દીનનો ખોલાસો· ૧

જાણવું કે, આત્માની જાતને જનમ આપનાર દાદાર અહુરમજદ છે. દાદારની તરફથી, તે આત્માને ગરોથમાનની અતીઅન્ત રોશનીની ૨ અંદરથી (આએ દુન્યામાં) મોકળેલોછે. મીનોને લગતો આતશ, પાણી ૩ અને મીટી (યાને બદનની અંદરની આએ ગેબી વસ્તુ) તે ગેબી આત્માના ભલા ખવાસને મદદ કરનાર છે. તથા આએ દુન્યાને લગતો આતશ, પાણી અને મીટી આએ દુન્યાની કાયાને મદદ આપનાર છે. આએ ૪ દુન્યાને લગતાં તોખમની અંદર દાદારના કાયદાવાળાં ફરમાનથી આત્માને માર્ગ કરી આપનાર મીનો ઇજદો છે. બદનનાં બીઆંની ૫

અંદર તેના મુળનું (યાને આત્માનું) પોહચવું, ખોદાઈ બખ્શેશનાં ફરમાનથી છે. તે આત્મા તેને લગતા વખતનું કામ, તેનાં અસલી મુળની સાથે ઘટતી રીતે બદનને (આએ દુન્યામાં) ચલાવવાથી કરનારો છે. આત્માની પરવરશી કરનાર તથા તેને નીભાવી રાખનાર, તેની જાતના ઉપરી બદનની અંદરના અકલના આગેવાનો છે. (એટલે જે આત્માને સહમજ શકતી આપનાર ઉપરી યજદો છે.) સખાવત અને સચ્ચાઇ, નીમકહલાલી, સંતોષ, અને ઉદયોગને માટેની કોશેશ, એ આત્માને બેહુ જેહાંનમાં છુટાપણું તથા છુટકારો આપનાર, અને તેને બેહુ દુન્યાની બુજોરગી આપનાર તથા દરજ્જાવાળો બનાવનાર છે. આત્માને કેટલીએક નુરી વસ્તુઓની મારફતે પોતાને લગતો સંબંધ રાખવો છે. આત્માને (તેણે) કીધેલાં કામોનો પાછો બદલો મેળવવો તથા ચહડતે દરજ્જેનું બનવું, તેને સીનગાર આપનારાં યજદી મુળથી છે. સારો ખવાસ ધરાવનારો (આત્મા), તેના ખેશાવંદને (યાને પેદાના કરનાર અહુરમજદને) પાછો મળનારો છે. જે બુનીઆદો અને બદનો ફ્રશકેરેતિના વખતમાં નામદારીને માટેનો બદલો મેળવનારાં છે, તેઓ ફ્રશકેરેતિ (યાને છેલ્લા સુધારાને લગતું) કીરતીવાન કામ કરનારા છે. જેવો તે ફ્રશકેરેતિનું કામ કરવામાં સરદાર તરીકે છે, તેઓ તનપસીનને વખતે સઘળી તનોમંદ દુન્યામાં સઘળી સહમજ ધરાવનારા સર્વે શકતીવાન દાદાર અહુરમજદની તરફથી સારા ભાયગસાળી થાશે.

(૩૫૯) વાચાથી આત્માને ફાયદો કરવો છે, અને આત્માને લગતું નુકશાન (વાચા)થી દાબી નાખવું છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, (પાક દાદારે) આદમીને જબાન એક હથીઆર તરીકે બખ્શેલી છે. તેને લગતી વાચાથી, આદમીઓ પોતાને માટેનો મોહટો ફાયદો મેળવનારાં છે. અને તે જબાનને ઉલટી બુધ્ધી, લોભ, ગોસ્સો, અને બીજા દુરગુણો જે બદનની અંદર હંમેશા (આત્માને સારૂ) રાહ મારવાની કોશેશ કરનારા છે, તેઓને તેની ઇચ્છાથી અટકાવવા આએ (દુન્યાને) અતીઅંન્ત ફાયદો કરનાર છે. તે આત્માને માટેનાં હથીયારને,

બુરી મતલબથી અટકાવવાએ, એટલે જે આદમીઓ તે જબાનના હથીઆરને બુરી મતલબનું બોલવાથી અટકાવેછે, તો ફાએદાને માટેનું બોલવાથી આદમી તેને લગતાં નોકશાનને દુર કરનારૂં છે, અને તે પોતાનાં વચનથી દુન્યાને સારી રીતે ચલાવનાર છે.

૩ (પાક દાદારે) દરૂજો (યાને દુરગુણો) ની બુરી ઇચ્છાથી, જબાનને સાચવવા સારૂ, આદમીનાં બદનની અંદર ભલા વીચારવાળી શકતીની અકલ, નમનતાઇ, ફરમાનબરદારી, અને વળી બીજા મીનોઇ સારા ગુણો તેની જાતને લગતાં કામને સારૂ બખ્શેલાછે. વળી આદમી તેના આત્માવાળાં બદનની ઉપર હકુમત કરવા સારૂ હાકેમ તરીકે છે. તેથી ભલી મીનોઇ શકતીઓ (યાને ઇજદો), એક દોસ્ત તરીકે તેને ચાહેછે. જે સબબને લીધે આદમી પોતાની વાચાને બુરી ઇચ્છાનું બોલવાથી અટકાવેછે. અને જે શખુનો પોતાનાં દીલમાં રાખેછે, તેની ઉપર પુરતો વીચાર કરેછે તથા ધેઆન પોંહચાડેછે. અને અકલથી તથા બીજા ભલા મીનોઓના હોકમથી, જબાનને બુરી ઇચ્છાનું બોલવાથી અટકાવેછે. જો આદમી ઉલટા વીચાર અને બીજા ઉમેદવાર બનાવ-નારા બુરા મીનોઓથી (યાને બુરી સકતીઓથી) પોતાની જબાનને બોલવાથી પાછી ખેંચેછે, તો તેના આત્માને તે પોતાની જબાનથી ફાએદો કરનારૂં અને આત્માથી તેને લગતાં નોકશાનને દાબી નાખનારૂં થાએછે. પણ જો તે સંપુરણ વીચાર કરીને નથી બોલતું તો તેથી તે હંમેશાં ધાસ્તીવાળું—બોલવાથી ચહડતે દરજ્જેના ફાએદાને દુર કરનારૂં, અને પોતાને લગતા ધીક્કારથી આત્માને તે વીશેનું ઘણું નોકશાન કરનારૂં બને છે.

૧ (૪૫૦) હયાતીનું મુળ અને આએ દુન્યાંની કાયા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, દાદારે તેની બેહદ રોશનીમાંથી જે શકતીને પેદા કરેલીછે, તેને લગતી દીનનો વીચાર કરવાને માટેની પેદાયશનું નામ અવસ્તાની અંદર બે જાતવાળા અથોરનાન (યાને પેગમબર અશો જરતોશત) નાં નામથી જણાવેલીછે. વીચાર કરીને જોતાં તેની એક

મીનોઇ જાત (યાને અણદીઠ રૂહ) છે. અને બીજી આએ દુન્યાંને લગતી કાયા (યાને ખાકી બદન) છે. તેની ગેબી જાતની અંદર (યાને આત્મારૂપમાં) ગેબી સમજ આપનારી દીનની વીચાર શકતી મેળેલીછે.

૩ આએ દુન્યાંની કાયાની અંદર દીનનો વીચાર આપવાવાળી ગેબી આત્માની શકતીનું ઘણું રેહઠાણ હોવાથી, મીનોઇ જાતવાળી શકતીએ (યાને હયાતીએ) તેને પુરતા વીચારવાળી બનાવેલીછે. આત્માને તેને લગતાં કાયાને માટેનું કામ કરવા સારૂં પુરતી રીતનો વીચાર કરવાની શકતીનું વધારે મલવું, તેની અંદરની લાયક શકતીઓથી છે. અને તે (દીનની સહમજ) ને માણસોનાં દરએક સારા ઉદીઓગને સારૂ તે આદમીની અંદર પોંહચાડનારા ગેબી સહમજ ધરાવનારા મીનો યજદો છે.

૪ આએ દુન્યાની જાત (યાને બદન) ની અંદર દીનની કઉઅત અહુરમજદની ઇચ્છા તથા દાનાઇને માટેનાં નેક કામ કરવાની શકતીનું દેખાવું, ગેબી સહમજશકતી આપનારી કઉઅતની મારફતે છે. આત્માનો સંબંધ આએ દુન્યાની કાયા સાથે હોવાથી ઇનસાન ઘણીજ ગરમ ઉલટવાળું (યાને ભલા ઉદીયોગને સારૂ ઘણું આતુર) છે. પેહલ્લી પેદાએશ (યાને આત્મા) ને લગતી સહમજ આપનાર તરીકે દીન છે, તેનું નામ “ અવેસ્તાક ” કરીને છે. દુન્યાના લોકો તેને તરણ ભાગવાળા મજહબને નામે બોલેછે. કારણકે જે દીનના (દફતરોના) તરણ ભાગ દરએક ત્રતીઆંઉશ ભાગવાળા નામમાં વેહચાએલાંછે. (એટલેજે ગાથા, દાદે અને માત્રે એવા ત્રણ અવસ્તાના વીભાગ છે.) જે દીનનાં દફતરોનાં તરણ ભાગ કરેલાછે, તે અવસ્તાનાં નામવાળા વીભાગો ખલકને સારાં કાંમ કરવાની સહમજ આપનારા સબબ તરીકે છે. જેમકે (હાલમાં) આદમીઓ તેને નવી દીનને લગતી સહમજને નામેબી બોલેછે. તે (અવસ્તા) ની અંદર હૈયાતીને લગતું કામ કરવાની ગેબી સમજ આપેલીછે. તે દીનની અંદર આપેલી સારાં કાંમ કરવાની સહમજના ઉલટથી લોકોને નવા ધરમને લગતા ભરમને સહમજવોછે. અને તેથી લોકોને ગણેઆંનનું

૫ મેળવવુંછે. તેનો આદમીઓએ ભાષણની મારફતે લોકોમાં ફેલાવો કરવો. તેમજ તેનું પઢાણ કરવું. (આદમીનાં) બદનની અંદર હૈયાતીનો સબબ, તેને દીનના એરાદાવાળું કરવા સારૂ છે. જે કોઇ લોકોને ભલાઇવાળાં કરવાની સમજ ભાષણની મારફતે ફેલાવવાનું નામ ધરાવનારો છે, તે

ગેબી સમજશકતીથી છે. તેની જાત સાથે, જે મીનો સર્વેથી અગતનો સંબંધ ધરાવનાર છે તેનું નામ અવસ્તામાં "રસ" યાને "ખોરહે" કરીને છે. અને તે પેદાએશને દુખના વખતપર મદદ કરનાર કેહવાએ છે. વળી જે (ધરમગુરૂ) ભાષણની મારફતે આદમીઓનું દુખ ટાલનાર છે, તે દુખભજન તરીકે ગણાયછે. તેના સંબંધવાળી ઓલાદથી દુન્યામાં જનમેલાઓ સુરીય, ચંદ્ર, અને સેતારાઓની માફક રોશનીવાળા છે. તથા સઘળી આલમને પોતાની તાબેદારીમાં રાખનારા છે. અને ફાવી નીકળનારાઓમાં તેઓ જાતેજ ઘણા ફાવી નીકળનારા છે. વળી તેઓ ગેબી અગમચેતી આપનારી ઉલટમંદ હૈયાતીવાળાં ખોદાઇ નુરની બરકતથી, ગેબી અગમચેતી આપનારી શકતીનાં સંબંધને લીધે દરૂજનાં પોતાની સાથનાં જોડાનને પવનની માફક હાંકી કાહનારા છે. આ દુન્યામાં જનમ લેનારી ઓલાદનાં જે લોકો અફ્રેમનની બુનીઆદથી (યાને બુરી બુદ્ધી આપનારી ગેબી શકતીવાળાં મુળથી) પોતાની હૈયાતીને ચલાવનારા છે, તેઓ બદકારીની હૈયાતીને સારૂં જનમ લેનાર તરીકે ગણાએછે. જેમ આએ દુન્યાનાં ગોસ્પંદો અને આદમીની અંદર તેને લગતી બદકાર જાતવાળી વગર જોવાની જીંદગીથી હીલચાલ કરનારા તથા હૈયાતી ભોગવનારાં પ્રાણીઓ છે તેમ. ૬

(૩૧૫) આત્માની જીંદગી તથા મરણ વીશે, તથા તેને વગર તેજનો બનવાની નીશાણી વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, આત્માની જીંદગી, અકલ અને અગમબુદ્ધીથી છે. અને ૨ તેનું મરણ, ઉલટા વીચાર અને હટ યાને મમતથી છે. આત્માને તેજવન્તું ૩ થવું, અકલમંદ અને અગમબુદ્ધીનો વધારો કરનારા પુરૂષોની દોસ્તી, વેહેવાર અને તેની સાથની પરપુછ કરવાથી છે. આત્માનાં તેજનું ઘટવું, ૪ બુરી બુદ્ધીવાળા (દુન્યાનો) ઘટાડો કરનારા અને યજદાની દીનનું નહી સાંભલનારા બુરા હાકેમની દોસ્તી, વેહવાર અને તેની સાથની વાતચીતથી છે. તથા તેને ભલા વીચારનું કામ કરવાની આદત પડવી, પવીત્ર ૫

ફરમાનવાળી ઉત્તમ (દીનની) અક્કલથી છે. અને તેને બુરા વીચારનું કામ કરવાની આદતવાળી કઉઅતનું મલવું, તદન ઉલટા વીચારના બુરા ફરેબવાળા ગુસ્સાથી છે.

૧ (૩૧૪) રોશની અને અંધારૂ, તથા તેને લગતા ફાયદા અને નુકશાન વીષે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, રોશનીને લગતો, (યાને યજદી ખોરેહનો), ફાયદો આત્માને લગતો છે. અને તે અમર્ગીને લગતું ઇમાન, ખુશી, પ્રકાશ, મોહબત, દરીઆફ્ત અને પવીત્ર સવાબનાં કામને બેહદ રીતે જાહેર કરનાર છે. જેમ દાનાઇ અને સચ્ચાઇથી, અમર્ગીને લગતો ફાયદો છે. તેમજ ખોરશેદ તથા ચંદ્ર અને શેતારાઓથી, પાણી—ઝાડપાન, ગોશપંદ, આદમી, વરસાદ અને બીજી ભલી પેદાએશને અહેરેમનના નુકશાનથી ફાયદો થાએછે. તેઓની અંદર ફાયદો હોવાને લીધે, તેની ખુબી આપનારી તાબેશ, દુઃખનું નીવારણ કરનારી વસ્તુને નામે બોલાયછે. (જેમકે) પાપીના વાંધાનો ખોલાસો કરનાર (યાને અપવીતરાઇને દુર કરનાર) ખોરશેદનો પ્રકાશ છે. તથા વરસાદનાં બંધાનનો નીવેરો લાવનાર (યાને અટકેલા વરસાદને વરસાવનાર) ખોરશેદનો પ્રતવ છે. અંધારાથી, અમર્ગીને લગતા ૩ આત્માને ધાસ્તી અને ભય તથા અંધાપાની બીક અને વગર કામે અસ્ત પામવાનું તથા અણદીઠપણાથી અને નહી જણાવાનું નુકશાન છે. અજાણપણાથી તથા ખોટારાંથી અને ખોરશેદની ચાલના અટકવાથી તથા ગરમીના જતા રેહવાથી અને બીજી બદીઓથી (લોકોને) અતીઅંત નુકશાન થાયછે. અને તે નુકશાનની ફરીઆદનો ફાયદો તેની અંદર યઝદોને ભેલાઇને કામ કરવાએ થાયછે.

(૫૫૮) અહુરમજદની ચહડતે દરજ્જેની કશીઅતથી, દીનદાર લોકો વખતને લગતી ઘાટને તોડેછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, અહુરમજદે દુન્યાંના લોકોને મઝદીઅશની દીન ફ્રશોકેરેતિના વખત સૂધી એહરેમનને ટાલવા તથા ઘટાડવા સારૂં બક્ષેલીછે. તે (દીન) થી, એહરેમન હમેશાં પોતાની ખીલતી હાલતમાં તુટરો રહેછે. અને નેક પેદાએશ, ફ્રશોકેરેતિના વખતવેર હંમેશાં તે (દીન) થી, એહરેમનને વગર જોતાંવાર તોડતી જશે. અને એહરેમનના જે ઇરાદાઓ છે, તે દરએક ઇરાદાની ઉપર ભલી દીનવાળા લોકો એવી રીતે ફાવશે, કે તે એહરેમનને તે વખતમાં ભલી દીન તથા તેને લગતા દીનદાર લોકોથી (પોતાનો) સુકાશ થવાની તથા ઘટાડો થવાની ધાસ્તી રહેશે. એહરેમનને દાબી નાખવા અને બાહેર કાહડવામાં દાદાર હોરમજદની ચહડતી કૌવત ગણાશે, તથા તેને તેથી દુન્યાને પાછી સુધારવાની અને મઝદીઅશની દીનને ચહડતે દરજ્જેની બનાવવાની, હીમત તથા ફતેહ મલશે. આએ વખતો વીષે ભલી દીનની અંદર કહેલુંછે, તેમજ મઝદીઅશની દીનની નેક પેદાએશ કયા વખતમાં સપેન્તોમઇનીઉશ અને અંગ્રમઇનીઉશનાં કામની સાથે જોડાએલી રહેશે, તથા (કયા વખત ઉપર) ચહડતે દરજ્જેની બનશે, અને કહી વેલા ઘણી ઉતરતે દરજ્જેની રહેશે, તે વીષેની વીગત દીનને લગતાં બીજા પ્રકરણમાં જણાવેલીછે. ૨

(૫૫૯) આત્મા અને બદનના અવ્યવો વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, (માંણસની) હૈયાતીનું ઉતપણ થવું, પેહેલ્લી મીનોઇ દુન્યામાંથી છે. અને આતમાની સાથે સઘળી કાયાનું એક બીજા સાથનું બંધારણ, તેનીથી (યાને હૈયાતીથી) છે. અને આએ દુન્યાની કાયાનું આત્માની સાથે જોડાવું, બદનના અવયઓથી છે. અવ્યઓ, દેહથી કાએદાસર રહેનારા છે. અને કાએદાસરની કાયા, ૨

૩ એ તેની (યાને આતમાની) જાત તરીકે છે. વળી તેની આએ (એટલે જે નીચી લખેલી) બે વીગત છે. પેહેલું રૂપને લગતું કામ કરવું, અને બીજું ઇચ્છાને લગતું કામ કરવું. આત્મા અને કાયા એ બેઉના સંબંધથી રૂપને લગતાં કામનું બનવું છે. જેમ કે મીટીમાંથી ધાતુનું (બનવુંછે). જાડપાંનતું બનવું જમીન અને પાણીમાંથી છે અને ઝાડનાં મુળથી ઝાડનાં ફળોનું બનવું છે. તથા ગોસ્પંદોને દુધ તથા દરએક જીંદગીને લગતી સારી દેખાવવાળી ચીજો જેવી કે ચરબી—લોહી—ચામડી અને બાળનું બનવું—ઝાડપાનોના ખોરાકથી અને પાણીને પીવાથી

૪ છે. એજ પ્રમાણે બીજી વસ્તુઓ (નું બનવું)—ઇચ્છાની મરજીથી છે. જેમ કે લાકડાંથી આકાર બનાવનાર (સુથાર) રણસીંગડું અથવા ભેંપુરી અને બીજી બનાવટ બનાવનાર છે. તથા કુંભારની મરજીથી માટીનાં વાસણનું બનવુંછે. શુનાંના વારા તથા પોલ્લાં અને નખ લેવાની છરી તથા

૫ એરીન અને વીંટીઓ સોનીની બનાવટની ઇચ્છાથી બનેછે. એજ પ્રમાણે બીજી વસ્તુઓ રૂપ અને ઇચ્છા એ બેઉના સંબંધથી છે. જેમ કે આદમી (તેને લગતા) ચેહેરાથી છે. અને જમીનથી ઘઉં (અને અનાજ) ને

૬ લગતી વસ્તુઓ છે. ચેહેરા અથવા રૂપથી તથા અવ્યવો (યાને બદનના ભાગો)-થી તેના બનાવનારની લાએક ઇચ્છાનું જણાવું છે. શેરડીનું ઉગવું જમીનમાંથી છે. અને તેને મીથાશને સારૂં પસંદ કરવીછે. વસ્તુની ઉતપનતી જમીનમાંથી છે. જેમકે હાલના લોકોને ઘી (ખાવાને) લગતી ઇચ્છા, ઘી અને શાકર એ બેઉની ઘટતી મેળવણીથી છે. જમીનને લગતી ચીજોના દેખાવે (માણસની) ઇચ્છા સફાઇદાર યાને તાજગીવાળી થાયછે.

૭ દીનની અંદર જણાવેલુંછે કે, જે માણસ ગેબી ખોરેહવાળું હોએછે, તે તેના ઉપરી ખોરહેમંદ ઇજદોના સબબને લીધે છે. તેજ પ્રમાણે જાદુગર હાકેમની જાતને, અંધકાર બુરી કીર્તીની અંદર ફરવું દેવોથી છે. આએ અને પેલી દુન્યાને લગતી સઘળી તરેહની સમજનું મળવું આએ (ઉપર જણાવેલાં) મુળથી છે. જેમ કે આગળા દાનાવોનો કોલ છે કે, આત્મા અને તેના અવ્યવોની અંદર તેને લગતી સઘળી સમજ રેહછે.

(૩૪૦) ખોદાપરસ્તીના ચહડતા દરજજા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, આએ દુન્યાનાં આદમીઓની અંદર યજદોનું પ્રકાશવું, ભલાઈને લીધે છે. અને બુરાઈને લીધે (તે યજદોના પ્રકાશનું) ફંળાવું છે. (દુન્યામાં) ફાયદાના વધારાને સારૂં, ભલા લોકો છે. અને દુન્યાની નેકીને ખરાબ કરવા સારૂં, બુરા લોકો છે; જેથી ચહડતો દરજ્જો (લોકોથી) મેલવાતો નથી. જે ખોદાને માનનારો છે, તેનો સર્વેથી સરસ ચહડતો દરજ્જો બે તરેહથી છે. તેમાં એક તેના રવાનની સાથે સરૂઆતથી હોરમજદનો સંબંધ હોએછે, તેથી તે આદમીની બુધ્ધી અને ફરોહર સઘલાં લોકોના ફાએદાનું કામ કરનારૂં થાવછે. બીજું—તેને વીશે દીનમાં જણાવેલું છે કે, તે આદમી તનપસીનના વખતમાં (પેદાએશને માટે) એહરેમન ઉપરની સેવટની પુરતી ફતેહ મેળવવાનું કામ કરનારૂંછે. તથા એહરેમનને (આએ દુન્યાંમાંથી) હમેશનો હાંકી કાહડવાએ તથા વગર તેજનો કરવાએ, સઘળી બદનવાળી હૈયાતીઓને પાછું સુધરવું તથા દોજખથી છુટવું છે. અને ખલકના લોકોને ફાએદેમંદ જીંદગી ગુજારવીછે. અને છેલ્લા સુધારાના વખત ઉપર તમામ આદમીઓ બેદાદીથી છુટકારો પામેલાં અને દાદાર હોરમજદની હજુરમાં એક શેહેરી તરીકે રેહનારાં થાશે.

(૩૪૧) યઝદાંની કશીઅતને લગતા પેદાએશના વીચાર વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાંણવું કે, પેદાએશનાં દરએક કામને લગતો વીચાર, તેને લગતી હીલચાલને માટેનો છે. સઘળી પેદાએશ, તેને લગતી બનાવટ તથા વગર બનાવટનાં એકસરખાં કામની અંદર એકબીજાથી જુદી છે. અને તેને લગતી હીલચાલ કરનારી છે. માણસને લગતી ધારણા, ઘણી ચહડતે દરજ્જેની હૈયાતીને લગતી વસ્તુઓને સારૂં, યાને આત્માને સારૂં છે.

દરએક હૈયાતીવાળું આદમી સવાબ યા ગુનાહની ઇચ્છા રાખેછે. કોઇ મીનોને લગતું, કે આ દુન્યાને લગતું પ્રાણી, તેવી ઇચ્છા વગરનું નથી. કોઇ શખ્સ તેને લગતી તે ઇચ્છા સીવાયનું વીચારવા તથા કરવાને
૪ શકતીવાન નથી. આદમીને અહતે દરજ્જેનું બનવું, ઇઝદી શકતીના ઉપરીપણાંના વીચારથી છે; કારણકે તેથી, જે એકને માટેનાં કામનો (યાને પાપનો) વીચાર છે, તેને તે છોડી દીએછે. જે કોઇ હમેશા મીનો અને ગેતીને લગતી શકતીની મારફતે, પોતાની હૈયાતીના સંબંધવાળાં કામને માટેનો વીચાર રાખનાર છે, તે ખચીત બીજાને લગતી (યાને અંગ્રમઇનીઉશની) કઉઅત વગરનો છે. (એટલેજે એહરેમનની
૫ કઉઅત તેમાં રહેતી નથી.) (આદમી) એહરેમનની એક જાતના સંબંધથી હીલચાલ કરવાએ, (એહરેમન) તેને પોતાને લગતા ગ્રેહોની જાતની માફકનું બનાવી શકેછે. અને દરએક આદમી હમેશા પોતાનાં કામને લગતા ઉદ્યોગની અંદર તે (એહરેમન) ના વસીલા તરીકે હોયછે, તો તેની પેદાએશ તરીકે તે પેલા (એહરેમન) થી ઉસકેરાયલું રીએછે. જેમ ખોરશેદ, ચંદ્ર અને સેતારાઓની અંદર આસમાની સેતારાઓનો એક માર્ગ ગણાયછે, તેમ. એટલેજે જેમ આસમાની દોરની અંદર કેટલાએક ગ્રહો હોરમજદી માર્ગે ચાલનારા છે અને કેટલાએક એહરેમની માર્ગે ચાલનારા છે, તે પ્રમાણેનું તે એહરેનમની રાહ ઉપર ચાલ-
૬ નારૂં માણસ છે. જેમકે આતશ અને પાણી પવનથી જોસવંતા થાયછે, તે જોસ, જોકે પ્રથમ તેઓના પોતાનાં કામના ઉદ્યોગની મદદને સારૂં આપવામાં આવેલો હતો. તે વેળા તેઓ રાહ મારનાર થાય તેને સારૂં તે જોશ નહી હતો; પણ તેઓ પોતાના કામની હીલચાલ કરવાની ઇચ્છાથી, રાહમારૂ (યાને ખોદાઇ તરીકાથી ઉલટા) થયાછે. અને તેઓ ઉલટાં કામની તરફ
૭ ફરેઆછે. જે આદમીઓની ઇચ્છાની અંદરની હીલચાલ, તેના ઉદ્યોગમાં તે દુરઅંદેશીવાળા અને સર્વેથી અહતે દરજ્જેના પાક ઇજદોની સરદારીને માટેનાં કામને લગતી હોયછે, તેઓ હમેશાં, તે ઇજદોના સંબંધવાળી પેદાએશ તરીકે અહતે દરજ્જેનાં કામ કરનારાં થાએછે.

(૩૭૨) કામ કરનારાઓની અંદર, મઝદીઅશની દીનવાળા ત્રણ જણ, જે હોરમજદના વીચારની અંદર પુરતા છે, તેઓ વીશ્વાસ રાખવા જોગછે· તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો· ૧

જાંણવું કે, કામ કરનારાઓની અંદર, મઝદીઅશની દીનવાળા ત્રણ જણ, જે અહુરમજદના વીચારની અંદર પુરતા (યાને સંપુરંણ) છે, તેઓ વીશ્વાસ રાખવાજોગ છે. જેઓની વીગત આ પ્રમાણેની છે. એક સાચવટથી અહુરમજદને લગતો ઇનસાફ કરનારો અને ખોલ્લી રીતની શાક્ષીથી કોઇનેબી ખોટારાથી મુતલગ નહી નુકસાન કરનારો (નીઆધીસ). બીજો અહુરમજદને લગતી ખાલેશ અગમ બુદ્ધીથી, દરએક આદમીને તેના સંપુરણ વીચારથી ઘટતી સમજ આપનારો (ધરમગુરૂ). અને ત્રીજો ઇનસાફને લગતી ખોરેહવાળો (યાને કુદરતી સકતી પાંમેલો) પાદશાહછે. અને તે અહુરમજદની તરફનાં પુરતાં ખોરેહની બેસારતથી, (દુન્યાની અંદર) પ્રકાશી નીકળનારો છે. ૨ ૩ ૪ ૫

(૩૭૩) અહુરમજદ અને એહરેમનની દીન—તેનો પોશાક તથા તેઓને લગતો સુધારો—અને (તેઓની)દીનનાં ચલણ વીષે—તથા તેઓના તાબેદારોનાં ઘટતાં નામ વીષે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો· ૧

જાંણવું કે, અહુરમજદની દીન, એ અહુરમજદની દાનાઇ છે. તેનો પોશાક (યાને બદન) એ ભલાઇ છે. તેને ઝેબ આપનાર, સચ્ચાઇ છે. અને તેના લાએક તાબેદાર, યજદાંપ્રસ્તો છે. અને તેની મતલબ, અહુરમજદને માનવાનીછે. અને જે કોઇ તેના તાબેદાર લોકો છે, તેઓનું નાંમ યજદાંપ્રસ્તો છે. અને તે દીનને દુન્યામાં ચાલુ રાખનારા, ડાહપણવાળા લોકો—દાનેશમંદ પાહદશાહ—તથા પવીત્ર જરથોશતી વડો ધરમગુરૂ છે. એહરેમનની દીન, એ એહરેમનની બુરી બુદ્ધી છે. તેનો પેહરવાશ (યાને જાત) નેકીને હાણી પોહચાડવાની કેળવણી છે—તેને ઝેબ આપનાર, ખોટારૂં અને ઠગાઇ છે. અને તેને લગતા લોકો, દેવની પરશતેશ કરનારા છે. ૨ ૩

તેની મતલબ, દેવને માંનવાની છે—અને તેના તાબેદાર લોકો. દેવને માનનારા છે. વળી તેની મતલબ, દેવપ્રસ્તીની છે. દુન્યામાં તે (દીન) ને ચલાવનારા, કવી લોકમાં ભલી દીનને લગતું નહી સાંભલનારો બુરો રાજા તથા ઠગારો ધરમગુરૂ છે.

૧ (૩૭૯) આદમીને જણમતી વખતે પેહલી—બીજી અને ત્રીજી ઘાટ કરનારા દરૂજો વીષે તથા તે દરૂજોની સામણે થનારી અહુરમજદની ધારણા વીષે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાંણવું કે, આદમીઓને જનમતી વખતે પેહેલી ઘાટ કરનારો, અકોમન (યાને બુરા વીચારની શકતીવાળો) દરૂજ છે. તે (માણસને) જનમવાનું કામ સરણુજાંમ પોંહચાડવાની આગમચ, દુઃખની હલાકી પોંહચાડનારો અને તનપસીનને લગતી ઇજા તેને દેખાડનારો છે. અને ૩ તેની ઇધાણી જનમતી વખતે એક બચ્ચાંના રડવાના વખતની છે. આ એ દરૂજની સામણે થનાર બેહમન (યાને ભલા વીચારવાળી શકતી), નેકીથી તેને તનપસીનને લગતી હંમેશની સેવટવાળી જીંદગી દેખાડનારો છે. ૪ જેની ઇધાણી એક બચ્ચાંને ખુશીનો વખત ગુજારવાની છે. બીજી ઘાટ કરનારો "આઝ" (યાને લોભનો) દરૂજ છે. તે બચ્ચાંનાં બદનને બુખ અને તરસથી દુબલું કરનારી શકતીવાળો છે. તેથી તે બચ્ચું પેદા કરનાર દાદારની તરફથી ઘટતી રીતનો છુટકારો મેળવનારૂં તથા તે (દરૂજ) ની ઉપર ફતેહ મેળવનારૂં, બુખ અને તરસ મટાડનારા દુધના લેઝતદાર ખોરાકની મદદ મેળવવાથી છે. અને તે બદનને તરૂપ્ત કરનારો ખોરાક 'આજ' (યાને ૫ બુખના) દરૂજને મારનારો છે. ત્રીજી ઘાટ કરનારો દરૂજ, અપ્રમાણીક ઉંઘથી બદનને હાણી પોહચાડનારો, તથા (માંણસને) સુસ્તી કરનારો દરૂજ છે. તેનાં નુકશાનને અટકાવવું, બદનને સુખ આપનારી પ્રમાણીક ઉંઘથી છે.

(૪૪૭) વસ્તુને માટેની નીશાની તથા તેને માટેના થેડાવ વીષે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો· ૧

જાણવું કે,આસમાંન ઉપરની વસ્તુને લગતી ચેઆર તરેહની નીશાની ૨ છે. એક વસ્તુ પોતે, નીશાન વગરની હોય. બીજું એક વસ્તુ પોતે (આસ્માન) ૩-૪ ઉપર (નીશાનવાળી) હોય. તરીજું એક વસ્તુ પોતે આસમાન ઉપર ૫ (નીશાનીવાળી) નહી હોય. ચોથું એક વસ્તુ પોતે મુતલક નહી હોય. ૬ તેમજ આસમાન ઉપર તેની નીશાન પણ નહી હોય. જે વસ્તુ પોતે ૭ નીશાન વગરની છે, તે કેહીછે કે, ચોમાસાંની રૂતુ જેનો દેખાવ સાએબા-ન (યાને વાદળ) વાળો હોવો જોઈએ, તે વરસાદની નીશાની જે પવન અને વાદલાંઓને લગતી છે, તેની હીલચાલ વગરની હોય, તો તેથી સહમજવું કે વરસાદનું આવવું જતું રહેલુંછે. એક વસ્તુ પોતે આસમાન ઉપર ૮ નીશાનીવાલી હોય. જેમ કે ગરમીની રૂતુ સાએબાન (યાને વાદળ) વાલી હોય. અને તે વખતે (આસમાન) ઉપર પવન વગર હીલચાલનો અને વાદલાં સ્થીર (યાને થંભ) હોએ, તો તેથી સહમજવું કે વરસાદની નીશાન છે. જે વસ્તું (આસમાન) ઉપર નીશાનવાળી નહી હોએ, જેમ કે ચોમા- ૯ સાંની રૂતુ હોએ અને પક્ષીઓએ (પોતાનો) માળો બનાવેલો હોય, તો તેથી જાણવું કે વરસાદની નીશાણી છે. એટલેજે વરસાદનું ઉપરથી આવવું થશે. કોઈ વસ્તુ જાતે (આસમાન) ઉપર નહી હોય, તેમજ ૧૦ તેને લગતી કાંઈ નીશાન આસમાન ઉપર નહી હોય. જેમકે ગરમીની રૂતુ હોય અને પક્ષીઓએ પોતાનો માળો વરસાદની નીશાનવાળો કરેલો હોય; તો તે ઉપરથી સહમજવું કે (આસમાન) સાયાવાળું નથી, તે છતાં વરસાદ આવવો જોઈએ.

(૪૪૫) આતશોની અંદર વગર ધુમારાવાળો તથા ધુમારાવાળો (આતશ) છે· તે વીસે ભલી દીનને લગતો ખોલાશો· ૧

જાણવું કે, વગર ધુમારાવાળો જે આતશ છે, તે નીરમલપણાંથી ૨ પ્રકાશેછે. અને તે લાયકીવાળા પજદોને લગતો છે. અને ધુમારાવાળો ૩

જે આતશ છે, તેની અંદર વગર ખાલેશીવાલી વસ્તુઓનું ભેળાણ છે. તે (આતશ) અંધારાવાળાં વગર તેજના ધુમારાની સાથે પ્રકાશેછે. એટલામાટે ધુવાં સાથના સઘળા આતશોમાં દોજખનાં ધુમારાવાળો આતશ સરવેથી

૪ સરસ ધુમારાવાળો છે. જે ધુમારાવાળા આતશ છે, તે સુકાસને સારૂં જમીનની અંદર રોશન રેહછે. અને તે આતશ (જમીનને) સુકવવા સારૂ સુકાશવાળી ગરમીના સબબ તરીકે છે. તરાવતને દુર કરવા સારૂ જે આતશો છે, તે આસમાન ઉપરથી પ્રકાશનારા (સુર્ય તથા ચંદ્ર) છે.

૧ (૪૪૪) **ખોટું બોલનાર અંધ્રમેનીઊશ સખ્તી ભોગવનારો છે. અને સ્પેનામીનો પોતાને ચહડતે દરજજે ચલાવનારો છે. તથા સ્પેનામીનો અંધ્રમેનીઊશપર વધારે કઊવતવાળો છે. તે વીષે ભલી દીનને લગતો ખોલાશો.**

૨ જાણવું કે, ખોટું બોલનાર અંઘ્રમેનીઉશ સખ્તી ભોગવનારો છે. એટલેજે અહુરમજદની પેદાએશની સાથે લડાઇ કરવામાં તેને હાર

૩ ખાવી તથા પાછું ફરવું છે. અને સ્પેનામીનો તેની ઉપર પોતાને ચહડતે દરજજે ચલાવનારો એથી છે કે, અંઘ્રમેનીઉશને તેની પેદાએશને હાર ખાવાએ દુ:ખ પોંહચવું છે. અને તે દુ:ખથી તેની પેદાએશને હાર ખાવી છે. અંઘ્રમેનીઉશની ઉપર સ્પેનામીનોએ ફતેહ મેળવવી, અંઘ્રમે-નીઉશની હાર થવાએ તથા તેની પેદાએશ નાલાયક બનવાએછે. સ્પેના-મીનોની પેદાએશને ભલી દીનને (દુનીઆંમાં) પ્રસીધ કરવા સાથે છેલ્લા સુધારાને સારૂ જોડાઇને રેહવુંછે. તથા સ્પેનામીનો (પોતાની પેદાએશને) સઘળી સમજ અને અગમબુધ્ધીથી ચલાવનારો છે. અને અંઘ્રમેનીઉશની કેટલીક હલાકી તથા દુ:ખો, જે તે દરૂજની હયાતી સુધીની નીશાણી તરીકે છે, તે (માંણસનો) આતમા (પોતાની) ખરાબ અવસ્થાને સારૂં પોતાને તેની અંધાપાવાળી આંખથી ચલાવેછે તેના સબબને લીધે છે. એટલેજે તેને લગતી (યાને અંઘ્રમઇનીઉશની) બુધ્ધિ જો માંણસમાં આમેજ થાએ નહી, તો તે (માંણસ) દુખકારક (દોજખના) ખાડામાં પડે નહી.

(૩૭૮) બેહુ મીનોની (યાને સ્પન્તામઈનીઊશ અને અંગ્રમઈનીઊશની) કઊઅતને પીછાણવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, બેહુ મીનોની શકતીઓને (માણસ) એવી રીતે પીછાણવાને શકતીવાન થાએછે, કે જે કોઇ સ્પેનામીનોને પીછાણનારૂં (ઇનસાન) હોએછે, તેને તેની (યાને સ્પેનામીનોની) હજુરમાં પોંહચવું છે. અને તેણે બેહેશત (નું મકાન) મેળવવું છે. વળી જે અંગ્રમઇનીઉશને પીછાણવાવાળું હોએછે, તેને તેની (યાને અંગ્રમઇનોઉશની) તરફ ફરવું છે. અને તે ફતેહમંદ બેહસ્ત છોડીને દોજખમાં જાએછે. ૨

(૩૭૧) સ્પેનામીનોની પેદાએશ સઘળી રીતનો શણગાર પામેલીછે. અને ઘનામીનોની પેદાએશ નોકસાનકારક છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, સ્પેનામીનોની પેદાએશ સઘળી રીતનો શણગાર પામેલી, તેની હૈયાતી હંમેશાં કેટલેક દરજ્જે ઘટતી રીતની પ્રમાણીક હોવાથી છે. અને ઘનામીનોની પેદાએશ કેટલેએક દરજ્જે સઘળી (ઘનામીનો) થી (શણગાર પામેલી,) તેને લગતી હૈયાતીની ચીજોથી અને તેની (યાને એહરેમનની) પોતાની અપ્રમાણીક કઉઅત તેનામાં હોવાથી ઉજડ—અને નોકશાનવાળી બનેછે. વલી જે સ્પેનામીનોની પેદાએશછે, તેની અંદર ભલા વીચારની શકતીનું મુળ જણાએછે. અને જે ઘનામીનોનેલગતી પેદાએશ છે, તે તેને સુખ વગરની કરવા સારૂં તેના ફાએદાને નોકસાન કરવાને લાએકની-છે. અને તેથી સ્પેનામીનોની પેદાએશ વગર ઘનામીનોની પેદાએશમાં અંધકાર વીચાર નજર આવેછે. ૨

૧ **(૩૮૦) ધનામીનોનાં સખત-ધાસ્તીભરેલાં ઘાતકીપણાની અંદર, આએ દુન્યાનાં આદમીઓએ પોતાની ઓલાદને ચાલુ રાખવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, દાદાર અહુરમજદે પેદાએશોને હયાતીનો શણગાર એહરેમનનાં ઘાતકીપણાંની અંદર આપેલોછે. અને તે પેદાએશને આએ દુન્યામાં જોસ્સાની મારફતે હીલચાલ કરનારી તથા હયાતીને લગતી ઇચ્છાવાળી બનાવીછે. આએ દુન્યાનાં લોકોમાં, જે અઢતે દરજ્જેનાં તુરૂસ અને આરામ સાથનાં આદમીઓછે, તે આએ દુન્યામાં એહરેમનનાં મેલાપ વગરના તથા પોતાની (અસલ) કુદ્રતથી નહી ફરનારાંછે. અને તે સવાબની કુદ્રતવાળા ઘાટને દુર કરવાની ઇચ્છા રાખનારા અમેસાસપંદોની માફક આએ દુન્યામાં ઘાટ કરનારાઓની ઉપર ચહડતે દરજ્જેનાં રેહછે. અને આદમી વગર ઘાટ કરનારા જોસ્સાની ઇચ્છાવાળું એજ કારણથી બનેછે. અને આએ ઘાટવાળી દુન્યામાં ચહડતે દરજ્જેના તુરની માફક ફાવી નીકલેછે. જેમ આદમીના (બદનની અંદર) આતશ, પાણી અને મીટીને અંદરનો તુરી આતશ જોસ્સાવાળાં રાખેછે તેમ. આએ દુન્યામાં ધનામીનોની ઘાતવાળી હાલતની અંદર (માણસોએ) પોતાની ઓલાદને સુધારાથી ચલાવવી એ ધાસ્તી બરેલું કામછે.

૧ **(૩૮૧) સઘળાં આદમીઓએ (ખોદાના) તાબેદાર તરીકે પોતાને પીછાણવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, સઘળાં આદમીઓ (ખોદાના) તાબેદાર તરીકે પોતાને ગણવાથી, ચહડતે દરજ્જે પોંહચેછે. અને તેઓને દરએક નેકી પરાપત થાએછે. અને ભલા યજદો તેઓને હયાતીને લગતી ત્રણ મુખ્ય ચીજ પોહચાડેછે. એક મોહતાજ વગરના બનવું—બીજું અમરગીવાળા થવું—અને ત્રીજું મોરાદે પોંહચવું. મોહતાજ વગરનું થવું—બદનને લગતી હાજતનું નેક કામ કરવાએછે. અને તેથી પોતાને વાસ્તે લાએક દોલતનો

તે વધારો કરેછે. વળી નોકશાનકારક હાલતમાં આદમીને તે દોલતના વધારાથી કેટલેએક દરજ્જે હાજતને લગતાં નેક કામ થાઇ શકેછે. અને તેથી તેની ખુશીનો વધારો થાયછે. અને તેહને લીધે તે હાજતવાળાં (આદમીને) વગર મોહતાજનું કરનારછે. (માણસને) વગર મોતે (યાને અમરગીથી) રેહવાની હાજત એ ભુખ છે, તેજ પ્રમાણે તેની ઓલાદને (યાને બચ્ચાંને) હાજત ઉપરાંત દુધનો ખોરાક અમરગીના ફાએદાને માટેનો સહમજી આપવો નોકસાનકારક છે. તેજ પ્રમાણે સેતારાઓના સંબંધ- ૩ વાળો શુભ વખત, હમેશાં (માણસની) મોરાદને બર લાવનારો છે. અને તેથી નાલાએક દોલતની ઇચ્છા દોલતને માટેની ઇચ્છાવાળાઓને કેટલેક દરજ્જે વધેછે. દોલતને માટેની વધારે ઇચ્છા, ફરાગત આપનારી અને વધારે કઉવતવાળી હોએછે, તે ટકી રહેછે. જે (માણસની) ઇચ્છા દોલતથી (લોકોને) ઇજા દેવાને માટેની હોએછે તો, તે આદમીની ઇચ્છા સરંજામ પોંહચતી નથી. અને તેને લગતી નામોરાદીથી, તેને વધારે હલાકી અને ગમનું પોંહચવુંછે. માણસને તેની ઇચ્છા બર આવવાથી, ખુબી અને ખુશીનું મેલવવુંછે. એ વીશેનો ખોલાસો એમ છે કે, ખોદાએતાલાના બંદાને (અંગ્રમઇનીઉશનાં) ઘાટકીપણાંની અંદર ખોદાને પીછાણી તથા આદમીને ખુશી રાખી શકાતું નથી. આદમી પુરતી રીતે ૪ ખોદાની પીછાણ કરવાએ, પોતાને અહતે દરજ્જે પોંહચાડેછે. અને તેથી યજદાંની તરફની સઘળી નેકીથી લાએકનું બનેછે. પણ આદમી જો ઘાટકીપણાની હાલતમાં હોએછે, તો તે બીજાને (યાને એહરેમનને) રાજી રાખવાને માટેનું રીહેછે. અને તેથી તેને યજદાંની તરફની લાએક નેકીથી અહતે દરજ્જે પોંહચાવું નથી. એટલા વાસ્તે તે બીજાથી (એટલેજે ઘનામીનોથી) (માણસને) લાએક બનવું નથી. જો માણસ પોતે બંધેને (યાને સ્પેનતોમઇનીઉશ અને અંગ્રમે- નીઉશને એકબીજાની) બરાબરીના દરજ્જાવાળા યા અહતે અથવા ઉત્તરતે દરજ્જેના માણેછે, તો તે પોતે બંધેને એકસરખા દરજ્જાવાળા ગણતું નથી. દુન્યામાં અરસાણી, પેદા કરનારની બરોબરનો નથી. તેમજ તે કમ યા જીયાદેહ પેદા કરનાર નથી. ત્યારે બેહુને એકબીજાની સાથે રાજી રાખી ૫ શકાય નહી. વળી તે બીજા (એહરેમન)"ને ઘાટકી હાલતમાં હોવા છતાં, ખુશી રાખનારની બરોબરનો કેમ ગણાય ? એ સઘળું ધીઆનમાં લેતાં,

પેદાએશનું શુરૂં કરનારને સઘળાઓને ખુશી રાખનાર અને વસ્તુને પેદા કરનાર તરીકે આદમીઓએ તકરારમાં લેવો જોઇતો નથી. પણ આદમીએ સંપુરણ રીતે જાણવું જોઇએ કે, સર્વેને ખુશી સાથે રહેવું ખોદાએતાલાની તરફથી છે. (દીનમાં) જણાવેલું છે કે, તનપસીનને વખતે ખલકનાં લોકોની અંદરથી પેલા એબ આપનાર (એહરેમન) ને દુર થાઇ જવું છે.

૧ (૩૮૧) લોકોની અંદર વધારે કઉઅતદાર (કોણ છે)? તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, જ્યારે આદમીની રોનકદાર જાતને માતેલી અને કઉઅતવાળી રાખવા સારૂં આપણને ગોસ્પંદ દેખાયછે, તે ઉપરથી ગોસ્પંદોનું કઉઅત ચઢતે દરજ્જેનું જણાયછે. અને જ્યારે ગોસ્પંદની કાયા માતેલી તથા રોનકદાર બનેલી જાડપાનને લીધે દેખાયછે, તેથી જાડ ૩ પાનનું કઉઅત આપણને વધારે અગતનું જણાયછે. જ્યારે આપણને જમીન વીષે જણાયછે કે, જાડપાન તેમાંથી ઉગનારાંછે અને આદમીઓ તથા ગોસ્પંદોને વધારે જોબદાર બનવું તેને લીધે છે. ત્યારે ફરાગત આપવા સારૂ જમીનની વસ્તું આપણને વધારે અગતની દેખાયછે. ૪ જ્યારે પાણી, જમીન, જાડપાન, ગોસ્પંદ અને આદમીને ચલાવનારો પવન છે, એવું આપણને જણાયછે. ત્યારે હૈયાતીને વધારે ૫ શક્તી પવનથી છે, એવું આપણને જણાયછે. જ્યારે ચલકાટ (યાને નુરી વસ્તુ) વીષે આપણને જણાયછે કે, તે હૈયાતીના ઉપરી પવનને ચલાવનાર તરીકે છે, ત્યારે તે ઘટતી રીતની મદદ આપનારો ચલકાટ ૬ આપણને સર્વેથી સરસ કઉઅતવાળો દેખાયછે. અને જ્યારે ભલી દીનથી આપણને જણાયછે કે, ચલકાટને (યાને આત્માને) ચલાવનારી જે ઉપરી તરીકેની વસ્તુછે, તે ફતેહ મેળવનારૂં ફરોહર છે. તે ઉપરથી જણાયછે કે આસમાન, પવન, પાણી, અને જમીનને તે ફતેહમંદ ફરોહરો પોતાના ચલકાટ અને ખોરેહની મારફતે સુધારો કરવા સારૂં છે. વળી જ્યારે શુર્ય, ચંદ્ર અને તારાઓ આપણને તેજવાળા

દેખાયછે; તે ઉપરથી જણાયછે કે, તેઓની જાતની અંદર ઘણાં કઉઅત-
દાર અશો ફરોહરો છે. જે પ્રમાણે હમણાં આએ દુન્યાની સપાટી ઉપર
આએ દુન્યાની કાયાવાળાઓમાં દીનદાર આદમીઓ ચહડતે દરજ્જેનાં
સરદારી અને હકુમત કરનારાં છે. તે પ્રમાણે આએ દુન્યાંનાં લોકો
ઉપર તેઓના યજદોની કઉઅત મોહટો દરજ્જો ભોગવનારી છે.

(૩૮૩) બે મુળ વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, આદમીનું કામ સવાબ યા ગુનાહને લગતું છે. તેમાં ૨
સવાબનું કામ; એ આદમીનાં સવાબને લગતા એરાદાથી છે. અને તેનો
વસીલો; આદમીની અંદર બેહમન યાને ભલા વીચારવાળી હયાતીને
લગતી અકલ છે.

આદમીની તરફથી ગુનાહનું કામ—ગુનાહને લગતા એરાદાથી ૩
છે. અને તેનો સબબ આદમીની અંદરની બુરાં મનવાળી ઉલટી અકલ
છે. ભલા વીચારવાળી અકલ—આદમીની અંદર દાદારની તરફનો ૪
સવાબ, અશોઇ, ફાયદો, અને સુખને લાવનારી વસ્તુછે. અને બુરાં
મનવાળી ઉલટી અકલ—આદમીની અંદર ગુનાહ, અપવીત્રાઇ, નોક-
શાન, અને ગમને લાવનારા વસીલા તરીકે છે. જ્યાં આદમી દાદારના
ભલા વીચારવાલી સકતીથી—સવાબ, અશોઇ, દીન, અને આદમીનાં સુખ-
ને મારેનું નહી હોય, તો તેને લીધે બુરાં મનવાળી ઉલટી અક્કલ—
ગુનાહ, અપવીત્રાઇ, નોકસાન અને માણસની ગમગીનીના વસીલા
તરીકેનું કામ કરવા સારૂં માણસની અંદર રેહેછે. જેનાં અન્તકરણનું ૫
મુલ બદનને લગતા સારા ખવાસનું છે. અને ભલા વીચારની અકલનાં
મુલને લગતુંછે. તેની ખાસીઅત સવાબ, પવીત્રાઇ, ફાયદો, અને સુખ-
ને માણસની અંદર લાવનારા યજદના સંબંધવાળું છે. એ ઉપરથી ૬
જણાએછે કે, બે મુલોમાંનું એક સવાબ, અશોઇ, ફાએદો અને શુખને
માંરેનુંછે અને તે નેકીનાં મુળને લગતુંછે. અને એક ગુનાહા, ખોટાઇ,
નોકસાન, ગમ અને હલાકી માણસની અંદર લાવનારા વસીલા તરીકેછે.
જે ધરમગુરૂઓ તેમાંના એક (બેહરેમન) ના મુળને લગતા હોએ, જેઓનો ૭

ધરમ લોભી જાતવાળાને લગતો હોએ તો, તેઓ હયાતીને સારૂં પાપ, ખોટારૂં, નોકસાન અને ગમ માણસની હલાકીને સારૂં લાવનારા છે. અને તેઓ ખલકના દુશમન તરીકે કેહવાએછે. તેવો ધરમ ખલકને સારૂં દાદારને લગતો, અને સલામતીવાળો કેહવાએછે તે તેમ કેહવાવો નહી જોઇએ.

૧ **(૩૮૯) માણસના (આવતી દુન્યાના) સવાબને લગતાં મકાન અને ગુનાહને લગતા ગાર વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, આદમીનું (પેલી દુનીઆં) ની અંદર, સવાબને લગતું રેહઠાણ આએ (નીચે જણાવેલી) ચાર વસ્તુથી છે. એક અહુરમજદની આરાધના કરવાથી. બીજું. અહુરમજદને લગતી ઇચ્છા રાખવાથી. ત્રીજું. તે ઇચ્છાને લગતી ઉલટ રાખવાથી. ચોથું. તેનામાં ૩ (યજદાની) આરાધનાને લગતી ઇચ્છા હોવાયછે. (ઉપલી વીગતમાં જણાવેલું પેહેલી વસ્તુને લગતું) સવાબનું મકાન, ઘણુંજ ચહડતે દરજ્જેનું છે. (બીજી વસ્તુને લગતું) સવાબનું મકાન, તેથી સેહજ ઉતરતું છે. (ત્રીજી વસ્તુને લગતું) સવાબનું મકાન, (હોરમજદના) સરવેથી સરસ તાબેદારથી સેહજ ઉતરતું. (અને છેલ્લું અહુરમજદના) સરવેથી સરસ તાબેદારને લગતું છે.

૪ અહુરમજદની આરાધના કરવી, એ નેકીના પ્યારને સારૂં ભલા (યજદ અમેસાસ્પંદો અને નેકોકાર આદમીઓ) ની બુલંદ આવાજે વખાણ કરવાના સબબથી છે. અને તેથી (તે આદમી) સવાબનાં ૫ ઘણાંજ ચહડતે દરજ્જેનાં મકાનવાળું છે. અહુરમજદને લગતી ઇચ્છાવાળું (માણસ), ભલાઓ (યાને અહુરમજદ અમેસાસ્પંદો યજદો અને ભલા આદમીઓ) ને નેકીને લગતા પ્યારની મારફતે ખુશી કરવાના સબબથી, તથા આએ દુન્યાને લગતો સારો બદલો મેળવવાનાં કારણથી છે. અને એથી તે સવાબનાં સરવેથી ચહડતાં મકાનની નજદીકીવાળું ગણાએછે.

૬ અહુરમજદની ઇચ્છાને લગતું (માણસ), નેકીની તરફના પ્યારને સારૂ ભલાઓને ખુશ કરવાથી, આએ દુન્યાને લગતો સારો બદલો

મેળવવાના સબબવાળું છે. અને તેથી તે સરવેથી સરસ ખોદાની તાબેદારી કરનારનાં સવાબનાં મકાનની નજદીકીમાં આવેલું ગણાએછે.

(માણુસ) યજદાની આરાધનાની ઇચ્છાવાળું, તે ભલાઓ (યાને દાદાર અને તેના યજદ અમેસાસ્પંદો)ની બુલંદ આવાજે વખાણુ કરવાના સબબથી ખોદાના સરવેથી સરસ તાબેદારનું સવાબનું મકાન મેળવનારૂં છે. ૭

એજ પ્રમાણે આદમીને સારૂ પાપને લગતાં ચાર બુરાં ઘર આએ પ્રકારનાં છે. જેમકે પેહલું—બુરાની આરાધના કરવાને લગતું. બીજું. બુરાની ઇચ્છા રાખવાને લગતું. ત્રીજું. બુરી ઇચ્છાવાળાને લગતું. અને ચોથું. (બુરાની) આરાધનાની ઇચ્છાવાળું. ગુનાહને માટેનાં બુરાં મકાનોમાં (પેહલું) ઘણુંજ નીચું—(બીજું) ઘણાંજ નીચ મકાનની નજદીકીવાળું. ત્રીજું (દોજખનાં) ઉપરનાં મકાનની નજદીકનું. અને ચોથું ગુનાહને લગતું અહડતે દરજ્જેનું દોજખનું મકાન છે. ૮ ૯

બુરા (અંગ્રમઇનીઉશ) ની આરાધના કરવાનો ગુનાહ, જેમકે ભલાઓની દેખઇતી દુશ્મનીને સારૂં ભલાને દુ:ખ દેવાનો છે. અને તેને સારૂં સરવેથી નીચ દરજ્જાવાળાં પાપનું દોજખનું મકાન છે. બુરાની ઇચ્છા રાખવાને લગતો ગુનાહ, જેમકે ભલાઓની સાથે દુશ્મની રાખી ભલાને દુ:ખ દેવાએ આએ દુન્યામાં સારો બદલો મેળવવાને લગતો છે. અને તે માણુસના ગુનાહને લગતું દોજખનું મકાન, ગુનાહના છેક નીચાં દોજખની પાસેનું છે. બુરી ઇચ્છાવાળાની આરાધનાનો ગુનાહ જેમ કે આએ દુન્યાને લગતા ફાએદાને સારૂં ભલાને જાહેર રીતે ઇજા દેવાનોછે. અને તે સખ્સના પાપનું દોજખ અહતે દરજ્જેના પાપનાં મકાનની પાસેનું છે. બુરાની આરાધનાને લગતી ઇચ્છા કરવાને લગતું પાપ જેવું કે ભલાને જાહેર રીતે દુ:ખ દેઇને આએ દુનીઆંનો ફાએદો મેળવવાને લગતુંછે. સવાબને લગતાં મકાંન અને મરતબાની તરફ નજર કરતાં તે સંઘળાં બુજોરગીવાળાં મકાંન છે. અને ગુનાહના (પસ્તાવાને) લગતાં દોજખનાં મકાનની અંદર પાપની ધારણાની હદ મુજબનું પસ્તાવાને લગતું કંગાલ દરજ્જાવાળું મકાન છે. ૧૦ ૧૧ ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫

૧ (૪૮૭) **નહી પસંદ કરવા જોગ ગુણોથી આદમીને ફાએદો નહી થવાનાં કારણ. તથા આદમીઓને બીજા એકપુરા સારા ગુણથી જુદો જુદો ફાએદો મેળવવામાં ફાવી નીકલેલાં કેહવાયછે, તેનાં સબબ વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, આદમીઓની જાત, પોતાનાં બદન ઉપર હકુમત કરનારી બનેલીછે. અને પસંદ કરવા જોગ કામ કરવાથી, તે આએ દુન્યાંની બીજી પેદાએશોની ઉપર સરદારી કરવાને શકતીવાન થાયલીછે. એટલે જે (આદમીઓ), તે હકુમતની મારફતે પસંદ કરવા જોગ કામ કરવાની શકતી ધરાવવાથી, આતમાને માટે અહડતે દરજેનો વીચાર કરનારાં અહડતે દરજેનું બોલનારાં અને અહડતે દરજેનું કામ કરનારાંછે. તથા જે (આતમાને સારૂં) લાએકનું વીચારવું, બોલવું અને કરવું નથી, તેને તેઓ છોડી દેનારાંછે. અને પોતાના આતમાઓને દુરગુણો-થી દુર રાખેછે. તથા જેઓ તેઓની સરદારી નીચે હોયછે, તેઓને દોજખથી છુટકારો મેલવનારાં કરેછે. અને બીજા આએ દુનીઆના શકતીવાન લોકોને પોતાની એકપુરી જાતથી, જુદા જુદા સારા ગુણોની મારફતે લાએક ફતેહ મેલવેલા બનાવેછે, તે એક આદમીની કઉઅતને લીધે-છે. જેમકે એક કુતરો બેહમનની પેદાએશનાં ગોસ્પંદને સારી પસંદ કરવાજોગ રીતે ચલાવનાર તરીકેછે, તે ભરવાડ આદમીનાં બળને લીધેછે.

૩ જો ભરવાડ (ગોસ્પંદ અને કુતરો) એ બેહુના ઉપરી તરીકેની સરદારીથી, તેઓને પસંદ કરવા જોગ રીતે ચલાવેછે, (અને તેમાં) ગોસ્પંદને વચ્ચે ચલાવેછે, અને કુતરાને (ગોસ્પંદની) આગળ રાખેછે. તો તે કુતરાને બાહેરથી ચાલતો જોવાએ, તેને નહી પસંદ કરનારાઓને તેનાં અહડતે દરજેનાં જોરથી ધાસ્તી ખાવીછે. તથા ચોરોને (તે ગોસ્પં-, દોને) લુટી લેઇ જવાથી અટકવું છે. તેમજ બકરાને ચોરી લેઇ જાઇ વરૂને ખાવાની બીહીક રેહછે. અને તે ગોસ્પંદના દુધથી બચ્ચાંના આતમાને ફાએદો તથા તુરૂપત થવું છે.

૪ જો તે ભરવાડ, કાએદાથી ઉલટી રીતે, ગોસ્પંદની અંદર કુતરાને ચલાવે, અને ગોસ્પંદને બાહેર રાખે, તો કુતરો અંદર રેહવાથી,

ગોસ્પંદને નોકસાન કરનાર થાયછે. અને ગોસ્પંદ બાહેર રેહવાને લીધે ચોરોથી ચોરાઇ લુટાઇ જાયછે. તથા વરૂથી લુટાઇને ફાડી ખવાયછે. અને તેથી ભરવાડ દોલત વગરનો અને પાપી રવાનવાળો બનેછે.

(૩૮૫) દીનનો દરજ્જો ધરાવનારૂં આદમી, નીતીના કાએદાથી હરગેજ નજીસ થતું નથી. પણ તે, દેવના તરીકાથી ખચીત નજીસ બનેછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દીનનો દરજ્જો ધરાવનારૂં આદમી, નીતીના કાયદાથી હરગેજ નજીસ થાતું નથી, કારંણ કે તે (આદમી), દીનની અંદર ફરમાવેલાં દરએક સવાબનાં કામને સવાબ તરીકે કરનારૂં, અથવા દરએક પાપને લગતાં કામને પાપ તરીકે સહમજીને તેથી દુર રેહનારૂંછે. ૨

વળી (દેવની) દીનનો દરજ્જો ધરાવનારૂં આદમી, તેની દીનની અંદર, જે કાંઇ સવાબની વસ્તુને પાપ તરીકે ફરમાવેલી હોએ, તેથી દુર રેહવાએ, તથા જે કાંઇ પાપની વસ્તુને સવાબ તરીકે ગણેલી હોએ તે કરવાએ, દેવના તરીકાથી નજીસ બનેછે. ૩

(૩૮૬) (માંણસને) તપાસી જોઈને, દીનને લગતી પદવી આપવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દરએક શખ્સને હકુમત કરવા સારૂં તથા ઇનસાફ ચુકવવા સારૂં મુકરર કરે, તેની આગમચ તેને તપાસી જોવો. અને ત્યારપછી હાકમીને સારૂં તથા ઇનસાફ ચુકવવા સારૂં તેને કાએદાસર મુકરર કરવો, કે તે શખ્સ કોઇબી જગોએ બુરો હાકમ તથા ઇનસાનનો ખોટો ચુકાદો કરનારો નહી થાએ. જેથી હકુમત કરવા તથા ઇનસાફ ચુકવવા સારૂં મુકરર કરેલા શખ્સની મારફતે રાજને હીમત મલે. અને (લોકોને) ઇનસાફ આપવાથી લડાઇ ઉભી થાવી અટકે. કારણ કે બેહદ લોકો તેઓની બુરી હકુમતને તથા ખોટા ચુકાદાને નજરે જોવાથી, જાણી જોઇને તેને મદદ ૨

આપતા નથી; પણ તે બુરા રાજા અને ખોટા નીયાયાધીસને જોલમની શરૂઆત થતાંજ ફેરવી નાખેછે. અને તેની સખ્તી ખમતાં નથી. બુરો રાજા તથા ખોટો ચુકાદો આપનાર નીયાયાધીસ, દુનીઆને હાણી પોંહચાડવાને માટેના છે. એજ સબબને સારૂં, દીનને લગતા ઉપ-રીને આગમચથી જોવો અને તપાસવો, કે જેને લીધે રાજ અને તેને લગતી હીમત અને ફતેહ કાયમ રેહી શકે. અને કેથેબી તે (રાજને લગતી) દીન ખોટી નહી ગણાએ.

૩ રાજની કીરતી અને ચલકાત, બેહદ લોકોની આંખ આગળ, તેની દીનના ખરાબ દેખાવથી ઢંકાઇ જાએછે. અને તેનો સારો દેખાવ દેખાવાએ લોકો તેની તરફ ખેંચાએછે. તેની હકુમતના લેબાસ (યાને સારા બંદોબસ્ત) ઉપરથી, તેને માટે લોકોની નજર માયાભરેલી હોવી જોઇએછે. વળી તેની અંદરનો ખવાસ પડભસત હાલતને લગતો દેખાવાએ, ઘણા લોકો તેની એબને નેકીના દેખાવ તરીકે જોતા નથી. વળી જે કોઇ સંપુરણ નજરે તેને જુવેછે ત્યારે તેઓને તેમાં હયાતી વગરની અને બુરાઇવાલી હાલત દેખાએછે. જેથી તેની તરફ ખેંચાવાથી લોકો આપો-આપ પસ્તાએછે. અને તેઓ તે રાજથી પાછાં ફરવાની ઇચ્છાવાળા થાએછે. અને સઘળાઓ તે ઉલટાં રાજની અંદર વસવાથી, ઇજા ભોગવનારા થાએછે. તથા તેઓના રવાંન પાપી બનેછે.

૧ (૩૮૮) વગર કાયદાએ તથા કાયદાથી (માણસને) મારવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, કાયદા વગરના વીચારની સહમજથી (માણસને) મારવું, તે ઇચ્છાથી મારવુંછે. અને (તેવું કામ કરનારા) સઘળાં માણસો દેવ અને દરૂજ તરીકેનાં છે. દેવપણું તથા દરૂજપણું, લોબ, ઉલટો વીચાર, ગોસ્સો, વેર, અદેખાઇ અને બીજા (દુરગુણો), જે ગુનાહને લગતા અને ઇજા દેવાની તરફ (માંણસને) ચલાવનારા છે, તે દેવને લગતા છે. આએ દુનીયાનાં દેવ તથા દરૂજ, વરૂ અને મુજી જાનવરોની કઉઅત ધરાવનારાં લોકો છે.

કાયદાથી મારવું, તે અકલની પસંદગીથી મારવું છે. કારણકે આદમીની અંદર જે પેદાએશને ફાયદો કરનારા અને ખલકને નુકસાન કરનારાછે. તેઓમાં યજદાંને લગતી જીંદગીવાળા લોકો યજદાંને લગતા છે. અને દેવોની કઉઅતવાળા લોકો તેથી (યાને યજદાંથી) ફરવાને માટેના છે. તેઓને દીનનાં ફરમાનથી અને પાદશાહના હોકમથી મારવાનો વાજબી સબબ છે. ગોસ્પંદની અંદરથી કેટલાએક મોટી ઉમરવાળાં ગોસ્પંદને દીનનાં મોટાં કામને સારૂં અહડતે દરજ્જેની દાનાઈવાળાં આદમીઓએ દેવોને મોટી ઈજા કરવા સારૂં ભલા લોક અને દીનના દસ્તુરોની વગર રજાએ દીનની કીરયાથી કાપવા અને તે કામને માણસો તથા ભલા યજદોને મોટી કઉઅત મળવાનું તથા દેવોને ઈજા પોંહચવાનું સહમજવું.* ૩

જે ધર્મગુરૂઓ દીનને નામે ગોસ્પંદોને વગર કાયદે ઈજા દેનારા છે, તેઓ બદીને લગતાં અતીઅંત નોકસાનો તથા ઉલટાં કામોને માટેના છે. અને આએ ખાલેસ દીનના બેહદ ફાએદા—નેકી—અને નીતીનાં ફરમાનથી વેગલા છે. ૪

(૭૮૧) પાદશાહ કએગુશતાસ્પને દરએક ઠેકાણે ભલી દીનને ફેલાવવા સારૂં શકતીવાન થવા તથા તે (દીન) ને લગતો ઓત્તમ દરજજો મેળવવા સારૂં, (ખોદાની તરફથી) સાત ઓત્તમ (યાને સારા ગુણને લગતી) વસ્તુ મળી હતી. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દીનનાં લખાણથી જણાયલુંછે કે, બુજોરગીવાળા કેયાની પાદશાહ ગુશતાસ્પને સાત તરેહની ઓત્તમ વસ્તુ તેની ૨

* આપણી બરહક મજદીઅસની દીનની અંદર ગાહંબારો અને જશનોના દીવસોમાં ત્રણ વરસથી ઉપરની ઉમરનાં ગોસ્પંદને પરહેજગાર મજદીઅસનાન પાસે હલાલ કરાવી તથા તે ગોસ્પંદના મુખ્ય ભાગોને તેને લગતા યજદ અમેશાસ્પંદોની ખશ્નુદીને સારૂ યોજદાશ્રેગર મોબેદો પાસે બાજના દરૂનથી ફાંજાવીને તે તે ગોશત પરહેજગાર જરતોસ્તીઓને ખાવાનું ફરમાન છે. તે મુજબ કરવાથી યજદ અમેશાસ્પંદોને ખુશીનું મળવું છે અને દેવ દરૂજોને ઈજા પોંહચવીછે. અને તે ફરમાન મુજબ હાલમાં ઘણાજ થોડા દીનસુસ્ત જરતોસ્તીઓ કરેછે. (જુઓ ઈજિશનેનો ૧૧ મો હા.)

આગમચ થાઇ ગએલા પાદશાહએ કરતાં અહડતો દરજ્જો મેળવવા સારૂં (ખોદાએતાલાની તરફથી) મળેલી હતી. અને તેની ઓલાદના તે પછી થાનારા પાદશાહોનેબી હકુમતને સારૂં તે (મોહટાઇ) મળી હતી. જે (વસ્તુ) અહુરમજદના ઇનસાફનો દુનીઆમાં ફેલાવો કરવા સારૂં હમણાબી દાનેશમંદ પાદશાહોને સારૂં જણાયલીછે.

૩ પેહલલી ઓત્તમ વસ્તુ—આએ દુનીઆંની હકુમતની સલામતીના વધારા સાથે તેને લગતી મીનોઇ જેહાનની બુજોરગીવાળી નેકીનો સંબંધ આપવાને લગતી હતી.

૪ બીજી ઓત્તમ વસ્તુ—દુનીઆનાં લોકોમાં તેને લગતો ઇનસાફ પાંથરી નાખવો અને તેથી દુનીઆંના સઘળાં આદમીઓને તેની અહડતે દરજ્જેની હકુમતના તાબેદાર તરીકે ખુશ રાખવાની હતી.

૫ ત્રીજી ઓત્તમ વસ્તુ—સરવેથી અહડતે દરજ્જેની હીમત અને ફતેહ મેળવવાની હતી.

૬ ચોથી ઓત્તમ વસ્તુ—દરરોજ દરવાજાનાં આગણું આગંળ આવનારા સરવે (મોહતાજદારો) ને ખોરાક આપવાની હતી.

૭ પાંચમી ઓત્તમ વસ્તુ—જેનીથી દુશમનો ટલી શકે, તેવા ઘણા કઉઅતદાર હથીઆરબંદ ઘોડેસવારોને (રાખવાને) લગતી હતી.

૮ છઠી ઓત્તમ વસ્તુ—પાદશાહી મકાનની અંદરની અહડતે દરજ્જેની ચાલચલણવાળી રાણી (ધરાવવા) ને લગતી હતી.

૯ સાતમી ઓત્તમ વસ્તુ—સઘળી દાનાઇથી જેબાએશ મેળવેલા ભલા લોકોને (યાને દસ્તુર મોબેદોને), તેની હકુમતને લગતાં સઘળા ખંડનાં આતશખાનાંઓમાં, આતશની જતન કરવા તથા પાણીઓને પાક રાખવા સારૂં, તેઓના દરજ્જા મુજબ મુકરર કરવાની હતી. કે જેથી દરએક ભલી દીનવાળો તેની હકુમતની ઇચ્છા મુજબ, પોતાની આએ દુનીઆંની જાતને તથા આતમાને ખુબીવાળો રાખતો રેહ, તો તેની ઓત્તમ ખુબીથી, આએ દુનીઆંની હકુમતને તે પાદશાહ મીનોઇ દુનીઆંના અહડતે દરજ્જેના સંબંધની સાથે ચલાવી શકે.

૧૦ જ્યારે આદમીઓ (એક બીજાને) ચાહનારાં તથા (એક બીજાને) બનતી મદદ આપનારાં રેહછે, ત્યારે તેઓને આદમીને ચાહવાની ખુબીથી તેને લગતી ઓત્તમ ખુશી મળેછે.

જ્યારે આદમીઓ દુરગુણોને પોતાની અંદર રેહવા દેતાં નથી. ૧૧
અને જે દુરગુણ તેઓનાં બદનની અંદર સંબંધ રાખવાની કોશેશ
કરેછે, તેઓને (પોતાની અંદરથી) હાંકી કાહડેછે, ત્યારે તેઓને તેથી
હીમત તથા ફતેહ મેળવવા સારૂં ઓત્તમ નેકીનું મળવું થાએછે. અને
જેથી તેઓ હમેશાં પોતાને ઉલટ આપનારા રેહછે. જે કોઇ દરવેશો ૧૨
(યાને પરહેજગાર લોકો) ને હમેશાં ધરાએલા રેહવા સારૂં, બને એટલો
ઘટતી રીતનો ખોરાક અને પાણી પોતાની દેવરીએથી આપતું રાખેછે,
તેથી તેને જે ઓત્તમ વસ્તુનું મળવુંછે, તે આએ દુનીયાને લગતી
ઓત્તમ હકુમતની સાથે મીનોને લગતી બુજોરગીનું છે. જ્યારે એક શખ્સ ૧૩
(ગરીબ) આદમીઓને સઘળો વખત ખોરાક અને પાણી પોતાની દેવરીએથી
આપતું રાખેછે, ત્યારે તે શખ્સ પોતાની દેવરીના દરવાજા ઉપર હમેશાં
ખોરાક આપવાના બંદોબસ્તને લગતી ઓત્તમ વસ્તુ ચાલુ રાખેછે.

જે કોઇ પોતાની કેટલીએક જીંદગી સવાબ કરવામાં અને ૧૪
ગુનાહથી દુર રેહવામાં ગુજારેછે, તો તેથી તે પોતાનાં રવાનને ચહડતે
દરજ્જેનું બનાવનારો છે.

(જે કોઇ) દુનયામાં નેકનામીનાં કામ કરેછે, તેથી દુશમનને હાંણી ૧૫
પોંહચાડવાને તેને ઘણાં લશકર અને ઘણા કઉઅતની ઓત્તમ બખશેશ મળેછે.

જે કોઇ ભલાં માણસની મેહમાનદારી કરનારો હોયછે, તથા જે ૧૬
કાંઇ વસ્તુ તેને મળેલી હોય તેથી તે (મેહમાન) ને ખુશ કરનારો થાયછે.
તો તે શખ્સ ગામના સારી ચાલચલણવાળા પુરૂષોની ઉપર ઓત્તમ
બખશેશવાળો ગણાયછે.

જે કોઇ આદમી, ગોસ્પંદ, આતશ, અને પાણી, જે તેને લગતું ૧૭
હોય, તેને ઘરની અંદરની પોતાની હકુમતથી સારો રીતે રાખેછે; તો તે
શખ્સ તે ઓત્તમ કામથી, અહુરમજદના આતશની જાળવણી કર-
નારા અશો મરદો અને પાણીને પાક રાખનારા ભલા લોકો ઉપર ચહ-
ડતો દરજ્જો મેળવનારો છે.

જે કોઇ શખ્સ આએ સઘળી સાતે વસ્તુમાંની દરએક વસ્તુને ૧૮
બનતી કોશેશથી ચાહનારો અને પોતાની કરનારો હોયછે; તો તે કેયાની
પાદશાહ ગુસ્તાસ્પને સારૂં ઉપર જણાવેલી ઓત્તમ સાત વસ્તુની
બરોબર મોહટાઇનો બદલો પોતાને માટે મેલવનારો છે.

૧ (૩૧.) દુનીયાને ખુશી આપનાર અને તેને હાંણી પોંહચાડનાર (વસ્તુ) વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, (આએ દુનીયાંની) સઘળી વસ્તુમાંની દરએક ચીજની અંદર ખુશી આપનારી વસ્તુનો સંબંધ છે, તેજપ્રમાણે તે વસ્તુની ૩ અંદર હાંણી પોંહચાડનારી વસ્તુનો સંબંધ છે. એજપ્રમાણે સઘળી વસ્તુઓમાં, જે વસ્તુ હાંણી પોંહચાડનારની જાત સાથે સંબંધવાળી છે, તે વસ્તુ ખુશી આપનારનો સંબંધ ધરાવનારી છે. જેમકે ગરમી અને તરાવત, જાડપાનને ખીલવનાર તરીકે છે. તેમજ થંડી તથા સુકાસનું તેની સાથે રેહવું, જાડપાનને સુકવી નાખનારી ધાસ્તી તરીકે છે. ૪ તેજ પ્રમાણે ભલી દીનની અંદર દુનીઆને હાણી પોંહચાડનાર ચાર જણને જણાવેલા છે. તેમાં પેહલ્લો—પાણી તથા આતશ અને દુનીઆનાં બીજાં વરૂધી કરનારાં મુળોને નોકસાન કરનાર તથા હાણી પોંહચાડનાર બુરી દીનવાલો (એહરેમન), તથા આએ દુનીઆમાં તેની સહમજના સંબંધથી, દુનીઆની ઉતપત્તીને ખરાબ કરનારાં તથા હાણી પોંહચાડનારાં આદમીઓ છે.

૫ બીજો—દીનની નાપસંદ કેળવણી તથા બુરાં ફરમાન આપનારો ધર્મ શીક્ષક છે. કારણ કે તેની તરફથી બુરી દીનવાલા ધર્મગુરૂઓની, (યજદાંની) દીનની દાનાઇને તથા યજદાંની હકુમતનો નાશ કરનારી તથા ખરાબી કરનારી ઘાતકી સહમજ આપવીછે.

૬ તરીજો—ચોરોને પોતાની દોલતથી મદદ કરનાર, તથા ઇરાનીઓ (યાને ભલી દીનવાળાઓ) દાદારની તરફની જે માલમતા ધરાવતા હોએ તેને તારાજ કરનાર હોએ.

૭ ચોથો—ઇનસાફને હાંણી પોહચાડનારા નીયાયાધીસો, જેઓ દુનીઆનાં નીયાયાધીશોની ઉપર ખોટા ચુકાદાથી ફાવનારા હોએ. અને જેઓ દુનીઆને ઉજડ કરનારા તથા જાણી જોઇને હકુમતને બુરી મદદ કરનારાઓને સારી બખશેશ કરનારા હોએ.

૮ વળી ચાર (જણ) દુનીઆંને ફરાગત (યાને સુખ) આપનારા છે. તેમાં એક—સુખનો સંબંધ ચાલુ રાખવા સારૂં, પાણી—આતશ અને બીજાં દુનીઆંની વરધી કરનારાં મુળોને ભલી દીનના કાએદાસર

નાશકારક વસ્તુથી પાક રાખનારો તથા આતશોની જતન કરનારો અને બીજાં આતમાવાળાં મુળોની ઘટતી રીતે રાખનારો હોય; કે તેથી તેની ઓલાદ દાનાઇવાળાં આદમીઓની અંદર પ્રતાપ સાથની જીંદગી ગુજારનારી—તનદરૂસ્તીવાળી—ફતેહ મેળવનારી—પવીત્ર જાતવાળી અને કેટલોએક સારો સુધારો કરનારી થાયછે.

બીજો—દીનનું જ્ઞાન મેળવનારને તથા દીનનાં ફરમાન સહમજનારને, પસંદ કરવાજોગ રીતે દીનની કેળવણી આપનારો ઉસ્તાદ છે; કે જેનીથી દીનની દાનાઇનો સંભાળ બુરી દીનવાળા ધર્મ ગુરૂઓનાં પાપી નોકસાનથી થાયછે. અને તેથી સાચવટભરેલાં દીનનાં ફરમાનથી લોકોને સારી રીતે ચાલવું—હકુમતને જેબ અને દુનીઆંને રોનકદાર બનવું છે. ૯

ત્રીજો—દોલતના સંબંધવાળો પુરૂષ છે, કે જેનેથી (દુનીઆંમાં) મોહટાઇ—સુલેહ અને સખાવત પંથરાએછે. અને દુનીઆં ચહડતે દરજ્જેની બનેછે. તથા આદમીઓ સુધરેલાં અને જેબ આપનારાં થાએછે. ખલકનાં લોક ખુશ રેહછે અને યજદોને ખુશી ઉપજેછે. ૧૦

ચોથું—ઇનસાફને હાણી પોંહચાડવાનો સંબંધ દુનીઆંના લોભી તથા જુઠા અને બુરા નીઆધીસોને ફાવવાથી છે. પણ ઇનસાફને જેબ દુનીઆના બલા અને સાચા નીયાયાધીસોની ફતેહ થવાથી છે. જે (નીયાયાધીસ) ના તેવા ગુણોથી લોકોને વગર ધાસ્તીએ આબાદ હાલતે અને સારા દેખાવથી રેહવુંછે. અને તેથી આદમીઓનો સંભાલ અને સારી વરૂધી તથા રાજના સ્થંભનો સારો સુધારો થાએછે. ૧૧

(૩૧) સુધારા ગુણો તથા બીગાડાને લગતા (કુરગુણો) વીશે ભલી દીનનો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, સુધારાને લગતા ગુણો, સેવટની જીંદગીના સંબંધને વાસ્તેના છે. અને જે (ગુણો) યજદોને લગતા છે. તથા તે દરએક (માણસની) આતમાવાળી જાતને માટેના છે. અને તેથી યજદો (માણસની સાથે) જોડાયલા રેહછે. માટે અકલને લગતો વીચાર જો ૨

સેવટની જીંદગીને સારૂં આતમાવાળી જાતને લગતો નહી હોય તો, તે (વીચાર) ને (માણસે) છોડી દેવો.

૩ નેક લોકોને માટે સેવટની જીંદગીને લગતાં કામો, અકલને લગતા વીચારના સંબંધથી છે. ખોદાની તાબેદારીનો વીચાર સેવટની જીનદગીની

૪ કઉઅતનો સંબંધ મેળવવાને માટેનો છે. અને સેવટની જીંદગીનો

૫ સંબંધ ખોદાની તાબેદારીના વીચારથી છે. (માણસને આએ દુનીઆંમાં) સેવટની જીંદગીને લાયકનું બનવું, પોતાને તપાસથી રાખવાએછે. અને (પોતાને) ચોકસાઇથી રાખવું, સેવટની જીંદગીનો ઘટતો સંબંધ હોવા સારૂં

૬ છે. સેવટની સંતોષી જીંદગીનો સંબંધ ઉદીઓગથી છે. અને સેવટના

૭ ઉદીઓગનો સંબંધ તેને લગતી સંતોષી જીંદગી ગુજારવાએછે. નીતીવાળી હીલચાલથી આવતી જીંદગીનો સંબંધ મેળવવો, (પડતાં દુઃખને) સહેન કરવાની શકતીથી છે. અને સહેન કરવાની શકતી, નીતીનાં કામ કરવા સારૂં છે.

૮ (દોજખથી) છુટકારો મેળવવા માટેની સેવટની જીંદગીનો સંબંધ, નીતીનાં કામ કરવાએછે. તેમજ સેવટની જીંદગીનો સંબંધ નીતીના

૯ કામ કરવાથી દોજખથી છુટકારો મેળવવા સારૂં છે. સેવટની જીંદગીનો સંબંધ ખોદાએતાલાની તાબેદારીનો વીચાર રાખવા સારૂં મોટું દીલ રાખવાએછે. તેમજ ખોદાની તાબેદારીના વીચારથી સેવટની જીંદગીનો સંબંધ મોટાં મનને સારૂં છે.

૧૦ સેવટની જીંદગીનો ચહડતે દરજ્જેનો સંબંધ સખાવતથી છે. તેમજ સખાવતથી સેવટની જીંદગીનો સંબંધ ચહડતા દરજ્જાને માટે-

૧૧ નો છે. સેવટની જીંદગીને લગતી અકલ મેલવવાનો જાથુકનો અભીઆસ, સંતોષના ઉપરીપણાથી છે, તેમજ સેવટની જીંદગીના સંબંધવાળું સંતોષનું ઉપરીપણું, અકલ મેળવવાના જાથુકના વીચારે અને એકીનદારીનાં કામ કરવાથી છે.

૧૨ સેવટની જીંદગીનો સંબંધ દીનનાં ફરમાનોને પસંદ રખાવાએ છે. તેમજ સેવટની જીંદગીનો સંબંધ ચહડતે દરજ્જેનાં ઇમાનથી દીનને

૧૩ લગતાં ફરમાનો કબુલ રાખવાએછે. સેવટની જીંદ-ગીનો સંબંધ તેની મતલબને લગતાં કાંમનો અકલથી શોક રાખવાએછે. તેમજ

૧૪ સેવટની જીંદગીનો સંબંધ ઇજ્જતને સારૂં છે. સેવટની જીંદગીનો

સંબંધ વગર ગુનાહે રેહેવાથી છે. અને સવાબને માટેનો ઉદીઓગ સેવટનાં સંબંધને માટે પવીતર રેહવા સારૂ કરવાથી છે. બીજા દરએક સેવટની જીંદગીને લગતા સારા ગુણો માણસની અંદર હોવા, તેના આતમાને લગતા સારા ખવાસથી છે.

નોકસાન કરનારા દુરગુણો, પાપી (અંધ્રમીનીઉશ) ના વખતે વખતના સંબંધે કરીછે. (માણસ) દરએક દુરગુણવાળું, તે પાપીના દુરગુણનાં રેહઠાણથી છે. જો માણસની જાત દીનનાં ગ્નાન વગરની હોએચ, તો તેનામાં દાનાઇની જગોએ અતીઅન્તગુમરાહી, અને દીઆનતદારીની જગોએ ખરાબ ખસલત હોએછે. તથા ખોદાની તાબેદારીના વીચારની જગોએ વેરી (અંગ્રમઇનીઉશ) નો વીચાર, (આવતી દુનીયાંની) બળવન્ત શકતીની જગોએ, ગોસ્સા ભરેલો વીચાર, અને લીઆકતની જગોએ ઉલટો વીચાર રેહછે. સીફત કરવાની જગોએ ગીબત કરવી. ધીરજ રાખવાની જગોએ આળસુ થવું. ઉદીઓગ કરવાની જગોએ લોભ કરવો; નીતીની જગોએ, બદકામ કરવું. સારી મદદ આપવાની જગોએ, ચોરી કરવી. પરહેજગારીની જગોએ, લુછાઇ કરવી, નીતીથી ચાલવાને ઠેકાણે, પાપ કરવું. ચહડતે દરજજેની નેકીનો વીચાર રાખવાની જગોએ, નેકીની વાત સાંભળવાથી દુર રેહવું. ખોદાની તાબેદારીનો વીચાર રાખવાની જગોએ, હીનપસ્તીમાં આવવું. સખાવત કરવાની જગોએ, બખીલી કરવી. વધારાની જગોએ, ઘટારો કરવો. દીનની દાનાઇનો જાહુક અભીયાસ કરવાની જગોએ, ઉલટી ચાલચલણના થવું. અકલનો અભીઆશ કરવાની જગોએ, દીનની સહમજ વગર રેહવું. અકલની પસંદગી તથા દીનને ચાહવાની જગોએ આપમતલબથી રેહવું. કારણને લગતાં કામો કરવાની જગોએ, મકર અને જાદુઇનાં કામો કરવાં. અને શરમની જગોએ શોખાઇ, દોલતની જગોએ મુફલેસી. ફરમાનબરદારીની જગોએ, સરવેથી સરસ બેઇમાની. ઓતમ ઇમાનદારીની જગોએ, બેવફાઇ. બેગુનાહ રેહવાની જગોએ, સવાબનો અટકાવ કરવો. સવાબનાં કામ કરનાર થવાની જગોએ, સવાબનો નાશ કરનાર થવું. એ સીવાએ બીજા સારા ગુણના સંબંધની જગોએ પાપીના જેવા દુરગુણો ધરાવવાછે. ૧૫

૧ **(૩૧૪) જે વસ્તુની મતલબ તેની પેદાએશની પછી જણાયછે, તથા જે વસ્તુ તેની પેદાએશનાં કારણ ઊપરથી જણાયછે, તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, દરએક જણની આંખે જે વસ્તુનું દેખાવું નથી, તે તેની હયાતી છે. દાનાવ લોકોને માણસની જીંદગીને લગતો સબબ ૩ ઘણીએક રીતે જણાયલોછે. માણસની (જીંદગીને) નાલાએક બનવું, તેની અંદર એહરેમનના વસીલાને જણાવાથી છે. જેમકે દાનાઇવાળા ખોદાની હયાતી દાનાઇના સબબથી છે. અને તે દાદાર અહુરમજદનું અસલીઅતપણાનું જણાવું, બેહદ આદમીઓની હયાતીથી છે. અને તેથી તે (દાદાર) ની શકતી તથા તેની દાનાઇના ગુણને જણાવાનો સબબ છે. આદમીની પેદાએશની હયાતી હોવાથી તે ખોદાએતાલા (તેના) હાકમ તરીકે જણાયલોછે. તેમજ તે (ખોદાવંદ) પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે તેની પેદાએશને (જેટલી અને જેવી જોઇએ તેટલી) મેળવનારોછે. તેણે એખલાએ તેની જગત બનાવીછે. તેજ ઉપરથી તેને લગતાં ઘણાં કારણો આપણને જણાયછે. જેની હયાતીની સહમજ આદમીને જણાવેઅમાં, નથી આવી, તેનાં ઘણાંએક કારણો દાનાવ લોકોને જણાયલાંછે. જેમકે એક બુરી બુદ્ધીવાળાની પોતાની હયાતી બુરી બુદ્ધીથી છે. અને તે બુરી બુદ્ધીની બુનીઆદનું જણાવું, તેને લગતા ઘણાએક (બુરા) સબબથી છે. તેમાંનો એક સબબ તેને લાએકની પેદાએશ, લાએકની નહી હોવાએ છે. વળી તે (પેદાએશ) હાજતથી બેચેનીવાળી હોવાને લીધે લોભી ચાલચલણને દાબી નાખનારી બનતી નથી. અને તેની પોતાની એકબી (પેદાએશ) સવચ્છ સંબંધ રાખનારી નથી; પણ તેના પોતાના સંબંધને લાએકનીજ રેહવાની.

૪ દાનાઇનાં મુલવાળા તથા બુરી બુદ્ધીનાં મુલવાળાઓમાં, (દાનાઇનાં મુલવાળા) યજદી આતમાઓના સંબંધવાળા તથા તેઓના હમશરીક જેવા છે. અને નેસ્તીની પેદાએશવાળાઓ, યજદોની માફકના સંબંધવાળાં મુલ ધરાવનારા નથી. પણ તેઓનાં (બુરાં) મુલને લગતો સંબંધ ધરાવનારા તથા તેના ભાગીઆ તરીકેના છે.

જે ધરમગુરૂઓ એક ખોદાનાં મુલવાળી હયાતી ધરાવનારા છે, તેઓનો ધરમ તેઓને હમેશાં ઇજત આપનારોછે. તેથી (તેઓએ) જે ધરમ દેખ્યઇતો ખોટારાંવાળો કેહવાએછે, તેથી દુર રેહવું. અને પોતાના આતમાનાના સંબંધવાળાં મુલવાળા ધરમને સઘળો વખ્યત વલગી રેહવું અને તેના હમશરીક થવું. ૫

(૩૧૪) આદમીની નેકી તથા હલાકી અને તેના મુળ તથા ફ્ળ વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, હયાતીવાળાં આદમીઓને, તથા બીજી ભલી પેદાએશને, નીતીના વીચારથી નેકી છે. તથા તેઓને અનીતીના વીચારથી ઇજા ભોગવવી છે. જેબી આદમી કેટલાએક પ્રકારની નીતીથી પોતાને (આએ દુનીઆંમાં) ચલાવેછે, તે તેઓની નેકીને સારૂંછે. અને જે કોઇ અનીતીથી પોતાને ચલાવેછે, તે તેઓને મારેની હલાકીને સારૂં છે. નીતીવાન માણસની નેકીનું મુળ, દાનાઇ છે. અને અનીતીવાન માણસની હલાકીનું મુળ, બુરી બુધ્ધી છે. જે દાનાઇ આદમીની ઉપરી છે, તે નીતીને લગતી છે. અને તેનું મુળ દાનાઇવાળા (દાદાર) ની જાત છે. અને તે દાનાઇની બુનીઆદ દાદાર અહુરમજદની પોતાની હસ્તી છે. ૨ ૩ ૪

જે બુરી બુધ્ધી માણસની ઉપરી છે, તે અનીતીને લગતીછે. અને તેનું મુળ બુરી બુધ્ધીવાળા (અંઘ્રમઇનીઉશ) ની પોતાની જાત છે. તથા તે બુરી બુધ્ધીની બુનીઆદ, જે નીતીવાન છે, તેને લાયકની નથી. કારણકે તે (નીતીવાંન શખ્સ) સ્વછ અને બુરી બુધ્ધી વગરનો છે. અનીતીવાળાનું કામ, સારી કરણીવાળાથી હરગેજ થઇ શકે નહી. નીતીનું ફળ નેકી છે. અને તેથી (માણસને) સારા પ્રતાપવાળું બનવું છે. અનીતીવાન માણસને હલાકી છે. અને તેથી વખ્યતોની અંદર તે પાપી બનેછે. જે કોઇ આદમી છે, તે આદમીને તથા ભલી પેદાએશને ફાયદો કરનારૂં છે. અને અનીતી-વાળી હલાકીનું ફળ નીતીવાળી નેકીને તોડનારૂં તથા આદમી તથા ૫

બીજી ભલી પેદાએશને નોકશાન કરનારૂં છે. નીતીવાળી નેકીથી માણસ ખોદાનું તાબેદાર અને સારા પ્રતાપવાળું રેહ છે. અને અનીતીથી (માણસને) હલાકી પોંહચેછે. માણસ અને બીજી ભલી પેદાશની તરફથી ખલકના લોકોને સ્વછ ફાએદાથી જે રેહવું છે, તે ફ્રશકેરેતિના ભલા વખતને સારૂં છે.

૬ જે ધરમગુરૂઓ છે, તેઓને એક (દાદાર) નાં ધરમી મુળ વગર રેહી શકવું નથી. કેમકે (નહી તો) તેઓનો ધરમ જે નીતીવાન દાનાઇવાળો છે, તે અનીતીવાળી બુરી બુદ્ધી સાથે જોડાએલો કેહવાએછે. બુરી બુદ્ધીવાળાં મુળના સંબંધથી જે અનીતીવાળાં મુળનો (ધરમ છે તે) નીતીવાળો ધરમ કેહવાએ નહી. પણ તે (ધરમ) દેવનાં ઉપરીપણાવાળો કેહેવાએછે.

૧ (૩૧૯) આદમીની ચહડતે દરજજેની જાતની અંદર જે જાત સરવેથી ઓત્તમ અને બુલંદીવાળી છે, તેમાંની મદયમ દરજાવાળી જાત કેહીછે? તે વીશે તથા આદમીની સરવેથી ઊતરતી જાતની અંદરથી (મદયમ) ઊતરતી જાત કેહીછે? તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, જે આદમીની જાતનાં ઉપરી અમેશાસ્પંદો છે, તે (આદમી) ની જાત દાનાંઇમાં ઘણીજ ચહડતા દરજજાવાળી છે. અને જે આદમીની જાત (અમેશાસ્પંદોથી) ઘણી પછાત પડેલી હોયછે, તે જાત દાનઇ-વાળાં ગોસ્પંદથી ઉતરતા દરજ્જાવાળી છે. અને આએ બે જાતોની વચ્ચેનો જાતવાળું આદમી જે સરવેથી ચહડતે દરજ્જેની ખોદાઇ અકલવાળું છે, તે નીતીની સહમજમાં ઘણું સરસ તથા કેળવણી લીધેલી અકલથી (દુનીઆમાં) ઘણુંજ દીપી નીકલેલું હોએ તે છે. અને તે (કેળવણી તથા જાતી બુદ્ધિ) થી આદમીઓની અંદર ખોદાના તાબેદાર તરીકે પોતાના ખવાસને સુધારનારૂં હોએછે. તથા તેની અંદર અમેશાસ્પંદોની દાનાઇના પોંહચવાએ, તે ઘણું ઓત્તમ દરજજાવાળું બનેછે.

આદમીની જાતની અંદર સરવેથી ઉતરતે દરજ્જેની જાત તે છે, કે જે પોતાની જાતી બુદ્ધિનો, વીદ્યા શીખવનાર ઉસ્તાદથી એલમ મેલવીને વધારો નહી કરે. અને અંતકરણના ખવાસને નહી સુધારે; તો તેનાં અંતકરણના ખવાસો ઘણા હીનપસ્તીભરેલા રેહછે. અને આદમીઓની અંદર તે ગોસ્પંદની માફકની વગર અકલવાળી જાતના જેવું છે. 3

(૩૧૦) આદમીઓની અંદરનાં ચહડતી, મધ્યમ અને ઊતરતી કીમતવાળાં તથા કીમત વગરનાં અને આબાદીને ઊજડ કરનારાં આદમી વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. 1

જાણવું કે, જે (આદમી) દીનને લગતી સરવેથી ચહડતી અકલવાળું તથા ગાથાનું ગાયન કરનારૂં હોય, અને મજદયસ્ની દીનની સરવેથી ચહડતે દરજ્જેની સહમજ (લોકોને) આપનારૂં હોય, તે (આદમી) મોટી કીમતવાળું છે.* 2

જે આદમી ભલી દીનવાળું, મોટી અકલવાળું અને ગાથાનું ગાયણ કરનારૂં તથા મજદીઅસની દીનને લગતી મધ્યમ સહમજ લોકોને આપનારૂં હોય તે મધ્યમ કીમતવાળું છે.† 3

જે આદમી અન્તકરણના ખવાસને સુધારનારૂં, જાતી બુદ્ધીવાળું અને ગાથાનું ગાએન કરનારૂં તથા મજદીયસની દીનની ઘણી થોડી સહમજ લોકોને આપનારૂં હોય તે ઘણી થોડી કીમતવાળું છે.‡ 4

વગર કીમતવાળું તે આદમી છે, કે જે સારી ખાસીઅતવાળું તથા ભલી દીનની અકલવાળું હોય, પણ બુરી દીનવાળા ધરમગુરૂઓની 5

* આએ સીફત પેગમબર અશો જરતોશત અને કુદરતની ચજદી ભેશારતથી દીનની સહમજ મેલવેલા જેવાકે અરદાએ વીરાફ, દસ્તુર આદરબાદ મારાસ્પંદ ઇત્યાદી દીનના પેશવાઓને લાગુ પડેછે.

† આએ શેફત દીનનો એલમ શીખેલા અને દીનનો એલમ ટોળાના લાએક લોકોને સીખવનારા દીનદાર તથા દીનઆગાહ દસ્તુરો અને દીનના અભીઆષી એરવદો તથા બેહદીનોનોને લાગુ પડેછે.

‡ આએ સીફત દીનદાર મોબેદો તથા ધરમી બેહદીનોને લાગુ પડેછે.

અંધકાર સહમજથી નજીસ બનેલું અને ઠગાયલું હોય. તથા બુરી દીનવાળા ધરમગુરૂની મળેલી બુરી બુધ્ધીથી બુરા ધરમગુરૂઓના અહડતે દરજ્જેના વીચારને તે મદદ કરનારૂં હોય.*

૬ આબાદીને ઉજડ કરનારૂં તે આદમી છે, કે જે બુરી દીનવાળા ધરમગુરૂના સંબંધથી ઠગાયલું તથા બુરા ધરમગુરૂઓની અકલ મેળવેલું હોએ. અને તેથી મજદીયસની દીન પાળનારાઓને નોકસાન પોહચાડનારૂં થાએ. તે દોજખી આદમીને કતલ કરવું. કેમકે, તે બુરી દીનવાળા ધરમગુરૂના જેવું ઠગારૂં, તથા બીજા દરેક મરગરજાની ગુનેહગારની માફકનું છે. અને અહડતે દરજ્જનો વીચાર ધરાવનારૂં નથી.

૧ (૩૧૫) હદવાળા (યાને આએ દુનીઆંની હયાતીને લગતા) ચાલુ વખતના સંબંધની અંદર, જે ચીજનો ફેરફાર થવો નથી. તથા જે ચીજનો ફેરફાર થવો છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, હદવાળા ચાલુ વખતના સંબંધની અંદર, જે (શખ્શ) અહુરમજદની ઇચ્છાવાળો, અને પોતે ઘાત વગરની હાલતમાં રેહનારો ૩ હોએ તેનીથી પોતાને માટેનો ફેરફાર થતો નથી. આએ દુનીઆંની ઓલાદ, ઘાતવાળી સ્થીતીમાં જન્મ લેનારી છે. આએ દુનીઆને લગતી જે ઓલાદ ભલી દીનવાળી છે, તેને ભલાઇથી (આએ દુનીઆંમાં) દર વખતે ફતેહમંદ હાલતે રેહવુંછે. અને જે બુરી દીનવાળી ઓલાદ છે, તેને બુરાઇથી રેહવુંછે. જે ભલો (દાદાર) વખાણ કરવાજોગ છે, તેને લગતો સવાબ કરવાથી (માણસને) નેક બદલાવાળું બનવુંછે. અને જે

* આએ સેફત જે જરતોશતીઓ આપણા ધરમને લગતી કેળવણી લેવા છતાં દુનીઆઈ માન તથા લાલચ તથા જરતોશતી ધરમના બંધારણના કાએદાની છુટ મેળવવાની મતલબથી, દેવપરસ્તી ઊલટા ધરમના રેવાજ તથા ફરમાનોને આપણા ટોળામાં તેની અડ રાખેઆ વગર ચલાવવા માંગતા હોએ અને તેવો પોતાનાં અધરમી કામમાં સુધારો સહમજતા હોએ તેઓને લાગુ પડેછે.

ધીકારવાજોગ બુરે (અંગ્રમઈનીઉશ) છે, તેને લગતું પાપ કરવાથી (માણસને) સજા ભોગવવીછે. એજ પ્રમાણે બીજી ચીજોનો વખત પ્રમાણે ફેરફાર થવો તથા ઘણીએક રીતે કામને લગતો દુનીઆમાં કારોબાર ચલાવવો છે. તેજ પ્રમાણે (માણસનાં) બદનને બાળપણથી જવાનીમાં, તથા જવાનીથી જઈફીમાં, અને નાદાનીથી વાકેફગારીની હાલતમાં, તથા બદીથી ભલાઈમાં, અને અપવીતરાઈથી પવીતરાઈમાં ફેરફાર થવોછે.

૪ જે વસ્તુ ફેરફાર થવા જોગ નથી. તે તેને લગતી કુશેશ (યાને હીલચાલ) થી હમેશાં તેમ થાએછે. જેમકે ચંદ્ર પોતે તેને લગતા વખત ઉપર જુદી જુદી રીતે ફરેછે. જે પ્રમાણે તે ચંદ્ર, અંદર માહ (યાને બીજના ચાંદ)ની હાલતમાંથી, પુરમાહ (યાને અરધ ચાંદ)ની હાલતમાં અને પુરમાહની હાલતમાંથી, વીસ્પેતથ માહ (યાને પુનમના ચાંદ)ની હાલતમાં આવેછે. સુનેરી વખત રૂપેરી વખતમાં, રૂપેરી વખત ફોલાદી વખતમાં અને ફોલાદી વખત લોહડાંના વખતમાં મળેછે. ત્યારે ઈરાની (યાને જરતોશતી મજદીયસનાન)ઓની સ્થીતીમાં ઘણીએક રીતનો ફેરફાર થવો છે. અને જેમ ઘણાંએક માણસોની, તેમજ બીજાં જાનવરોની, હાલત એ વેળા તેની આગળી આએ દુનીઆંને લગતી જે હાલત હતી તેમાંથી નેસ્તીમાં આવવું થશે.*

૫ જે ધરમગુરૂઓનો તરીકો, ધરમી ઈચ્છાવાળા (લોકોના) આતમાને હમેશાં ભલાઈની ઉલટમાંથી બુરાઈની ઉલટમાં ફેરવવાનો છે. તેઓનો ધરમ ખરેખરી બુરી ઈચ્છાવાળો છે. કારણકે તેઓ ભલા મજહબની ઈચ્છાને ઉલટી આંખે જોવાથી તેની ઈચ્છા રાખનારને તેથી મના કરનાર છે. તેઓ આજની ઈચ્છાને કાલે ઉલટી જોવાથી પસ્તાવો કરનારા કેહવાયછે.

---

* આએ ઉપર જણાવેલા ચંદરમાહના ફેરફારની વીગત માહ નીઆએશના પાક અવસ્તામાં જણાવેલીછે તથા વખતના ફેરફારની બીના જંદે બેહમન યશ્તમાં આવેલીછે.

૧ (૪૧૪) જોતી શકતીવાળું (યાને સહમજ ધરાવનારૂં) આદમી, પોતાને સુધારનારૂં તથા ચહડતે દરજજેનું બનાવનારૂં છે. અને ઊલટી શકતી (યાને બુરી બુદ્ધિ) વાળું આદમી, પોતાને ઘટાડનારૂં તથા કાએદાસરનાં લોકોમાં પોતાને કંગાલ બનાવનારૂં છે, (તે આદમીનીઓ) નું, ભલી દીનનાં લખાણ મુજબનું જુદું જુદું વરણન.

૨ જાણવું કે, આદમી જોવાની શકતીવાળું, તેનામાં જાતી અકલ હોવાથી છે. અને તે (જાતી અકલ) તેના આતમાને હયાતીને લગતી આંખ છે. અને તે (આંખ)નો સુધારો તેનાં અન્તકરણની ઉપર બેહમનનું જોર હોવાએછે. તથા તેના ચહડતા દરજ્જાનો વધારો, દીનને લગતી દાનાઇના કલામો સાંભળવાથી છે. અને તેનો ઘટાડો દીનને લગતી દાનાઇના કલામો સાંભળવાથી દુર રેહવાએ (યાને દીનને લગતી માહીતગારી નહી મેલવવાએ) છે.

૩ (આદમી) ચોરાએલી અલકવાલી કઉઅતનું, અકોમનનાં ઉપરી-
૪ પણાંની તેની ઉપર જાસ્તી હોવાએ છે. (આદમીની સહમજ શકતી-
વાળી આંખ ત્રણ તરેહની છે). તેમાંની એક (આંખ) સઘળી રીતે
૫–૬ ખોલ્લી હોએછે. બીજી આંખ તેથી વધારે ખોલ્લી છે. અને ત્રીજી
૭ આંખ અરધી ખોલ્લી છે. અને આએ તરીકાથી કામ કરનારાં આદમી
૮ નીચે જણાવ્યા મુજબ પાંચ તરેહનાં છે. એક સઘળી ખોલ્લી આંખવાળું.
૯-૧૦ બીજું વધારે ખોલ્લી આંખવાળું, ત્રીજું અરધી ખોલ્લી આંખવાળું,
૧૧-૧૨ ચોથું ઘણી બંધ થએલી આંખવાળું. અને પાંચમું સઘળી બંધ
થએલી આંખવાળું.

૧૩ સઘળી ખોલ્લી આંખવાળું (આદમી), તેનાં અન્તકરણ ઉપર બેહમનનું (યાને ભલા વીચારવાળી ગેબી શકતીનું) રેહઠાણ પુરતું હોવાએ છે. અને (માણસને) દુખી થવું તેનાં અન્તકરણની અંદર અકોમન
૧૪ (યાને ઉલટા વીચારવાળી શકતી)નો વીચાર હોવાથી છે. માણસ—દીનની દાનાઇથી મોહટાઇવાળું, દીનના કલામોના સંબંધથી (યાને દીનને
૧૫ લગતી પુરતી સહમજથી) છે. આએ દરજ્જો ચહડતી અકલ—
૧૬ અગમબુદ્ધી—અને ગેબી વીચારના સબબવાળો છે. (માણસને)

અકલની આંખનું વધારે ખોલ્લાપણું, તેનાં અન્તકરણમાંથી અંધકાર અકોમનનો વીચાર તદ્દન દુર કરી પોતાનાં અન્તકરણની ઉપર બેહમનની ભભુકદાર રોશની રાખવાએ, તથા અકલનાં બળથી દીનની દાનાઇને લગતા કલામોનો સંબંધ રાખવાએ (યાને અવસ્તા પઢવાએ) છે. આએ મરતબો હયાતીને પીછાણવાનો, ચહડતો દરજ્જો મેળવવાનો, અને આગેવાન કીરતી હાસેલ કરવાનો છે. ૧૭

(અકલને લગતી) અરધી આંખનું ઉઘાડું રેહવું, (માણસનાં) અન્તકરણની અંદર બેહમનની ઝાંખી રોશનીમાં (તેની રોશનીનો) વધારો કરયાથી તથા અન્તકરણની અંદર પંથરાએલા અકોમનના સાયાવાળા (અંધકાર) વીચારને વધારે દુર કરવાથી છે. ૧૮

(માણુસ) દીનને લગતી મધ્યમ દાનાઇવાળું, તે દીનના કલામોના સંબંધથી (યાને દીનની દાનાઇવાળા અવસ્તા પઢવાથી) છે. આએ પદવી હયાતીને લગતી દાનાઇ અને ઇમાનને લગતી સહમજથી છે. ૧૯

(આદમીની) અકલવાળી આંખનું વધારે બંધ થવું, અન્તકરણની ઉપર બેહમનની રોશનીનો પ્રકાશ નબલો હોવાથી અને અકોમનના વીચારનો સાયો અન્તકરણની અંદર વધારે નાખવાથી તથા દીનની દાનાઇવાળા કલામોનો ઘણોજ થોડો અભ્યાસ કરવાથી છે. આએ પદવી આએ દુનીયાની હયાતીને લગતી જાતને ખોટું ફરમાવવાના સબબને લગતી છે. ૨૦ ૨૧

(આદમીની) દાનાઇની સઘળી આંખનું બંધ થવું, તેનાં અન્તકરણમાંની બેહમનની ઝાંખી રોશની જતી રેહવાથી અને અન્તકરણની અંદર શખતી ઉપજાવનારા અકોમનનો વીર (પુરેપુરો) આલુદે થવાથી તથા તેની સાથે દીનની દાનાઇના કલામો નહી પઢવાના હોવાથી છે. આએ પદવી તેની હયાતીને હાણી પોંહચાડનારી, ધુળ કરનારી, દુઃખ તથા સખતી ઉપજાવનારી અને નુકશાન પોંહચાડનારી તથા અકલની શોધને બંધ કરનારી છે. ૨૨ ૨૩

૧ (૩૧૮) **ખલકના પાદશાહો કેવી તરેહના છે, તેને લગતી સહમજ ભલી દીનના ખોલાસા ઊપરથી.**

૨ જાણવું કે, ખલકના પાદશાહો, નીચે જણાવેલી ચાર તરેહના
૩ છે. જેમાં એક સુધરેલો, બીજો ઉમેદવાર, તરીજો ધાસ્તીવાળો અને
૪ ચોથો બેચેનીવાળો કહેવાયછે, તે વીશેની સહમજ. જે સુધરેલો પાદશાહ છે, તે પોતાની રૈયતને લગતા બુરા વખતની સહમજ ધરાવનારો અને તેની રૈયતનો નાશ થવાની આગમજ તેને લગતા ઉપાયને સારૂ ફીકર રાખનારો હોયછે.

૫ જે ઉમેદવાર પાદશાહ છે, તે પોતાને લગતાં નુકસાનના વખતની સહમજ ધરાવનારો છે, અને તે પાદશાહ દાનાઇથી તે હલાકીને લગતા
૬ વખતને સારી હાલતમાં આવવાની ઉમેદ રાખનારો છે. જે પાદશાહ ધાસ્તીવાળો છે, તે પોતે બુરી બુદ્ધીવાળો છે. અને તે પાદશાહની બુરી બુદ્ધીથી, તેને લગતા બુરા વખતની ધાસ્તી રાખવાએ તેનો સારો
૭ વખત હોવા છતાં, તે હલાકીને આધીન થાયછે. જે બેચેનીવાળો (યાને ગભરાતવાળો) પાદશાહ છે, તે પોતે બુરી બુદ્ધીવાળો છે. અને તે પોતાની હકુમતની અંદર હલાકીને લગતા વખતને પેહેલાંથીજ (રઇઅતને સારૂ) સુધારનારો નથી.

૧ (૩૧૧) **દાદાર, આએ દુનીઆના લોકોને મીનોઇ દુનીઆના સુધારાને લગતાં કામ કરવા સારૂ પેદા કરનારો છે. અને એબ આપનારો (અંઘ્રમઈનીઊશ), આદમીઓને અંધે દુનીઆમાં નુકશાન કરવાનું કામ કરાવનાર વસીલા તરીકે છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, આએ દુનીઆની અંદર દાદારે આદમીઓને પેદા કીધાંછે, તે મીનોઇ દુનીઆને લગતી જાતને જેખદાર કરવાનાં કામ કરવા સારૂ છે. વળી તે (આદમી) ની જાતને (આએ દુનીઆમાં) જીંદગી આપવાનો

સબબ માણસની અંદર ઇનસાનીઅતને લગતી દાનાઇ બખ્શવાથી છે. આત્માને માટેની ઇચ્છા કબુલ રાખવા, (યાને સરંજામ પોંહચાડવા) સારૂ, આએ દુનીઆને લગતાં બદનનું પાલણ કરવા સાથે અહુરમજદની દાનાઇવાલાં સવાબનાં કામો કરવાં છે. કેમકે તેની હૈયાતીને લગતો વીચાર, બંધે દુનીઆના કારોબારને સારૂ લાએકનો છે. ૩

એબ આપનારો (એહરેમન), લોભની મારફતે માણસની પાસે બેઉ દુનીઆમાં હાંણી તથા નોકસાંન પોંહચાડનારાં કામ કરાવનારો છે. તે સબબથી (માણસ) બુરાં મોતવાળું, બુરી બુદ્ધીવાળું, બદકાર, દીનની સમજ વગરનું, લોભી, અપ્રમાણીક ઇચ્છાવાળું અને ઉલટા વિચારવાળું રહેછે. અને તેવાં ઇનસાનો એહરેમનને લગતી જીંદગી મેળવનારાછે. તથા તેઓ પોતાના દેવ અને દરૂજનાં કામોથી આદમીઓને ઘણા નજીશ તથા બુરા દેખાવનાં બનાવનાર છે. કારણકે લોભની ઇચ્છા, આત્માને લગતાં અપ્રમાણીક કામ કરવાથી આદમીને બેહેસ્તના ફાયદાથી બેનસીબ કરનારીછે. જે આદમી મીનોઇ દુનીઆમાં ઇજા પામવાને લગતાં તથા બેઉ જેહાનમાં આત્માને નોકસાન પોંહચાડવાનાં આએ દુનીઆમાં કામ કરનારૂં તથા બદનને લગતી જીંદગી ગુજારનારૂં છે, તે બુરા (અંગ્રમઇનયુશ) ની ઇચ્છાથી પાપી બનવાને માટેનું છે. તેનું કામ જાણીજોઇને બદકારીને સારૂં દીનનાં જ્ઞાન વગર મારામારી કરવાનું, બુરી બુદ્ધીથી ગુનાહ કરવાનું, સવાબને માટેનો ઢોંગ કરવાનું, અને આવતી દુનીઆને માટે પોતાને સુધારવા તથા રવાનને છુટકારો આપવાનાં બંધે કામથી, પોતાને નકામું કરવાનુંછે. જેથી તેહને મીનોઇ દુની-આમાં પોતાને ઇજા ભોગવવી અને રવાનને હાણી પોંહચાડવી તથા રાહમારૂ ઇચ્છાથી દોજખમાં દુઃખ ભોગવવું છે. ૪ ૫

લોભને મારવા સારૂં ધીરજ છે, (કારણકે તે ધીરજ) આત્માને માટેની જે ઇચ્છા તે આત્માને નીમખહરામ બનાવવાને માટે લુટ કરનારી છે, તેને દાબી નાખનારી છે. બુરા વીચારની શક્તિને (માણસની અંદરથી) હાંકી કાહાડવા સારૂં, ભલા વીચારવાળી શક્તિ છે. તે ભલા વીચારવાળી શક્તિ, નીમખહરામ બનાવનારી બુરા વીચારવાળી શક્તિ જે અહુરમજદની ઇચ્છાની લુટ કરનારી છે, તેને દાબી નાખી (માણસનાં) અંતઃકરણ ઉપર પોતાની જગા કરનારી છે. ૬

૭ જે આદમી જાતે અકલમંદ હોયછે, તે અકલવાળું માણસ બુદ્ધીવાન રવાનને લગતા આત્માની અંદરની ઇચ્છાથી ધીરજની મારફતે લોભને દુર કરનારૂં છે.

૮ (માણસ) ભલા વીચારવાળી શક્તિની હમેશની દોસ્તી રાખવાથી, બુરા વીચારવાળી શક્તિ, જે અંતકરણ અને ઇચ્છાને (માણસની) અંદર (સવાબનાં કામને સારૂં) સુસ્ત કરનારીછે તેને દુર કરનારછે. અને તે(ભલા વીચારવાલી સકતી) અંતકરણ તથા ઇચ્છાની મારફતે આત્માની પ્રમાણીક ખાહેશ મુજબનાં કામો આએ દુનીઆમાં કરાવનાર તથા તેનાં બદનને (નેકીથી) પાલનાર છે.

૯ (માણસે) દીલની અંદર ધીરજ રાખવાથી, તેની ઇચ્છાની અંદર સવાબનાં કામોની સહમજ પેવસ થાયછે. અને તે (આદમી) તેની ઇચ્છા, વીચાર, અને વચનથી આ દુનીઆમાં ધરમને લગતાં કામ કરનારૂં થાયછે. અને તે આએ દુનીઆમાં બદનની પરવરશીની તથા દીનની દાનાઇવાળાં સવાબનાં કામો કરવાની ઉલટ લીએછે. આવતી દુનીઆને સારૂ પોતાને જોખદાર બનાવવાને માટેનાં કામ કરેછે—અને (પોતાનાં) રવાનને સુખી હાલતમાં લાવવા સારૂ તેને લગતા અવસ્તાના ભાગો પઢેછે. અને તેથી દોજખથી છુટકારો મેલવેછે અને ખુશી રહેછે.

૧૦ વળી આત્માને લગતી ઇચ્છાની અંદર, સુસ્તી—સહમજ વગરની કેળવણી—આલસાઇ—અને ચોરીની બુરી સહમજ, રાહજણો (દેવદરૂજો)-ની તરફથી હોય તેને માણસે હાંકી કાઢવી. માણસ તેને લગતા લોભથી બદકાર બનેલુંછે. અને તે જાલમ લોભવાળી આલમને લગતી ઇચ્છાથી, માણસ અપ્રમાણીક ફરેહબુતના જેવું થાયછે. તથા બુરી બુદ્ધીના જોસ્સાથી, બદકારીવાળાં—દીનની સહમજ વગરનાં પાપી માણસ તરીકેનું બનેછે. અને બુરી બુદ્ધીથી મારામારી કરનારૂં અને દુઃખકારક ખવાસનું થાએછે. જ્યારે માણસની અંદર દુઃખની ઇચ્છા પેવસ થાયછે, ત્યારે તે બુરી ઇચ્છાથી પાપ કરીને ગુનેહગાર થાયછે. અને આએ દુનીઆમાં તે માણસ અપ્રમાણીક અને એબવંતું બનેછે. માણસ મીનોઇ દુનીઆનો પોતાને સીનગાર આપવા સારૂ, દીન ઉપર ધ્યાન આપવાય છે. અને તેથી પોતાનાં રવાન તથા બદન એ બેહુને ઇજા, ગમ અને નુકસાનથી દુર રાખનારૂં છે.

(૯૦૦) દાનાઈ અને બુરી બુદ્ધીની સહમજ—તેને લગતો સીનગાર—તેનું મુળ તથા બખ્શેશ—કબુલાત—સુધારો અને વધારો તથા દાનાઈને લગતી મોટાઈ અને બુરી બુદ્ધીને લગતાં ઊજડપણાં વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

૨ જાણવું કે, દાનાઇને લગતી સમજ, જે કોઇ તેના આત્માની પક્ષવાળો હોયછે, અને તે આત્માને લગતી આંખને (યાને અંદરખાનેની ગેબી અકલને) બદનને લગતી વસ્તુઓને ચોકસાઇથી જોવા સારૂં ખોલ્લી રાખનારો છે તેમાંછે.

૩ દાનાઇને લગતો સનગાર—દાનાઇવાળું માણસ જે પ્રમાણે પોતાની ઇચ્છા ઉપર દીનનો સુધારો કરનારી—તથા આદમીઓની અંદર સારા ગુણો—સવાબ—પરહેજગારી અને નેકનામીનો વધારો કરનારી હકુમત ચલાવેછે તેથી છે. અને દુનીઆની અશોઇનો વધારો કરનાર વસીલા તરીકે હોવાથી છે.

૪ દાનાઇનું મુળ—દાદારની જાતી દાનાઇ છે. અને દાનાઇની પોતાની ૫ પેદાએશોની અંદર બખ્શેસ કરનાર, દાદાર પોતેછે. દાદાર પેદાએશને પોતાની તરીકે કબુલ રાખનાર, તે (પેદાએશ) ની અંદર તેની પોતાની કઉઅત હોવાએછે. ૬ તે (પેદાએશ) ને ભલો બેહમન (યાને નેક વીચારવાળી ગેબી શકતી) મીનોઇ દુનીઆને માટે સુધારનાર તથા અગમચેતી આપનારછે. ૭ વળી દાનાઇનો (દુનીઆમાં) દરેક ઠેકાણે એવી રીતે ફેલાવો થાયછે. કે જે કોઇ ધરમી દાનાઇવાળો હોયછે, તે આએ દાનાઇને લગતી સમજથી પોતાને ચઢતે દરજ્જેનો બનાવેછે. ૮ વળી દાદારની અસલ જાતની મારફતે રોશન ચીજોની અંદર કેટલેક દરજ્જેની સમજ, રોશનીવાળા (યજદો) થી રીહેછે. જે આદમી સચાઇવાળું હોયછે, તે તેને લગતી કેટલીએક સાચા લોકોની સમજથી, સરવેથી ચઢતે દરજ્જેની જાતવાળું બનેછે. એજ પ્રમાણે માંણસને સખાવત, સેહનશક્તિ અને બીજા ભલા ગુણવાળું બનવું છે.

૯ વળી બુરી બુદ્ધીને લગતી સમજ, જે કોઇ પોતાના આત્માની પક્ષવાળો હોયછે, તે તેના આત્માને લગતી આંખની નજરને આત્માને વાસ્તેની વસ્તુઓને જોવાથી બંધ કરનારો છે તેથી છે. જે પ્રમાણે

અંધારાને લગતી સમજને જે કોઇ તેની હયાતીને લગતી પક્ષવાળો હોયછે, તે (જેમ) તેની બદનને લગતી આંખને તનને લગતી નજરે (ચીજોને) જોવાથી બંધ કરનાર છે તેમ.

૧૦ બુરી બુદ્ધીને લગતો સનગાર, બુરી બુદ્ધીવાળું ઇનસાન પોતાની ઇચ્છા અને અંતકરણ ઉપર જે પ્રમાણે માણસની અંદર બદી, દુરગુણો, પાપ, અપવીતરાઇ અને બદનામી ઉતપન કરનારી સતા ધરાવનારી વસ્તુ તથા દુનીઆની નેકીને હાંણી પોંહચાડનારો વસીલો હોવાથી છે.

૧૧ બુરી બુદ્ધીનું મુળ, પેલી બુરી બુદ્ધીવાળા (અંગ્રમઇન્યુશ) ની જાત છે. બુરી બુદ્ધીવાળો (અંગ્રમઇન્યુશ) દાદારની પેદાએશમાં ભેલાવાની નજર રાખનારો છે. જે આદમીની અંદર તે (અંગ્રમઇન્યુશ) ની બુરી બુદ્ધી છે, તે આદમી (પોતાના) આત્માની સમજની આડે આવનારા સબબ તરીકે છે. અને તે આદમી પોતાની ઇચ્છા ઉપર બુરી બુદ્ધીથી કંગાલીઅતભરેલી હકુમત ચલાવનારૂં છે. તે આદમી પોતાને સુધારનારૂં તથા વધારનારૂં તેની અંદરની બુરા મનવાળી ગેબી બુરી શક્તિથી છે. અને તે (બુરી બુદ્ધીવાળા) થી દરેક ઠેકાણે દુઃખ એવી રીતે ફેલાએછે, કે તેની બુરી બુદ્ધીના દુરગુણોથી (લોકો) નજીસ બનેછે. અને તેને લીધે માણસ દેવદરૂજની માફક આ દુનીઆમી હીલચાલ કરેછે.

૧૨ જે ધરમગુરૂઓ ડહાપણ વગરની બુરી બુદ્ધીથી આદમીઓનાં અંદર દાદારના વસીલા તરીકેનું કામ કરનારા છે, તેઓનો ધરમ દેખાવમાં દાદારની દાનાઇવાળા ધરમને લગતો છે. પણ બુરી બુદ્ધીને લીધે તે (ધરમ) દુનીઆની અંદર માણસનો ઘટાડો કરનારો, નાશ કરનારો અને તેઓની ખરાબી કરનારો છે. અને તે (ધરમગુરૂ) પેલા બુરી બુદ્ધીવાળા (એહરેમન) નું કામ કરવા સારૂ આદમીઓની અંદર વસીલા તરીકે છે. તથા આદમીઓને અને દુનીઆને નુકસાન કરનારો છે. જે (ધરમ) બુરી બુદ્ધીને લીધે આદમીઓને તથા દુનીઆના લોકોને ઘણાં કંગાલ બનાવનારો અને બેહુ દુનિઆમાં દુઃખ ખમનારાં કરનારો છે. જેને લીધે જે કોઇ દાનાઇવાલો છે, તે બુરી બુદ્ધીને મેલવનારો નથી. પણ દાનાઇથી આદમીઓની અંદર કામ કરવા એ, આદમીઓને આબાદ હાલતવાલાં કરનારો તથા તેઓનો આભાર મેલવનારો થાયછે.

તેઓમાંથી (યાને ઉપર જણાવેલા ધરમગુરૂઓમાંથી), જેઓ કહેછે કે, આદમીની અંદર જ્ઞાન પેલા બુરી બુદ્ધીવાળાની તરફથી અપાયલું છે. અને તેનીથી આદમી બનેલું છે. તો જે યજદાંને લગતું આદમી છે, તેની અંદર બુરી બુદ્ધી કેમ રહી શકે. તેમજ બુરી દીનના સખુન યજદાંની દાનાઇવાળા કેમ થઇ શકે! જયારે આદમીના કરવાથી તેની અંદરનો આત્મા થઇ શકતો નથી, ત્યારે વગર જાનવાળું બદન યજદાંની તરફથી કેમ કરાઇ શકે? અને તે વાજબી કેમ કહેવાય? ૧૩

જે કોઇ, આ તરીકાને માટે પેદા થયલું હોય, તો તે આદમીને લાયકનું નહી હોય. દરૂજની સહમજવાળું આદમી યજદાંને લગતું કામ કરવાને કેમ શક્તિવાન થાય? નહી જોઇ શકનારૂં આંધરૂં માણસ છુટકારો મેલવવા માટેનું કેમ કહેવાય? જો તે નહી જોઇ શકનારૂં આંધરૂં માણસ, તેને લગતાં કામો કરવાથી યજદોનું સાથી કહેવાતું હોય તો, પેલો બુરી બુદ્ધીના સબબવાળો (અંદ્રમઇન્યુશ) યજદોના જેવો અછતા દરજાનું જોનારો ગણાય. અને વગર દીનના કામોવાળા સાથીઓથી જોવાને લગતી આંખ હોવી જોઇએ. જે ઉપરથી દેખાઇતું છે કે જોવાની આંખ આ બંધે શકતીના સબબવાળાં કામોથી એટલેજે માણસની અંદરની દાનાઇ અને બુરી બુદ્ધીથી છે. ૧૪

આદમીની અંદરની બુરી બુદ્ધીના વસીલાથી કરાયલું કામ યજદાંની તરફથી જણાયલું નથી. આદમીની અંદરની એ પ્રમાણેની (બુરી બુદ્ધી) થી થાએલું કામ આત્માને લગતું નથી. તેનો સબબ એ કે આત્માને લગતું કામ માણસની અંદરની યજદાંને લગતી દાનાઇવાળી કૌવતના વસીલાથી છે. ધરમી કામ પવિત્રાઇ અને નીતીથી બનેછે, તે એબને બતલાવનારી બુરી બુદ્ધીથી જણાયલું નથી. કારણકે જેમ માણસની અંદરની દાનાઇવાળો વસીલો, તેનાં મુળને લગતું જે કામ કરવાનું છે, તે શક્તિને લગતું કરનારો છે. તેજ પ્રમાણે માણસને એબીઅલ કરનારી શક્તિનું મુળ, આદમીની અંદરની બુરી બુદ્ધીની શક્તિ ધરાવનારા વસીલાથી છે. માણસની અંદર જે દાનાઇનો પ્રતાપ આપનારો ઉપરી (યજદ) છે, તે દરેક ઠેકાણે તેને માજદયસની દીનને લગતી સહમજ આપેછે. કે જે દાનાઇવાળા સ્પેનામીનોની તરફની જાતી બુદ્ધી છે. અને આદમીની અંદર જે બુરી બુદ્ધીનો ૧૫ ૧૬ ૧૭

લાભ આપનારી શક્તિ છે, તે દરેક ઠેકાણે દેવની દીનને લગતી સહમજ આપેછે. જેની બુરી બુદ્ધી બુરી બુદ્ધીવાળા અંગ્રમઈન્યુશને લગતી છે.

૧૮ એજ સબબથી ગેબી વરશીના કરનાર દાદારની પક્ષવાળાં આદમીઓ સવાબનો વીચાર રાખેછે, સવાબને માટેનું બોલેછે, અને સવાબના કામો કરેછે. અને (ખોદાતાલાનો) આભાર માનેછે. અને તેને આબાદ હાલતમાં રાખનારો ઉપરી ખોદા તેનાં તે કામોનો નેક બદલો તેને આપનારો છે.

૧૯ જે આદમીઓ પાપનો વીચાર રાખેછે, પાપી વચન બોલેછે અને પાપી કામ કરેછે, તે ખોદાનો આભાર માનનારાં નથી; તેઓ તે તનને લગતાં (બુરાં) કામ કરવાથી, સજાને લગતાં થાયછે. અને તેથી તેઓ વગર મુળવાળાં (યાને પોતાના પેદા કરનારથી જુદા પડેલાં) ઠરેછે.

વળી પેલા ધરમગુરૂઓનું કેહવું છે કે, આદમીઓની અંદર તે બુરી બુદ્ધીવાળા વસીલાની કઉઅતને ખોદાએતાલાએ કરેલીછે. ત્યારે ખોદાએતાલાએ, જે ગુનેહગાર માણસો પાપને વીચારેછે, બોલેછે અને પાપ કરેછે, તેઓને તેને માટેની સજા કરવા તથા દુ:ખ દેવા અને કંગાલ બનાવવા સારૂ કેમ કહેલુંછે? વળી અહુરમજદને લગતો સવાબ કરનારાં આદમીને તે આદમી સવાબ કરેછે તેથી ખોદાનો આભાર માનનારી દાનાઈવાળો તથા તેને આબાદ રાખનારા ઉપરી યજદોની તરફથી તેને અહડતે દરજ્જેનો બદલો આપવાનું શા વાસ્તે ફરમાવેલુંછે?

૧ (૯૦૧) જે આદમી દરૂજને લગતું છે, તેની હીલચાલ તેને લગતી હોયછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, દરૂગ (યાને દુરગુણી શક્તિ), પોતાના સંબંધવાળાં આદમીને પોતાને લગતી કુશેશ કરનારૂં બનાવેછે. આદમીનું રવાન ચલકાટવાળું છે. અને તે રવાનનો પોશાક (તેનું) શક્તિવાન બદન છે. ગોસ્પંદ અને આએ દુનીઆંને લગતી બીજી પેદાએશની હયાતીનું બનવું માણસની માફકનું નથી. (માણસની અંદરની) તુરી શક્તિ

(યાને યજદ), તે દરૂજના સંબંધથી માણસને જુદું રાખવાના વીસીલા તરીકે છે. કારણકે પેલા (દરૂજ) ને લગતો શોક રાખનારાં આદમીને તે (દુરગુણી) થી એબવાળું બનવું છે. નુરમંદ (યાને યજદી) શક્તિ, આદમીને વગર હયાતીનું બનાવનારી શકિત, એકદમ તેની ઉપર નહી પોંહચે, તેટલાંમાં તેને દાબી નાખેછે. જેથી તે (વગર હયાતીનું બનાવનાર)ની કોઈ (ઈજા) તે (માણસ) ને થઈ શકતી નથી. અને તેથી કોઈબી (દુરગુણી શક્તિ), તે (આદમી) ને હયાતીમાં મોતની હાલત આપી શકતી નથી; એજ તેને માટેની સારી અને કબુલ રાખવા જોગ સાક્ષી છે. વળી પેલા સખ્તી પોંહચાડનારા (દરૂજ) ની સખ્તી ઉપજાવનારી કઉઅતની હીલચાલને, માણસની અંદરથી દૂર કરવાને માટે, એોરેહવાળા યજદો શકતીવાળા છે. તેને લીધે આતમાને પોતાને બીમાર થવું નથી—તથા (દરૂજના) બંધ વગર (યાને ગુનાહની કસુર વગર આતમાને દોજખમાં) કેદ થાવું નથી. સઘળાં આદમીઓના આતમાને હમેસની હયાતીવાળાં રેહવું, યજદોની જાતથી છે. તેમજ (દરૂજને આદમીની અંદરથી) જુદો કરવાના સંબંધવાળી યજદી શકતી આદમીની અંદર હોવાથી, તેને હલાક થવું નથી—બલકે તે યજદો, બંધે દુનીયાંનાં સંકટથી માણસને સુધારનારા અને (સંકટની તરફ) તેને નહી જવા દેનારા છે. અને તેઓની હમેશની સંગતથી, માણસ પોતાનો સંબંધ, પેદા કરનારનાં મુળ (સ્પેનામીનો) ની સાથનો રાખેછે. (યજદોથી) સુધરેલું માણસ, અહડતે દરજેનો ઉપાએ કરનારૂં તથા તેને માટેનો મરતબો મેલવનારૂં અને તેની અંદરના દરૂજને લગતી વગર ફાએદાની હીલચાલથી પોતાને જાલવનારૂં તથા કંગાલીઅત અને બેહુદાપણાં વગરની હીલચાલ કરવાથી રોશનીવાળી (યાને યજદી) મરદાનગીથી દરૂજને હાંકી કાહડનારૂં થાએછે. માણસ દરૂજથી છુટકારો મેલવવાએ, પોતાને પેલી દુનીઆંમાં અહડતે દરજેનાં સુખવાળાં મકાંનમો ઘણી મજાહથી રાખનારૂં છે.

૩ જે કોઈ પોતાના ફાએદાને સારૂં, દરૂજની કંગાલીઅતથી તથા તેને લગતી બેહુદી મેહનતની હીલચાલથી અને તે દરૂજના સંબંધથી પોતાને સાચવેલો રાખેછે, તે પોતાથી દરૂજને હાંકી કાહડેછે. અને દરૂજની કઉઅતવાળી હીલચાલ કરવાથી માણસને નીચાં અને દુઃખભરેલાં દરૂજનાં મકાનમાં બંદીવાન તરીકે રેહેવું છે. વલી દીનની અંદરે જણાવેલું છે કે, ફ્રશકેરેતિ (યાને છેલ્લા સુધારાના વખત) સુધી, (માણસને) પેલાં દોજખના દરૂજ (અંગ્રમઈનીઉશ) થી ખોટે રસ્તે ઉતરવું છે. અને તે

ફરશકેરેતીના વખત ઉપર, એબ આપનાર (એહરેમન) ને (દુનીઆંનાં લોકો-માંથી) હાંકી કાહડવામાં આવશે. તથા (તે વેળા) ખલકનાં લોકોને દાદારની કઉઅતવાળા ઘરમી પ્રતાપનું મેલવવું છે. જે વેળા દોજખથી છુટકારો મેળવનારાઓને (અશો લોકોથી) મોટાઇનું મલવું છે. તથા કેદીઓને દોજખથી છુટકારો થવો છે. આતમાની જે શકતીઓ (આએ દુનીઆંનાં બદનથી જુદી પડેલીછે, તે (રીસ્તાખેજના વખતમાં) યજદોની મદદથી કાએમ રેહનારી છે. અને તેની જુદાગીનું પાછું એક થવું છે. (એટલેજે રવાનની સાથે જીવ—બોધ—અખો અને ફરોહરને પાછું જોડાઇને મીનોઇ જેહાંનમાં જવુંછે.) અને (તે વેળા) નુરી રવાનને તેને લગતાં બદનનો શકતીવાળો પોશાક (યાને યજદી કઉઅત ધરાવનારૂં બદન) આપ્યામાં આવશે. તથા તે વેળા દરએક જણને પુરતી ખુશી સાથે આરામ અને બુજોરગીથી રેહવું છે.

(૬૦૧) સ્પેનામીનોની તરફથી તેને લગતી કઉઅતની સહમજ, બે તરેહની બુદ્ધિથી અપાએ છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખુલાસો.

૧ ૨ જાણવું કે, સ્પેનામીનોની તરફથી (માણસને) ખોદાઇ બુદ્ધિવાળી શકતીની સહમજ, બે તરેહથી અપાએ છે; તેમાં એક અગમબુદ્ધિની ૩ અને બીજી ચહડતો દરજો મેળવવાની સંહમજ છે. જે અગમબુદ્ધિને લગતી સહમજ છે, તે પુરતી કુશેશથી એબ આપનાર દરૂજને હાંકી કાહડવા સારૂં, ખલકને સેવટની ફતેહ મેળવવાને લગતી તથા તનપસીનને વખતે સઘળી પેદાએશને હમેશની નેકીથી સુધારવાની છે. અને જે ચહડતો દરજ્જો મેળવવાને લગતી સહમજછે, તે છેલ્લા સુધારાને માટેની કઉવતનો વધારો કરવા સારૂ લોકોનો વધારો દુનીઆમાં ચાલુ રાખવાને લગતી છે.*

* જરતોશતી ટોળામાં દીનનાં ફરમાંન મુજબ ઓરત અને મરદનું જોડું શાદીને લગતા દીનના તરીકાથી ૧૫ વરસની ઉમરે બનાવવાનુંછે, તે ફરમાંન મુજબ જરતોશતીઓનો મોહટો ભાગ હાલમાં બેદરકારીથી ચાલેછે. અને ઊપલાં ફરમાન મુજબની ઊમરે શાદી કરતા નથી. અને ઓરતની તરફથી પઇસા મેળવવાના લોભમાં પોતાની જીનદગી ખરાબ કરેછે, તેઓ ખોદાના તકસીરવાર થાયછે. અને પોતાની આએ દુનીઆંની ઓળાદનો વધારો નહી કરવાથી તેઓ ફરશેકેરીતીના સુખ અને દરજજા વગરનાછે.

જે ધરમગુરૂઓનો ધરમ, આએ દુનીઆનાં લોકોને એક બીજા સાથે મારામારી કરાવવાને લગતો તથા લોકોને કંગાલ—બીમાર અને હમેશની ઇજાવાળા બનાવવાનો તથા સઘળા લોકોને હમેશનાં દોજખી કરવાનો છે, તે (મજહબ) ઘણાંએક માણસોને (દોજખના) બંદીવાન કરવાને માટેનો તથા તે મજહબ દુનીઆનો નાશ કરવાને લગતો છે. કારણકે તેઓ જેને ધરમ તરીકે ગણેછે, તે અગમબુધ્ધિ તથા અહુડતે દરજેની બુધ્ધિની સહમજ આપ્યા વગરનો છે. એટલુંજ નહી પણ તે, (દુનીઆનાં) લોકોનો ઘટાડો કરવાની બુરી સહમજ આપવાને માટેનો છે. જે ભલો ધરમ કહેવાએછે, તે હમેશની ભલાઇવાળો અને દેવની સઘળી બદી વગરનો છે. અને તેજ અહુડતે દરજેનો (ધરમ) કેહેવાએછે. ૪

(૯૦૩) રોશનીવાળી તથા અંધારાવાળી વસ્તુને (એકથી બીજીને) જવા વગર એકદમ પોહચવું નથી. તથા આએ દુનીઆમાં એ કે બીજા સાથે ભેલાવું નથી. અને એક બીજાની સાથે પોતાને પ્રકાશવું નથી. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, રોશનીવાળી તથા અંધારાંવાળી વસ્તુને, (એકથી બીજીને) દુર થવું છે. અને એક બીજાની સાથે ભેલાવું નથી. તથા આએ દુનીઆંની વસ્તુનું જણાવું, તેજ આપનારી નુરી વસ્તુ (યાને રોશની આપનારી ચીજો ખોરશેદ—ચંદ્ર—અને આતશ) ની મારફતે છે. આતશની રોશની એકદમ નીકળવાએ, તે (આતશ)ની અંદર ધુમારાનું ભેલાવું નથી. ધુમારો જે છે, તે એબ આપનારા (એહેરેમનની તરફના) આતશની (યાને દોજખના આશાતની) રોશનીને સારૂં છે. અને તેને આતશની રોશનીનું કારણ જણાવેલું છે. વલી આતશ બહેશત અને દોજખની નીશાન તરીકે છે. તેની પોતાની જે રોશની સારો દેખાવવાલી, બામદાદને લગતી, પેદાએશને ઉધરભાવ આપનારી અને ખુશી બખશનારી તથા ગરમીવાલી છે, તે બેહશતને લગતી છે. અને દોજખ કે જેની અંદર બુરી—સજાના ફાએદાવાલી જાતને ઘટાડનારો કરનારી તથા દુઃખ આપનારી બદબોએ ધુમારા સાથની રોશનીવાલો આતશ છે, તે એબ આપનારા એહરેમનને ૨

લગતો આતશ છે, જેની ગરમી ગુનેહગારોને બારનારી, નોકસાન કરનારી અને હાણી પોહચાડનારી છે, તે દોજખને લગતી છે.

૩ જે ધરમગુરૂઓ પોતે દેવાનગીથી, જે દોજખનો આતશ કેહેવાએછે, તેને બેહશતને લગતી રોશની જે પેદાએશને અહડતે દરજેની બનાવનાર, ખુશનોમાં ચલકાટ આપનાર, (પેદાએશનો) વધારો કરનાર અને ખુશી બખ્શનારછે, તેની સાથે સરખાવે છે. અને તેને લગતી વીગત દોજખને લગતા આતશની ગરમીને સારૂ આપેછે; પણ બેહશતને લગતુ ગ્યાન પેલાં દોજખને કેમ લાગુ પડે?

૧ (૯૦૬) યજદો અને દેવોની માફકનાં (આદમી)ઓ વીશે, ભલી દીનને લગતો બોલારો.

૨ જાણવું કે, ગણતરી અને ધારણાની અંદર, જે આદમીઓ યજદ અને દેવની માફકનાં જાણવામાં આવેલાંછે. તેમાં બુરી દીનવાલા ધરમ-ગુરૂઓથી વેગલા, અથોરનાનો; બુરી દીનવાળા પાદશાહ અને પેહલ-વાનોથી વેગળા, અર્તેશતારો, બખીલ કુનબીઓથી એહલાએદા, જરતોસ્તી ખેડુતો, અને બદકારીથી એહલાએદા, ભલા પેશેવરો, યજદોનું કામ કરનારાછે.

૩ બુરા ધરમગુરૂઓથી નજીસ બનેલા પાપી અથોરનાનો—બુર. પાદશાહ પેહલવાનોથી નજીસ બનેલા પાપી પાદશાહ પેહલવાનો—બખીલ ખેડુતોથી નજીસ બનેલા પાપી વાસ્ત્રીયુશો અને બદકારીથી નજીસ બનેલા પાપી પેશેવરો, દેવનું કામ કરનારા છે.

૪ ગણતરીની અંદર નેક સાયાવાળો (યાને યજદાંથી પ્રતાપ મેલવેલો) હાકમ—સાચો નીઆધીસ—પરહેજગાર—નેક સખાવત કરનાર—દીનની ઉપર નજર રાખનાર—સંતોષી—પેદાએશની અંદર સખાવતથી માન ભોગવનાર અને નાપાકોને ધીકારનારો છે.

૫ આબાદ દોલતવાળો શખ્સ, ખોદાના તાબેદાર વીચારવાળો અને તેજ પરમાણેની બીજી ચાલથી પોતાને ચલાવનારો તથા જે કોઈ સંકટમાં હોય તેને સખાવત કરનારો, વીચાર શકતી ઉપર દબાણ હોવા છતાં સાચું બોલનારો—અને હકુમતના વખતની અંદર ખોદાનો આભાર માનનારો છે.

વેર રાખનારો નીઆધીસ, ખોટો મુકાદો કરનાર—દોલતમંદ હોવા છતાં કંગાલ અને વગર સંતોષવાળો—ઘણા બુરા બખીલોને શકતીવાન કરનારો—અને લોભ વગરના માણસને ધીકારનારો—તથા જે કોઇ દોલતમંદ તથા તેવીજ હાલતના વગર દીનવાળા હોએ, તેઓને દોલતની અંદર વધારનારો—અને જે કોઇ ચુગલી કરવામાં ખુશીના વીચારવાળા તથા હકુમતની અંદર વેર રાખીને ઇજા દેનારા હોએ, તેઓ દેવ તથા દરૂજની મીસાલનાં આદમીઓ છે. ૬

જે આદમીઓની અંદર દેવનું મુતલક ભેલાણ નથી, તેઓ ખાલેસ યજદોની માફકના પવીત્ર છે. બલકે યજદોની કેટલીએક દાનાઇ તથા સારા ગુણવાળા છે. વળી જે આદમીઓ કેટલીએક બુરી બુધ્ધિ તથા બીજા દુરગુણોવાળાં છે, તેઓ દેવની માફકના છે. ૭

જે ધરમગુરૂઓ દેવનાં મુલને મલતા છે, તેઓનો ધરમ તેજ બુરી બુધ્ધિવાળાં મુલને લગતો કેહવાએછે. તેથી ખચીત, તે ધરમવાળા, તેઓની બુરી બુધ્ધિને લીધે દેવની માફકના કેહવાએછે. ૮

(૯૦) આદમીને ચહડતે દરજેની દાનાઈ તથા સહમજ મલવા વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, આદમીને દાનાઇ તથા સહમજનું મલવું, નીચે જણાવેલી ચેઆર તરેહથી છે. ૨ એક આતમાને લગતી બુધ્ધિવાળાં માણસને પ્રતાપી થવું, પેદાના કરનાર દાદારથી છે. ૩ બીજું—દીનના કલામોની સહમજનો વધારો કરનાર આદમી, આતમાને લગતી બુધ્ધિથીછે. ૪ ત્રીજું—આતમાને લગતી અકલના કલામોથી, (એટલેજે દીનના કલામોની સહમજથી બંદગી કરવાએ), ઓલાદની સગાઇ (દીનની સાથે) ધરાવનારાઓને કીરતીછે. ૫ ચોથું—આએ તરણે વસ્તુઓને મદદ કરનાર તથા તેઓને ખોરાક આપનાર, માણસનાં અંતકરણ ઉપર રેહઠાણ રાખનારો બેહમન અમસાસ્પંદ (યાને ખોદાઇગણી આંણશકતી) છે. ૬ જેનામાં આતમાને લગતી દાનાઇછે, તે અહુરમજદની સહમજ (લોકોને) સારી રીતે આપનારો અને ભલી દીનની સહમજથી, આતમાને લગતી સરવેથી સરસ અકલનો વધારો કરનારો છે. ૭

૮ આતમાને લગતી અકલના કલામોથી, (એટલેજે દીનના કલામોની સહમજથી બંદગી કરવાએ), તેઓનાં અંન્તકરણ ઉપર ભલા વીચારવાલી ઓલાદને જાલવવાની શકતી રેહવાથી, તેઓને તરેહવાર રીતની સરદારી મલેછે. અને તેથી તેઓમાં ગેબી દરૂજને (પોતાની) અંદરથી હાંકી કાહડવાની સહમજને વીચાર જોડાએલો રેહછે. તથા તેવો તે પોતાની અંદરની ચહડતે દરજેની દાનાઇ તથા સહમજથી, બેહુ દુનીઆની બુજોરગ નેકીને પોતાની કરવાથી, સરદારોની અંદર માન ભોગવેછે.

૧ (૯•૫) જુદી જુદી તરેહના પાદશાહો વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, જુદા જુદા વખતની રીતભાતવાલા પાદશાહો, નીચે જણાવેલી ૮ તરેહના છે. એમાં ચાર વખાણ કરવા લાએકની અને ચાર બદગોઇ કરવા લાએકની પદવીવાલા છે.

૩ વખાણવાજોગ ચાર પદવીવાલા પાદશાહોમાં એક અગમ-બુદ્ધિવાલો; બીજો સઘલા લોકોનો સંભાલ કરનારો; તરીજો ઘણો સંભાલ ૪ કરનારો અને ચોથો આતમાની જાળવણી કરનારો (પાદશાહ) છે. જે પાદશાહ પોતે અગમબુદ્ધિવાલો છે, તે દાનાઇવાલા (અહુરમજદ) ની ૫ શકતીવાલો અને વખતને પીછાણનારો છે. (જે પાદશાહ) સઘલાઓનો સં-ભાલ કરનારો છે, તે (પોતાની) ગોસસાને લગતી શકતીને મારવાએ, પોતાની હકુમતને બલવાન કરનારો છે. અને તે(વા ગુણ) થી તે પાદશાહ પોતાની રયત-ની હયાતીનો નાશ કરનારી તથા તેને ખરાબ કરનારી જે વસ્તુએ છે, ૬ તેને સુધારનારો છે. જે પાદશાહ આતમાને લગતી શકતીઓથી વાકેફગાર છે, તે હલાકીના વખતમાં (પોતાની રયતનો) ઘણો સંભાળ કરનારો છે. વળી તે પાદશાહ આતમાને લગતી તે દુરઅંદેશી સાથે, જે કાંઇ દાણાઇને લગતી શકતીઓ છે, તેની મદદથી હકુમતને પાએદાર રાખનારો ૭ છે. અને તેની રઇઅત તેથી ઉલટભરેલી રેહછે. જે પાદશાહ તેના આતમાને લગતી દાનાઇથી, તેને લગતી દાનાઇ ધરાવનારા લોકોની શકતીઓને

ઉલટમંદ રાખનારો છે, તે તેને માટેની હલાકીને, નેકીના વખતની અંદર ફેરવનારો તથા તેની હકુમતમાં પુરતો સુધારો કરનારો છે.

જે પાદશાહ પોતે દુરઅંદેશ હોએછે, તે બુરી બુદ્ધિવાલા કમઅકલોનો નીચ વખતમાં સઘલી રીતે બચાવ કરનારો છે. તથા જેવી મદદથી તેઓને લગતો વખત નેકીની અંદર ફેરવાઇ શકતો હોએ, તેવી પોતાની દુરઅંદેશીથી (તેઓનો) તે સંભાલ કરેછે. અને તે પાદશાહની હકુમતથી તેની રયત મોટી ઉમેદ રાખનારી (યાને અહડતે દરજેની જીનદગી ગુજારનારી) છે. ૮

વલી જે પાદશાહ તેને માટેની નેકીના વખતથી તથા આતમાને લગતી દુરઅંદેશીથી અહડતે દરજજેના ઉલટવાલો રેહેછે, તેની સહમજ શકતીને દાનાઇ તથા હકુમતને લગતા પુરતા સુધારાથી કાયમ રેહવુંછે. ૯

જે પાદશાહ આતમાને લગતી દુરઅંદેશીવાલો છે, તે બુરી બુદ્ધિવાલી મન શકતીઓથી તથા હલાકીવાળા વખતથી આતમાનો સંભાલ કરનારો છે. અને તેને લીધે તે પાદશાહ અગમબુદ્ધિનો ખેતાબ ધારણ કરનારોછે. તથા તેની ઉલટવાન રઇઅતની મદદથી તેનું રાજ કાએમ રેહનારૂં છે. જે પાદશાહ પોતાની રયતને માટેનાં સુખનો ઉમેદવાર છે, તે પોતાની અગમબુદ્ધિથી તેની શકતીઓને ડાહપણની અંદર તથા વખતને નેકીની અંદર અને હકુમતને પુરતા સુધારાની અંદર ફેરવનારો છે. ૧૦ ૧૧

ચાર (તરેહના પાદશાહો) રયતની સંભાળ કરવાની ગીબત અને નાલેસીને લાએકનાછે. જેમાં એક (રયતનો) સંભાળ નહી કરનારો અને તેને વારેઘડીએ નોકસાન કરનારો (પાદશાહ) છે. બીજો—સંભાળ કરવામાં નબલો અને થોડું નોકસાન કરનારોછે. તરીજો—વગર એકીનવાળો અને વારેઘડીએ રયતને દુઃખ કરનારોછે. અને ચોથો—આતમાને સંભાળ કરવાથી છોડી દેનારો અને તેને નોકસાન કરનારોછે. ૧૨ ૧૩ ૧૪ ૧૫ ૧૬

એમાં, જે પાદશાહ આતમાને લગતી અગમબુદ્ધિ વગરનો છે, તે બુરી બુદ્ધીની શકતીવાળો—નોકસાનવાળા વખતમાં રયતનો નહી સંભાળ કરનારો—અને પોતાનાં રાજને જલદીથી હાણી પોંહચાડનારો છે. તથા તેની પક્ષનું જલદીથી ખરાબ થવું છે. ૧૭

જે પાદશાહ બીહકન હોએછે, તેની રયત ધાસ્તીભરેલી રહેછે. આતમાને લગતી વગર દુરઅંદેશીથી, તેની શકતીઓ બુરી બુદ્ધિવાળી ૧૮

બનેછે. અને તેનો વખત હલાકીને લગતો હોએછે. તથા તેનું રાજ વગર આરામને લીધે જલદીથી હાંણી પોંહચવા જોગ બનેછે.

૧૯ જે પાદશાહ આતમાને લગતી અગમબુદ્ધિ વગરનો હોએ, પણ તેની મનશકતીઓ ડાહપણવાળી હોએ, તો તે હલાકીના વખતમાં નબલા લોકોની બનતી પાસબાની કરનારો છે. જે (પાદશાહ) તેની રયતનો સંભાળ કરવામાં નબલો હોએછે, તેની હકુમત તેની દાનાઇવાળી શકતીઓથી નોકસાન કરવામાં મધ્યમ જોરવાળી છે. તથા તે પાદશાહ તેના આતમાને લગતા તેમજ હલાકીને લગતા વખતને માટેની પછમબુદ્ધિને લીધે પોતાની રયતનો ઘણોજ ડર રાખનારો છે. માટે તે પાદશાહે તેને લગતી અગમબુદ્ધિ વગરની સહમજને—તથા તેને લગતા ઘણા ધાસ્તીવાળા વખતને અને પેલા બુરી બુદ્ધિવાળા (અંઘ્રમઇનીઉશ) ની ઉલટી સહમજ શકતીઓને પોતાથી પાછી ફેરવવી. તેમજ ખરાબી કરનારા બુરા તાબેદારોને લગતી વગર સંભાળવાળી હકુમતને સુધારવી સજાવાર છે.

૨૦ જે પાદશાહ આતમાને લગતી અગમબુદ્ધિ વગરનો છે, તે બુરી બુદ્ધિવાળા (અંઘ્રમઇનીઉશ) ની સહમજ શકતીવાળો છે. અને (પોતાના) બુરા તાબેદારોની ખરાબીથી, (પોતાની રયતને) જાળવનારો નથી. તથા બુરા વખતમાં રયતનો મજબુત બચાવ કરનારો નથી; પણ જલદીથી તેઓને હાંણી પોહચાડનારો છે. જોકે તેણે પોતાની ઉલટી બુદ્ધિને હલાકીને માટેના વખતની અંદર તુરત ફેરવવી જોએછે, પણ તેનામાં અગમબુદ્ધિ નહી હોવાથી, તે હલાકી પોંહચાડવાને માટેના વખતને, તેણે જલદીથી કેમ ફેરવવો ? તે તેને જણાતું નથી. જેથી તેની હકુમતને હાંણી પોંહચવાની તેની રયત ઘણી ધાસ્તીમાં રેહછે. અને તે પાદશાહને તેથી

૨૧ ઘણો ભય રહેછે. જે પાદશાહ આતમાને લગતી દુરઅંદેશી વગરનો છે, તેને તેની બુરી બુદ્ધિવાળી મનશકતીને લીધે હલાકીવાળા વખતને તથા તેની વગર આરામવાળી હકુમતને પોંહચેલાં નોકસાનને પાછું ફેરવવાની ઘણી ધાસ્તી રેહછે.

૨૨ જે પાદશાહ આતમાને લગતી અગમબુદ્ધિ વગરનો હોએછે, પણ તેની સહમજશકતીઓ દાનાઇવાળી હોએછે, તે (પાદશાહ) વખતને જોઇને ખરાબીથી આતમાનો સંભાળ કરવા સારૂ તેની અંદરની દાનાઇવાળી કઉઅતોના પ્રતાપી જોરનાં ઉપરીપણામાં તેનામાં જે તેની

હકુમતને ખરાબ કરવા માટેની અગાભબુદ્ધિ વગરની કઉઅત હોએછે તેને છોડી દીએછે. અને તે પોતાની રૈયતને લગતી ધાસ્તી રાખનારો પાદશાહ, તેની હકુમતની સંભાળને સારૂં, તેને લગતો ખુબીવન્તો વખ્ત (ખોદાની હજુરમાં) ચાહેછે. અને તેથી, તેને લગતી પેલી બુરી બુદ્ધિને, અગાભ બુદ્ધિવાલી શકતીની અંદર ફરવું તથા હલાકીવાળા વખતનું તેનીથી ઉલટાવું છે. તથા તેની હકુમત જે વગર આરામવાલી અને ખરાબી પોંહચવાની ધાસ્તીમાં છે, તેનો ફેરફાર થાએછે.

(૯*૪) દરૂજની (યાને અંગ્રમઈનીઊશની) સખ્તી ઊપજાવનારી કોશેશને લગતા વખતનું, સ્પેનામીનોની પેદાએશની અંદરથી (સેવટે) નાબુદ થવુંછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

જાણવું કે, ભલી દીનની અંદર જણાવેલુંછે કે, દરૂજ (અંગ્રમઇનીઉશ) ને વખતની હદ જણાવાની આગમચ, (એટલેજે એહુરેમનને પોતાની હારનો વખત નહી જણાવાને લીધે), પેદાના કરનાર દાદારનો અને તેની પેદાએશને લગતી (યજદ અમેશાસ્પંદોની) શકતીઓનો ધીકાર કરવાએ તથા પોતાને સારૂં ખોટું વીચારવાએ, (યાને ખોટું અભીમાન રાખવાએ), તે સરવેથી ચહડતે દરજજેની શકતીવાળા દાદારની તથા તેની પેદાએશની સામણે તે (પેદાએશ) ને હૈયાતી વગરની કરવાની લડાઇ કરનાર થાએઓ. અને તેથી તેને સરવે વાતની સહમજ ધરાવનારા દાદારે પીછાણેઓ. તેથી તે દરૂજને પુરતી રીતે આજેજ થવા વીશે લડાઇ કરવાની હદ આપી. તથા તે દરૂજ સાથે કેટલીએક મુદત સુધીની હદ કીધી. અને તે મુદતવેર દરૂજને તેની ખોટી કઉઅતવાળી લડાઇની અજમાએશ ચાલુ રાખવાની છુટ આપી. તથા તે હદને માટેના વખતનું પુરૂં થવું ખોરશેદને લગતી આસમાની ચાલ અને તેને લગતા એરાદા (યાને દોર) ની પુરવણીથી (મુકરર કીધી) છે. દરૂજની લડાઇનો નાસ થવો, સુરયની ચાલની વારેઘડીએ ઢીલ થવાએ છે. અને ખોરશેદને તેને લગતું ફરવાની વારેઘડીએ ઢીલ કરવાએ, સખતી ઉપજાવનારા દરૂજની સરૂઆતમાંની સખતી ઉપજાવનારી લડાઇ કરવાનું પડી ભાગવું થઇઉં હતું. શરૂઆતમાં, ૭૦ દાહડા અને રાત પુરી થઇ તાંહવેર, દાદારની કઉઅત (યાને યજદ અમેશાસ્પંદો) ની મારફતે, (દેવો અને યજદ અમે-

શાસ્પંદોને) એક બીજા સાથે લડાઇ કરવાથી, દરૂજની (યાને અંગ્રમઇ-નીઉસની) હાર થઇ હતી. એ વેળા ખોરશેદ આસમાની એરાદાથી (યાને ચાલથી) અટકયો હતો.

૪ બીજું—જરતોશતને મારેનો હજારો, (યાને જરતોશતના દોર) ની આગમચનો વખત પુરો થાતી વખતે, (યજદો અને દેવો વચ્ચે) ફરીને એક બીજા સાથની લડાઇ થઇ હતી. અને તે સખ્ત લડાઇ કરવાની હદ ૧૦ દાહડા અને રાત સુધીની હતી. જરતોશતના હજારાની આખેરીએ, હોશેદર-ના હજારાનું શરૂ થવું છે. અને તેને (યાને હોશેદરને) અહુરમજદની સાથે (દીનને લગતી) પુછપરછ કરવી છે. તે વખતે ખોરશેદને આસમાની દોર (યાને બુરૂજની) ચાલની અંદર, અહુરમજદની કઉવ્અતને સારૂં ઉભું રેહવું છે. અને તે (વખતની) લડાઇથી, દેવોની હાર થશે. આએ વખતે

૫ ખોરશેદનો તેની ચાલમાં અટકાવ થવાથી જે ઢીલ થવી છે. તે હોશેદરના હજારાની આગમચનો (જરતોશતનો હજારો) પુરો થાવાના વખતને લગતી છે, અને તે (જરતોશત) ના (હજારા) પછીની લડાઇ ઘણી સખત રીતે થવાની છે. અને તે ૨૦ દાહડા અને રાતની હદવાળી છે.

૬ હોશેદરનો હજારો પુરો થતાં હોશેદર માહનું અહુરમજદની હજુરમાં દીનની પુછપરછને સારૂં જવું છે. એ વેલા ખોરશેદને આશમાની એરાદાથી (યાને ચાલથી) તેનાં મઠકની અંદર રેહવુંછે. અને દાદારની અહડતે દરજેની કઉવ્અતથી તે લડાઇથી (દેવોની) હાર થાશે. અને ખોરશેદને તેટલો વખત તેની ઘટતી રીતની ચાલમાં ઢીલ થાશે.

૭ એ પછી હશેદરમાહનો હજારો પુરો થવાની આગમચ (યજદો અને દેવો વચ્ચે) પાછી એક બીજા સાથે ઘણી સખત લડાઇ થવા-નીછે. તે લડાઇની હદ ૩૦ દાહડા અને રાત વેરની છે. હોશેદર-માહનો હજારો પુરો થતાં, ફતેહમંદ સોસીયોશનું અહુરમજદની હજુરમાં દીનને લગતી પુછ પરછ કરવા સારૂં જવુંછે. એ વેલા ખોરશેદને આસ-માની એરાદાથી (યાને આસમાંની દોરની ચાલથી) તેનાં મથકની અંદર રેહવુંછે. અને (એ વેલા) દાદારની અહડતે દરજેની કઉવ્અતથી (દેવ દરૂજોને) તેઓની લડાઇમાં પુરતી હાર થવીછે. અને ખોરશેદને તેના આસમાની એરાદાથી ચાલવામાં કઉવ્અત મલસે. અને દાદારના ઉપરીપણાંનું કઉવ્અત મેળવવાએ તે સોસીઓશ તેની ૫૭ વરસની હકુમ-

તની અંદર, (લોકોના) સુધારાને સારૂં સઘળા દરૂજોને હાંકી કાહડશે. અને દરૂજ (યાને અંગ્રમઈનીઉશ) તેનું કઉઅત ટુંટી જવાથી તથા પોતે નકામો થવાથી પોતાને દોજખનાં મકાનમાં નાખશે.

દરૂજને લગતી સઘલી લડાઈની અંદરની ખોરશેદની ચાલને લગતી ઢીલ, ઉપર લખી જણાવયામાં આવેલીછે. તે દરએક (ઢીલના) વખતમાં, દરૂજને લગતી સંકટ ઉપજાવનારી લડાઈથી, તે વખતને લગતી ઈજા માણસોની અને અહુરમજદની બીજી પેદાએશની ઉપર ઘણી પોહચશે. ૮

(૯-૮) પેદાના કરનાર (દાદાર) નું આદમીને માટેનું શરૂઆતની એક ગણતરીથી કરવાનું કામ, તેની પેદાએશને લગતી નવ સુધીની ગણતરીના વીચારે, સરંજામ પોહચીઉં છે. તે વીશેની ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, દાદારનું પેહલ્લું કામ, આદમીને આએ દુનીઆને સારૂં ૨ હયાતી આવવાનુંછે. બીજું—તેને (આએ દુનયાંની) કાયા આપવાનુંછે. ૩ તરીજું—તેને કામને લગતી હીલચાલ કરાવવાનું છે. ચોથું—જીંદગીને ૪ જાળવી રાખનારાઓના સંભાળને સારૂં, આદમીનાં બદનની અંદર ૫ જોઈએ એટલી ખુબી આપનારાં તત્વો જાહેર રીતે આપવાનુંછે. પાંચમું— તેનાં જાંનદાર બદનને જીવારનારાં તત્વોની ખાહેશ પુરી પાડવાથી (યાને ૬ તેને યોગીય ખોરાક આપવાથી) તેને ઉધરભાવ આપવાનુંછે. છઠું— ૭ (આદમીને) તેના આતમા અને બદનનાં જોડાંણની મારફતે તેની જીનદગી ગુજારવાની સહમજ બખ્શવાને લગતુંછે. સાતમું—(આદમીને) બદી વગર ૮ રેહવાની સહમજ આપવાએ, આતમા અને બદનને એક બીજાની સાથે એક મલતાં રેહવાથી અમરગ રેહવાનું કારણ બતલાવવાનુંછે. આઠમું— ૯ અમરગીને લગતુંછે—જેનો અરથ (રીસ્તાખેજના વખતમાં) સઘળાં જીવતાં આદમીઓને ગયોએદીર*ના સંબંધથી દાદાર વગર મોતનાં કરનાર-

---

* ગયોએદીર—આએ પેહલવી લોગતની ઉતપન્તી અવસ્તાના [illegible] યાને "લાંમબી હયાતી" ઉપરથી થાએલી ધારેઆમાં આવેછે. અને રીસ્તાખેજના વખતમાં દાદાર અહુરમજદ સઘળાં જાનદાર આદમીઓને જે ખોરાકથી વગર મોતનાં બનાવશે, તેને આએ વીશેષ નાંમ લાગુ પડેછે.

૧૦ છે તે વીશેનું છે. નવમું—રપીથયને લગતું કામછે. જેનો અરથ, સવછ સુખવાલી કેટલીએક દાનાઇ તથા સુખ મેલવવાને માટેની પુરતી ખુશીનો વીચાર, જે પાક દાદારની નેક પેદાયશ છે તેને સેવટને લગતાં સારાં કામ કરવા સારૂં આપવાનો છે, તે વીશેનું છે.

૧૧ જે ધરમગુરૂઓ, દાદારનાં પેદાએશને લગતાં પેહલલાં કામનો નાસ કરવાને માટેના છે, તેઓ પેદાયશની અંદર બીમારી અને પાપને આપનારા તથા બુરાઇથી જનમ લેનારાં મુળની મારફતે, મોત અને પાપને (આદમીઓની અંદર) નાખવાએ પેદાયશનો નાસ કરનારા છે. અને તેથી તેઓ ઘણાંએક આદમીઓને હમેશનાં દોજખી કરનારા છે. તેઓનો આએ મુળને લગતો મજહબ, પેદાના કરનારને માટેની વગર દુરઅંદેશીથી બુરૂં કામ કરવાને લગતો, તથા સેવટને લગતાં બુરાં કામ કરવાનો અને ખલકના લોકોને દુખ દેવાનો તથા પસ્તાવો કરવાના સબબવાળો કેહવાએછે. સેવટની ફતેહવાળો ભલો મજહબ, જે સવાબનાં કામને લગતો કેહવાએછે, તેથી તે મજહબ વેગલો છે.

૧ **(૯૦૧) (માણસ) ભલું અને તેજવાલું કોણથી છે? તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.**

૨ જાણવું કે, તેજને અવસ્તાની અંદર [Avestan] રએ—કરીને કેહછે. અને તેનો અરથ દીનનું ખોરેહ એવો થાએછે. તેમજ તેનો અરથ (પજદી) તેજ તથા પ્રતવનો થાએછે. જેની મતલબ (દીનને લગતું) બળ અને કઉઅતની છે. ભલાને અવસ્તામાં [Avestan] વંઘુ—કરી કેહછે. અને તેનો અરથ આબાદીવાળી કીરતીના સબબવાળો થાએછે. કીરતીનું કારણ સારા ઉદીઓગે છે. વળી એ બોલાની ભેગી મતલબ કોશેશ અને ઉદીઓગની

૩ છે. રએ—એ અમર્ગીને માટેનાં કામની કુશેશને લગતી ગેબી કઉઅત છે. જેનું રેહઠાણ માણસની અંદર દાદારની તરફની [Avestan] અંવદ—નામની મીનોઇ શકતીનાં (રેહઠાણ) ની મારફતે કેહવાએછે.

૪ ઉદીઓગને લગતું ખોરેહ, ઉદીઓગને લગતી સઘળી શકતીઓને પીછાંણવાને લગતું છે. અને પેદાએશની અંદર તે (ખોરેહ) દાદારની

તરફથી છે. અને તે અંવદને નામે ઓળખાએછે. તથા જે ઉદીઓગની કીરતીવાળો છે, તે તેથી જાણીતો થાએછે.

૫ આએ (ઉપર જણાવેલા) બે ગુણો, બીજી દરએક નેકીને જનમ આપનારા છે. તેજ અને કીરતી—દાદાર અહુરમજદ જે તેજવાળો અને કીરતીવાળો છે, તેની તરફથી છે અને નુરવાળી જાત અને ચળકાટનું પેદાએશની અંદર પેવસ થવુંછે. અને તે તેજ અને ચળકાતથી માણસે ફરવું એબ આપનારની તરફ પોતાને ચલાવવાએ છે. તેમજ તેને (યાને એહરેમનને) (અહુરમજદની) પેદાએશને ઇજા દેવાથી ફરવું, ફશોકેરેતીના વખતની તરફ (આદમીઓને) ફેરવનારા પેગામબરોના વીચારથી છે. જેમકે અહુરમજદને માટે ભલી દીનમાં કહેલુંછે કેઃ—“ તારા આએ ગુણોના સબબથી, પેદાએશ સેવટે (તારી તરફ) ફરેલી થશે. અને જે વખતે તેને લગતી સેવટની જે કાયા અમરગીને પીછાણવાને માટેની છે, તે સઘળી હયાતીવાળી બનશે.' વળી તે પેદાએશ સઘળા અમરગી બખશનારા લાએક યજદોની પીછાણ કરશે. અને ખોદાએતાલાની તરફથી તેને અમરગીને લગતું સુખ પોંહચવાએ તે ખુશ રેહશે.”

૬ જે ધરમગુરૂઓ—સઘળા લોકોને પોતાના ધરમથી ફશકેરેતિને લગતું દરએક દુઃખ અને ઇજા બતલાવનારા (યાને આપનારા) છે, તેઓ ઘણાંએક આદમીઓને હમેશનાં દોજખી બનાવવાને માટેનાં છે. તેઓનો ધરમ દાદારની તરફ બુરાં કામ કરવાને માટેનો અને બુરાં સેવટવાળો કેહેવાએછે. અને તેને તેઓ ભલો મજબ કરી કેહેછે.

(૯૧૦) જે ભલી દીનવાળો ધરમગુરૂ છે, તે સરવેથી અશો છે. અને જે બુરી દીનનો ઠગારો ધરમગુરૂ છે, તે સરવેથી પાપી છે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

૨ જાણવું કે, આદમીઓની અંદર જે દાદારને ઘણો ખુશ રાખનાર છે, તે સરવેથી અશો (માણસ) છે. દાદારને ઘણો ખુશ રાખનાર તે (શખ્સ) છે, કે જે દાદારની ખલકને ઘણો ફાએદો કરનારો હોએ. દાદારની ખલકને ઘણો ફાએદો કરનારો તે (શખ્સ) છે, કે જે લોકોને દાદારની

ભલાઇવાળી જાતની તરફ઼ ઘણો એતેકાદ રાખનારાં બનાવનારો છે. અને તે લોકોને દાદારનાં સંબંધવાળાં કામ કરવામાં ઘણાંજ ઉલટવાન રાખનારો છે. આદમીઓની અંદર તે ભલી દીનવાળો ધરમગુરૂ પોતે ડાહપણવાળો (ગણાએ) છે. તથા તે દાદારની તરફ઼ની ઘણી ખુશી મેળવનારો અને પવીતરાઇએ કરી ઘણોજ પવીતર છે.

૩ જે (માણસ) દુનીઆમાં પેદાના કરનાર (દાદાર)ને ઘણુંજ દુઃખકારક છે, તે ઘણુંજ પાપી છે. દાદારને ઘણુંજ દુઃખ દેનાર તે શખ્સ છે, કે જે દાદારની ખલકને ઘણુંજ નુકસાન કરનારો છે. દાદારની ખલકને ઘણુંજ નુકસાન કરનારો તે શખ્સ છે, કે જે લોકોને દાદારની હસ્તી (યાને હયાતી) ને માટે ઘણોજ શકમંદ કરનારો અને દુનીઆનાં લોકો જે કાંઇ કામ કરે તે કામ બુરા જોહાકના સંબંધને લગતાં કરાવનારો છે. અને જે બુરી દીનનો તાબેદાર ધરમગુરૂ છે, તે દુનીઆમાં પાપીઓની અંદર ઘણોજ પાપી છે.

૧ (૬૧) કેહી તારીફ઼લાએક વસ્તુ, અશો લોકોને નોકસાનવાળી છે? તથા કેહી ધીકારવા લાએકની વસ્તુ, અશો લોકોને ફ઼ાએદાભરેલી છે? તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, જે વખાણવાજોગ વસ્તુ અશો લોકોને નોકસાનવાળી છે, તે સાચું બોલવાને લગતી છે. વળી એ વીશે (દીનમાં) જણાવેલું છે કે, જેહાં બેહુંદા (અંગ્રમઇનીઉશ)નું (આદમીઓની અંદર) ભેલાણ હોએછે, ત્યાં સાચું બોલવાથી અશો લોકોને નોકસાન પોંહચેછે. અને દુનીઆની પવીતરાઇને હાંણી પોંહચવી છે.

૩ જે ધીકારવાજોગ વસ્તુ અશો લોકોને ફ઼ાએદાવાળી છે, તે ખોટું બોલવાને લગતી છે. વળી એ વીશે (દીનમાં) જણાવેલુંછે કે, જાંહાં આદમીઓની અંદર અંગ્રમઇનીઉસનું ભેલાણ હોએછે, ત્યાં ચહડતે દરજેના વીચારવાળા દીનના દસ્તુરોને અશો લોકોના ફ઼ાએદાને સારૂ ઉલટી અકલથી ખોટું બોલનાર તરીકે થવુંછે. અને દુનીઆની પવીતરાઇને નજીસ બનાવવીછે.

(૬૧૨) જે માણસ ખોદાએતાલાને ઘણુંજ ચાહનારૂં અને ખોદાએતાલાને ઘણુંજ ખુશ રાખનારૂં છે, તે બેહશતની અંદર ઘણીજ મોહટાઈ ભોગવનારૂં તથા ઘણીજ ખુશી સાથે રેહેનારૂં છે. અને જે (આદમી) ખોદાએતાલાની તરફ ઘણીજ દુશમની રાખનારૂં તથા તેને ઘણું આજોરદેહ કરનારૂં છે, તે દોજખની અંદર ઘણી નીચ હાલતવાલું અને ઘણુંજ દુઃખી રેહછે. તે વીશે ભલી દીનને લગતો ખોલાસો. ૧

જાણવું કે, જે આદમી ખોદાએતાલાને ઘણું ચાહનારૂં તથા ખુશ રાખનારૂં છે, તે બેહશતની અંદર પોતાનાં રવાનને ઘણીજ મોટાઇ આપનારૂં અને ઘણાંજ સુખથી રાખનારૂં છે. અને તે પોતાની કેટલીએક દાનાઈથી (બેહશતને લગતી) કઉવત આપનાર સવાબનાં કામ કરનારૂં છે. અને તેની ઇછા એવી હોએછે કે, આરાધના કરવા જોગ ફરોહરના જરતોશત સ્પીતમાનની માફક, તેણે તે સવાબ વધારે કીધો હતે તો સારૂં. ૨

જે આદમી ખોદાએતાલાનું ઘણુંજ દુશમન તથા તેને ઘણો આજોરદેહ કરનારૂં છે, તે (દોજખની અંદર) પોતાનાં રવાનને ઘણી નીચ અવસ્થાવાલું તથા ઘણુંજ દુઃખી હાલતે રાખનારૂં છે. અને તેનામાં જેટલી દાનાઇ છે, તેથી તે પાપ કરવામાં શકતીવાન થાએછે. અને તેની એવી ઇછા રેહછે કે, તુરકી પાદશાહ અફરાસીઆબની માફક તેણે તે પાપ વધારે કીધું હોત તો સારૂં. ૩

જે વસ્તુની ઉપર દરૂજ (યાને અંગ્રમઇનીઉશ) ની કોશેશ (યાને હીલચાલ) રેહછે, તે વસ્તુ તેનીથી (આદમીને) ઘણી સખ્તી ભોગવાવનારી થાએછે. જરતોશતી વડા ધરમગુરૂઓની હકુમતને લગતું (કયાન) બોરેહ,* (પોતાની) હકુમતની મારફતે દુનીઆની તેવી વસ્તુઓને સુધારનારૂં છે. ૪

* જરતોસ્તી વડા ધરમગુરૂને લગતું કયાન બોરેહ—એની મતલબ રાજની તરફથી દસ્તુરાંન દસ્તુરને સતા સાથે મલેલી ધરમને લગતી હકુમત છે. આગલા વખતમાં ધરમને લગતી હકુમતનાં બલથી, તે ધરમગુર, જરતોસ્તીઓને ધરમના ફરમાન મુજબ ચલાવતો હતો. અને જે જરતોસ્તીઓ ધરમના ફરમાનથી ઉલટા ચાલતા હતા તેઓને તે વડો દસ્તુર પોતાની હકુમતનાં બલથી સજા કરાવતો હતો.

અને તે કયાન ખોરેહની મારફતે રાજનો સુધારો થાએછે. (એટલે જે દીનની હકુમતથી રાજને લગતો સુધારો થાએછે.)*

૫ અહુરમજદની પેદાએશ મજદીયસ્નની દીનની મદદથી એબ આપનાર (એહરેમન)નો નાશ કરનારી છે. અને મજદીયસ્નની દીનનું દુનીઆમાં ચાલુ રેહવું, જરતોશતી વડા ધરમગુરૂઓના યજદી પ્રતાપથી છે. જયાં કયાન ખોરહેના પ્રતાપ વગરનું રાજ હોએછે, તે રાજ (રયતને) નોકસાનકારક થાએછે. અને તે (એટલેજે જે રાજા અહુરમજદી દીનની કઉવત વગરનો હોએછે) તેથી રયતનો ઘટારો થાએછે. યજદાંની તરફથી પ્રતાપ મેલવેલા જરતોશતી વડા ધરમગુરૂઓની મારફતે, મજદીયસની દીન (દુનીઆમાં) ચાલુ રેહવાએ, અહુરમજદની પેદાએશ એબ આપનાર (એહરેમન) નો નાશ કરનારી છે. અને તેથી પેદાએશની અંદર દરૂજની ઇચ્છાનું પોંહચવું તથા દરૂજનું તેમાં રેહવું થતું નથી.

૧ (૭૧૩) ધેઆન આપવા જોગ દોલત વીશે, ભલી દીનને લગતો ખોલાસો.

૨ જાણવું કે, ધેઆન આપવા જોગ દોલત, બેમરગીને લગતા (સવાબના) વસીલાવાળી છે. અને તે (દોલત) અહડતે દરજેના છેલ્લા સુધારા ૩ તથા છેલ્લી કાયા મેલવવાના ભલા વખતને લગતી છે. તથા તે સેવટને લગતા વસીલાવાળી જે જાહેર દોલત છે, તે અહડતે દરજજેની કાયાને લગતા ભલી શોહરતવાળા વીચારને લગતી છે. અને તે જાહેર વીચારની અંદરનો અમરગી મેલવવાને માટેનો વીચાર પેલા સરવે શકતીવાન તથા સરવેથી સરસ અગમ બુધ્ધિવાળા દાદાર અહુરમજદની તરફથી ફ્રશકેરેતિ (યાને છેલ્લા સુધારા) ને સારૂં (માણસોને) આપ્યામાં આવેલો છે.

---

* પેશદાદીયાંન શેહનશાહ જમશેદે રાજની લગામ પોતાના હાથમાં લેતી વખતે પોતાના વજીરો અને અમીરોને પોતામાં રાજને લગતી કયાન ખોરેહની શકતી હતી તે વીશે નીચે જણાવેલા સખુનો કહયા હતા કે:—

منم گفت با فرهٔ ایزدي — همم شهريار و هم موبدي
بدانراز بد دست كوته كنم — روانرا سوي روشني ره كنم

આએ પુસતક આઠમાને છપાતાં થએલી ભુલને લગતું ગુજરાતી શુદ્ધી પત્રક.

	પર્ને.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
સાંકલ્યું.	૭.	૭	દર્ને	દર્જ
	૪૬૯	૫	દુ:ખ ભજન	દુખ ભનજન
	૪૭૨	૨	નીચી	નીચે
	૪૭૯	૫	"પીછાણનારૂં" આગળ વધારો	(યાને ખુશ કરનારૂં)
	૪૮૨	૧	"બુરૂં કરનાર" આગળ વધારો	(એહરેમન)
	૪૮૬	૨	આદમીઓને	આદમીઓ
	૪૮૯ (નોટ)	૫	તે તે ગોશ્ત	તે ગોશ્ત
	૪૮૯ (નોટ)	૭	અને તે ફરમાન	પણ તે ફરમાન
	૪૯૦	૮	લગતી હતી	લગતી દીન હતી
	૪૯૦	૨૪	તેની હકુમતની	તે ધરમ ગુરની હકુમતની
	૪૯૩	૨	મુળોની	મુળોને
	૪૯૩	૨૨	સુધારા...............	સુધારાને લગતા
	૪૯૬	૧૫	જણવિઆમાં	જણાવેઆમાં
	૪૯૯ (નોટ †)	૩	બેહદીનોનોને	બેહદીનોને
	૫૦૨	૫	(તે આદમીનીઓ)	(તે આદમીઓ)
	૫૦૮	૧૭	દુનીઆમી	દુનીઆમાં
	૫૧૩	૨૭	ઘટાડનારો કરનારી	ઘટાડનારી
	૫૧૪	૧૭	બુર................	બુરા
	૫૨૧	૧૧	વીશેની...............	વીશે
	૫૨૫	૧૩	આરાધના...............	આરાધના

CONTENTS.

(۳۹۲) Exposition in the good religion as to what thing is endowed with life and has relation with life; and why He is the giver of life and of this relation with life. 1

---

2 Be it known that all existence in this world is because of the invisible strength-giving and foresight-inducing faculty. And this (existence) is (received) from the Creator, bestowing life unseen. All material bodies in this world subsist in mutual relation with their souls because of the life-bestowing Creator who keeps them in union.

3 That kind (*i. e.* creation) which in every action fights a battle with the kind in which the blemish-giving enemy (*i. e.* Ahriman) shows himself is making for righteousness. And this kind is destructive of the work of Ahriman immediately it uses the powerful eyes of this world (*i. e.* the eyes of the faith). And by always thwarting Ahriman with the greater force of the spiritual understanding it meets with the original source (of Spenāmīnō). Because the work of reforming all from (the effects of) the work of the Blemish-giver, on the occasion of the last reformation, will be done by the kinds which obediently serve the Creator. And every man in this world, by reason of the soul-faculty (received) from the source of this world and (by reason) of the strength of divine inspiration generally prefers the Law (*i. e.* religion). It is noted in the good religion that because of the purity of the soul (men) acquire a body in inward communion with the original source (*i. e.* Spenāmīnō) and because of this communion the soul becomes immortal and adorned with the ample light of

eternity in the second life*. (On the occasion of the last day) they will by no means side with the destructive (Ahriman), but (they) will be able (at least) to keep off the destroyer, because Ahriman cannot be bound in fetters by any substance, nor can he acquire existence in communion with the life-bestowing, wise Creator, who is self-existent and endows others with life. Those substances which in their very nature (are given to) destroy and do harm as much as possible—how can these substances be law-abiding (in themselves) and worthy to exist in conjunction with the law-abiding soul (*i. e.* with the religious man)? Earth, water and grass are without law (*i. e.* have nothing in common)—how can these be bound together? The existence of those without the law is akin to that of Ahriman. No creation with a bodily organism is without the connexion of the soul from God; but by reason of the perverse nature of Ahriman every such (creation) becomes harmful. The soul and those others which hold kinship with it (*i. e.* Rawan, Boi, Akho, Farohar) are not such (*i. e.* harmful) but generally they become perverse owing to their contact with Ahriman.

4 The priests who are of the nature of Ahriman assuredly take themselves bound before the destructive (Ahriman). And without doubt they lead a life (in the next world) in the woful abode of Ahriman along with harmful objects. How can the harm-doer be of the religion of that life-giving Creator? He who is of God is as he should be; everything belonging to him has

* *i. e.* Spenāmīnō dwelling in the conscience of man keeps him from sin and vice whereby he enjoys eternal happiness in heaven and thus his second life is on that account replete with honour and splendour.

nothing in it of the principle of that destructive (Ahriman), and he keeps aloof from doing work like unto that of Ahriman. Moreover he who is unfit (*i. e.* as he should not be) exists as it were for doing the work of Ahriman. The man who is become unfit is without any charity owing to his destructive work. The man who is become unfit is, because of his destructive actions, like that destructive (Ahriman) and in every matter uniformly takes his (*i. e.* Ahriman's) place and becomes his instrument on every occasion. Moreover he who is unfit does everything, like the destructive (Ahriman), through base strength (*i. e.* his actions are always on a low moral plane). The man who is become unfit calls every object created through wisdom of a superior order an object of evil creation and its creator an evil creator. Those who live deep in hell describe the creation of the destroyer as being full of wisdom. In these days (*i.e.* of the good religion), to confound the wealth (*i. e* creation) of the possessor of life (*i. e.* God) with (that of) the destructive Ahriman is not a little to be wondered at. Evil people perversely say that the commandments of the objectionable and destructive Ahriman have been given by the life-bestower (God). Like-wise they say about the soul brought into being by God that it (is not created but) exists of itself. So also through enmity with God they call Him the Destroyer.

---

1 (۴۹۴) Exposition in the good religion regarding the source creating the soul, regarding the helper of its good qualities, regarding those that pave the way for it into the seed of this world, nourish and protect its source in the seed of the body and direct its (soul's) distribution; and regarding the fact that (the soul) by its actions gets its reward from its kin Ahurmazd and meets again (with the original source).

---

2 Be it known that Ahurmazd is the Creator of the soul. The soul has been sent by the Creator (into this world) from within the resplendent light of Garothman. 3 The fire, water and earth belonging to the spiritual world (*i. e.* the invisible substances in the body) help on the good qualities of the invisible soul. And the fire, water and earth belonging to this world help on the material 4 bodies of this world. It is the invisible Yazads that by the lawful commandments of God pave the way for the soul into the seed (*i. e.* the fetus) belonging to this (material) 5 world. It is by the grace of God that the source of the body (*i. e.* the soul) enters into it (*i e* the body). The soul does its appointed work by making the body work in harmony with its own (*i. e.* the soul's) original source. 6 The soul is protected and maintained by its superiors who preside over the understanding within the body (*i. e.* by the Yazads). Truth, charity, gratefulness, contentment and energetic effort (are the qualities which) give freedom and salvation to the soul and make it revered and honoured in both the worlds. The soul maintains its position through 7 several divine invisible substances. The soul gets its reward for its actions and becomes exalted through its adorning

source (the Yazads). (The soul) which possesses good qualities returns to its kin (*i. e.* its creator Ahurmazd). The bodies of (men of) good birth which are to be rewarded for their good actions at the time of the Frashōkērētē will do glorious deeds at the Frashōkērētē. Those who will lead the van in the work of the Frashōkērētē will at the epoch of the Tanepashin be rendered fortunate by the omniscient and almighty Ahurmazd in all the regenerated world.

---

(۲۹۴) **Exposition in the good religion regarding the benefit to the soul from speech and regarding the necessity of overcoming all hurt to the soul (by means of speech).** 1

Be it known that (the holy God) has given the tongue as a weapon to man. By its speech, men derive great benefit for themselves. And it is of the greatest advantage (to this world) to keep the tongue away from perverted understanding, greediness, wrath and other evil passions which (from their place) in the body always endeavour to turn (the soul) from its right course. When this weapon of the soul can be kept from evil intentions, that is to say, when men prevent this weapon of the tongue from speaking ill, they by their good speaking ward off all harm from it (*i. e.* the tongue) and by their words lead the world aright. 2

(The holy God) has bestowed on man, in his body, the good-thought-understanding, humility, obedience and other invisible good qualities for the work of the tongue, in order to protect it from the evil wishes of the Drujas (*i.e.* evil qualities). Moreover man is like a ruler to rule over his 3

soul-possessing body. Wherefore good invisible powers (*i.e.* the Yazads) love him as a friend. And thus man prevents his tongue from giving utterance to evil wishes and he carefully considers and ponders over words which he holds in readiness for utterance. And he prevents the tongue from giving utterance to evil wishes by the force of his understanding and by the directions of other good invisible powers. If man under the influence of evil thoughts and being incited (thereto) by other (evil)-hopes-inducing invisible powers (nevertheless) pulls in his tongue he benefits his soul by his tongue and overcomes all hurt that might befall the soul. But if he speaks without due deliberation, he is in perpetual fear, keeps off all the superior advantages incident to speech and considerably harms the soul by the contempt into which he falls (among men).

---

1 (۳۹۵) **Exposition in the good religion regarding the origin of the soul and this material body.**

---

2 Be it known that, the power which has been created by God from out of His infinite light in order to deliberate about the good religion is called in the Avesta, Athornan* and (the power) is made up of two kinds. Thinking over (the matter) we find that one of these is a spiritual kind (*i. e.* the invisible soul) and the other is the body relating to this world (*i. e.* this perishable body). In its invisible kind (*i. e.* the soul) is seated the faculty of comprehending

3 the spiritual-knowledge-giving religion. The invisible faculty of the soul which induces knowledge of the faith, dwells in the material body, and so the invisible power has

* Zoroaster is meant here.

endowed the body with sufficient understanding. It is due to the proper powers belonging to the soul that the latter is strengthened in its power of fully deliberating about the work relating to its material body. And it is the heavenly Yazads having the knowledge of spiritual things that infuse into this man (*i. e.* Zoroaster) (the knowledge of the religion) for the good industry of mankind. The 4 strength derived from religion, the yearning after God and the presence (in man) of the power of doing good and wise deeds are due to the powers which induce spiritual knowledge. The soul being in union with the material body makes man full of hot ardour (*i.e.* very eager to do good deeds). The name of the religion which expounds the first of these creations (*i. e.* the soul) is Avestak. The people of the world know it as the tripartite religion. The three parts of the scriptures of the good religion are made up each of a third of the whole (*i. e.* 21 nosks) and are separately named (Gāthā, Dādē and Māthrē). The Scriptures which are divided into these three parts and which are called the Avesta are for teaching the people to do good deeds. People (now-a-days) also call them (*i. e.* the scriptures) the exposition of the new religion. In this (Avesta) is given spiritual knowledge concerning the work of life. Through the zeal (inspired by) the instruction in good deeds set down in this religion, people learn the mysteries of the new religion and thereby acquire knowledge. (The scriptures) should be recited in the form of prayers 5 and spread among people by means of sermons. Life is in the body in order to make it attached to religion. He who acquires a name for spreading, by means of sermons, the knowledge of virtue among the people, does (so) owing to the

spiritual understanding (in him). The angel who is most specially in communion with him is known in the Avesta as Ras or Khoreh—who is said to help the creation in times of affliction. Again (the priest) who relieves the sufferings of men by his sermons is regarded as a reliever of sufferings. Those sprung from his loins are full of light like the sun, the moon and the stars; all the world is at their feet and among successful men they are naturally the most successful. Moreover, by the grace of the spiritual-foresight-bestowing and zeal-inducing inspiration from God, they, like the wind, drive off the Drujas owing to their
6 spiritual-foresight-giving power. Those from among the people born in this world, who lead their lives guided by Akoman are looked upon as having been born for a life of evil deeds; just as, in this world, among men and the brute creation there are beings which live and move about in (spiritual) blindness under his (*i. e.* Akoman's) evil influence.

---

1 (٣٩٩) Exposition in the good religion regarding the life and death of the soul and the indication of its loss of lustre.

---

2 Be it known that the soul lives through wisdom and foresight and dies through evil thought and obstinacy.
3 The soul becomes luminous through friendship and questioning-intercourse with wise and foresight-increasing men
4 and loses its lustre through friendship, intercourse and conversation with evil rulers of evil genius who depopulate
5 the world and turn a deaf ear to the religion of God. And it is accustomed to do deeds of goodness through the

wisdom of the excellent (religion) of holy commandments and it acquires the strength to do deeds of evil through evil and deceitful anger.

---

(٣٩٧) Exposition in the good religion regarding light and darkness and the benefit and harm accruing therefrom. 1

Be it known that the soul is benefited by the light (*i. e.* the Yazadikhoreh, the active influence of angelic powers) which discloses (to the soul) to an unbounded extent, faith in immortality, cheerfulness, light, love, deliberation and deeds of piety and merit. Just as wisdom and truth are beneficial for immortality, so also the sun, moon and stars are beneficial to water, the vegetable and brute creation, men, rain and other good creations, by averting the damage of Ahriman. Their light possessing as it does this beneficial virtue is known as the reliever of suffering. The light of the sun clears off the obstacle of the sinful (*i. e.* keeps off unholiness) and the light of the sun (also) loosens the fetters of the rain (*i. e.* sends down the rain which was held back). 2 Through (spiritual) darkness the immortal soul suffers harm in (the shape of) fear and terror and dread of blindness, and setting (*i. e.* dying) without doing any work and ignorance (of spiritual knowledge). People are excessively damaged by ignorance, falsehood, the stoppage of the sun in its course, the passing away of (the sun's) heat and by other evils. And this damage is repaired by the working of the Yazads in their midst (*i. e.* in the midst of the evils.) 3

---

1 (۳۹۸) Exposition in the good religion regarding the superior strength of Ahurmazd by virtue of which the faithful avert the calamities of the times.

---

2 Be it known that Ahurmazd has given the Mazdayasnān faith to men to keep off and disable Ahriman down to the Frashōkērētē. Through (this religion) Ahriman is always being broken down in his blooming condition (*i. e.* vigour). And through it (also) the good creation will be continually smiting Ahriman down to the Day of Judgment, without (even) waiting to see him. And people of the good religion will so get the better of each and every intention of Ahriman that he will at that time stand in fear of being disabled and withered up through the good religion and the faithful belonging to it. It will be considered the superior strength of the creator Ahurmazd to subdue and drive out Ahriman and He will thus be encouraged and will (finally) succeed in regenerating the world and exalting the Mazdayasnān faith. These times have been described in the good religion ; so also the other parts of the scriptures of the faith contain the particulars as to the times when the good creations of the Mazdayasnān religion will be under the influence of Spenāmīnō, and when under that of Ganāmīnō and when they will reach the most exalted state and when the lowest.

---

1 (۳۹۹) Exposition in the good religion regarding the parts of the body and the soul.

---

2 Be it known that the life (of man) springs from the first or the spiritual world, and the union of the soul with all bodies is due to (life), and the union of the soul

with the material bodies of this world is through the limbs of the body. The limbs remain in (normal) order through health and the normal body is the abode of (the soul). Again 3 there are two particulars regarding (the soul). The first is about doing the work relating to the figure, the second about doing the work relating to the wish. The work of the figure is done through the union of the soul with the (potential) body, just as metal is (potentially in) the earth, trees (potentially) in earth and water, and fruits (potentially) in the roots of the trees, and (just as) animals get milk and every other comely thing of life such as feet, blood, skin and hair from vegetable food and water. In like 4 manner other things (are produced) through the instrumentality of the wish, just as the figure-framer-out-of-wood (*i. e.* the carpenter) makes the musical pipes and other things, and the potter makes earthen vessels through wish, and the goldsmith through his wish to make them, makes golden armlets, anklets, nail-pairing knife, ear-rings and finger-rings. In like manner other things are produced by the joint 5 action of the figure and the wish, for instance, man, with (the peculiar human) features, and wheat and other similar grains (the figure of which is potentially in) the earth.* (In such things) the real wish of the maker is to be seen 6 from the face or figure and the limbs.* The sugar-cane grows from the earth and (people grow it because it) is liked for its sweetness, just as, people in these days like to eat clarified butter because of the well-proportioned mixture of sugar with it. The wish (*i. e.* mind) (of man) becomes purer and fresher by the sight (*i. e.* contemplation) of the objects of the universe. It is 7 stated in the religion that man acquires spiritual lustre and

*. Somewhat unintelligible.

glory through the presiding influence of angelic powers. In the same manner magician rulers move in the darkness of evil glory through the influence of demons. The knowledge of all kinds regarding this and the other world is derived from this source (the soul ?) as it has been said by the wise men of old that the soul and its parts contain in them all knowledge concerning (the soul).

---

1 (۲۷۰) **Exposition in the good religion regarding the superior rank of divine worship.**

---

2 Be it known that, the Yazds shine in men owing to (their) goodness and cease to shine owing to (their) evil. 3 There are good men to increase the welfare of the world and wicked men to harm the goodness of the world, hence 4 (men) cannot attain to perfection. The most exalted rank of the believer in God is due to two causes. First through the communion of Ahurmazd with the man's soul from the very commencement, his wisdom and Farohar act for the benefit of all. Secondly, it is stated in the religion that at the epoch of the Tanepashin he will obtain a final and complete victory over Ahriman. And by driving out Ahriman once for all (from the world) and by depriving him of his lustre all animated bodies will be regenerated and saved from hell and people of the world will lead useful lives, and at the time of the last reformation all men will be rid of (the reign of) injustice and will live as citizens in the presence of the creator Ahurmazd.

---

(۳۷۱) Exposition in the good religion regarding what the creation thinks of the strength of God. 1

---

2 Be it known that every (creation) has thoughts about each of its acts and is in motion for that act. The movements of all creation for each of their good and evil acts are different, one from the other. **3** The craving of man is towards objects of the most exalted existence, that is to say, the soul. Every living man has a wish either for meritorious or for sinful acts. No creature either of the spiritual or of this world is without such a wish. No man can think or do anything without this wish. **4** Man becomes exalted because of the thought of the presiding influence of the angelic powers, for he thereby leaves off the idea of the work of the one (*i. e.* the idea of sin). He, who when he has thoughts about the work of his life, is influenced by the (good) powers of this and the other world, is devoid of the strength of that other (*i. e.* Ganāmīnō). **5** By moving uniformly with Ahriman man is placed by Ahriman under the influence of his (own) stars. And he who in the industry of his work is as it were an agent of Ahriman is continually stirred by Ahriman as the latter's own creation. Just as there is a distinct path for the heavenly bodies among the sun, moon and stars or just as in the heavens there are some stars which move in the path of Ahurmazd and others in the path of Ahriman, so also that man moves in the path of Ahriman. **6** In like manner fire and water gather strength from the winds; this strength was primarily given to them to help them in their appropriate work and not to enable them to abuse it but by wishing to move about (violently) for their work (*i. e.* by not confining themselves within proper limits) they have

7 gone astray and have turned towards evil acts. Those men in whom their wishes prompt them to work for the supremacy of the most far-seeing, exalted and holy Yazads are always doing acts of a superior kind, as being creations in communion with the Yazads.

---

1 (۲۷۲) **Exposition in the good religion regarding the three sorts of men of the Mazdayasnān faith who among workers are considered perfect by Ahurmazd and are worthy of confidence.**

---

2 Be it known that among the workers, three sorts of men of the Mazdayasnān faith who are considered full (*i. e.* 3 perfect) by Ahurmazd are worthy of confidence. Their particulars are as follows: One is (the judge) doing justice impartially in the sight of God and where the evidence is clear, never injuring any body at all by a false decision. 4 The second is (the priest) giving after perfect deliberation the necessary instruction to every man through pure fore- 5 sight derived from God. And the third is (the king) with the lustre of justice (*i. e.* the divinely gifted king) who shines out (in the world) through the grace of the perfect inspiration of Ahurmazd.

---

1 (۲۷۳) **Exposition in the good religion regarding the faiths of Ahurmazd and Ahriman—their garment and their improvement—and their continuance—and the names proper to their votaries.**

---

2 Be it known that the religion of Ahurmazd is the wisdom of Ahurmazd. Its garment is goodness, its adorner

is truth, and its worthy servants are the Yazdanparasts (*i.e.* worshippers of God) and its end is belief in God. And those who serve it obediently are called Yazdanparasts. And men of wisdom, the wise king and the pious Zoroastrian headpriest are the persons who keep the faith alive in the world. The faith of Ahriman is the evil genius of Ahriman; its garment is virtue-injuring teaching; its adorner is falsehood and deceit; its votaries are the worshippers of demons; its end is faith in the demon and its obedient servants are believers in demons. Its end is demon-worship and it is kept alive in the world by the wicked king and the hypocrite priest who among clever men turn a deaf ear to the teaching of the good religion. 3

---

(٢٧٤) Exposition in the good religion regarding the Drujas who inflict the first, second and third calamities on men at their birth and the intentions of Ahurmazd opposing the Drujas. 1

Be it known that the being to inflict the first calamity on men at their birth is the Druja Akoman. And before the act of being born is fully completed he inflicts the misery of pain and gives man a foretaste of what he is to suffer at the Tanepashin. And this is indicated by the infant crying at its birth. Vohuman the opponent of this Druja shows man the final eternal life (to be obtained) at the epoch of the Tanepashin by (the practice of) virtue. And this is indicated by the child spending its time in merriment. The second calamity is inflicted by the Druja Āz (Greed). He is the power weakening the body of the child by hunger and thirst. The child 2 3 4

by the sustenance of the delicious hunger—satisfying and thirst-allaying milk gets its due deliverance from its creator Ahurmazd and wins a victory over that (Druja). And this food which fully satisfies the cravings of the body is
5 the smiter of the Druja Âz (*i. e.* Hunger). The Druja who inflicts the third calamity is the Druja who harms the body and makes (man) indolent by dishonest (*i. e.* immoderate) slumber. The harm done by him is checked by honest (*i. e.* necessary) and body-refreshing rest.

---

1 (۳۷۵) **Exposition in the good religion regarding the indications of the object (*i. e.* rain) and the inferences therefrom.**

---

2 Be it known that there are four kinds of indication
3 regarding the object in the sky. First is the object itself
4 without any indications, second is the object itself, with
5 (indications) in (the sky), the third is the object itself, with-
6 out (indications) in the sky, the fourth is the absence of the object itself and the absence of any indication in the sky.
7 The object itself without any indications is the rainy season during which the sky ought to be clouded; but when there are no movements of the wind and clouds which two are indications of rain, it is to be understood
8 that the rain has passed away. The object itself may be with indications in the sky; for instance, when during summer there are clouds and the wind does not blow and the clouds are stationary, it is to be understood that this is an
9 indication of rain. If the object is without indications in (the sky), for instance, when it is the rainy season and the birds have built their nests, it must be understood that it is an indication of rain, that is to say, rain will be falling

down from above. If there is no object itself in (the sky) nor any indication concerning it in the sky, as when during summer the birds have built their nests as an indication of rain (*i. e.* protection against expected rain) it must be understood that though the sky is not clouded still rain must come. 10

---

(۳۷۹) **Exposition in the good religion regarding smokeless and smoky fires.** 1

Be it known that the smokeless fire shines with purity and has connexion with the worthy Yazads and the smoky fire contains impure substances and shines with a dark lustre—less smoke. For this reason of all smoky fires, the fire of hell is the most smoky. The smoky fires burn in the arable land for dryness, and act as dry heat to dry (the land). The fires for drying moisture are (the sun and the moon) shining in the sky. 2 3 4

---

(۳۷۷) **Exposition in the good religion regarding the sufferings of the lying Ganāmīnō and the superior rank and superior strength of Spenāmīnō.** 1

Be it known that the evil-speaking Ganāmīnō (has to) suffer, that is to say, he is worsted in the fight with the creation of Ahurmazd and turns back to hell. And Spenāmīnō gets the better of him in that Ganāmīnō suffers on account of the defeat of his creation and his creation is defeated on account of this suffering. Spenāmīnō obtains a victory over Ganāmīnō because Ganāmīnō is defeated and his creation is rendered unworthy. The 2 3

creation of Spenāmīnō remains united to him in order widely to spread the good religion (in the world) at the last reformation. And Spenāmīnō guides (his creation) by knowledge and foresight. Some of the distresses and pain of Ganāmīnō which are an index, throughout life, of this Druja are suffered by (man) when he guides his soul to evil by the blind eyes of Ganāmīnō, in other words, if the evil genius of Ganāmīnō were not to enter (the soul of) man, man would never fall into the deep pit of hell.

---

1 (۳۷۸) **Exposition in the good religion regarding the understanding of the strength of both the Mīnos (i. e. Spenāmīnō and Ganāmīnō).**

---

2 Be it known that (man) is enabled so to understand both the spiritual powers that he who (thoroughly) knows Spenāmīnō reaches his presence and attains to heaven and he who knows Ganāmīnō goes to him and to hell leaving victorious heaven.

---

1 (۳۷۹) **Exposition in the good religion regarding the creation of Spenāmīnō being fully adorned and that of Ganāmīnō being hurtful.**

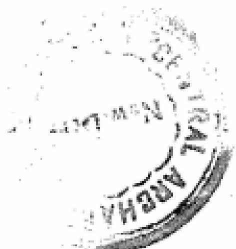
2 Be it known that the creation of Spenāmīnō is in every way adorned because of its life being to a certain extent always duly virtuous and the creation of Ganāmīnō is to a certain extent (ill) adorned through (Ganāmīnō) and is desolate and harmful because of everything relating to Ganāmīnō and also on account of the influence of his dishonest (*i. e.* evil) strength. Moreover the creation of

Spenāmīnō contains in it the source of the virtuous—thought—power and the creation of Ganāmīnō mars its own interests for its own unhappiness. And so without the creation of Spenāmīnō the creation of Ganāmīnō appears (to men) to be full of dark thoughts.

---

(٣٨٠) Exposition in the good religion regarding the continuance of the human race in the midst of the most dangerous oppressiveness of Ganāmīnō. 1

Be it known that the creator Ahurmazd has given the ornament of life to His creation in the midst of the oppressiveness of Ahriman and has caused it to move about in this world and wish for the things of this life through desires. The men in this world who are hale and hearty and comfortable are without any connection with Ahriman and never go astray from their (original) strength. And like the Ameshashpands endowed with the strength of righteousness and desirous of averting calamity, they are superior in rank to inflictors of calamity in this world. And through this very cause man is devoid of harm-inflicting desires and like exalted spiritual light succeeds in this world of woe, just as the inward spiritual fire keeps the bodily fire, water and earth alive and active. It is a dangerous (*i. e.* difficult) task (for man) to propagate and continue his species aright in this world surrounded by the oppressiveness of Ganāmīnō. 2

1 (٢٨١) **Exposition in the good religion regarding the fact that men should regard themselves as servants of God.**

---

2 Be it known that all men acquire an exalted rank and attain to every virtue by regarding themselves as servants of God. And the good Yazds furnish these men with three principal things of life. The first is to be without want, the second is to be without death, the third is to realize one's wishes. Man acquires freedom from want by satisfying all the proper needs of the body and thus he (is able to) store up proper wealth (*i. e.* righteousness) for himself. Even in adverse times he can do much to satisfy these proper needs by this acquired stock of wealth and thus adds to his joy. And through this, man with needs becomes without wants. The craving (of man) to be without death is satisfied by (the satisfaction of) hunger; it is harmful to feed his descendants (*i. e.* children) with more milk than they require, for the benefit of immortality (*i. e.* with a
3 view to avert death). The auspicious time of his (good) stars always enables (man) to realize his wishes, and desire for dishonest wealth becomes intensified (in such auspicious times) in the case of wealth—craving people. The desire for the wealth which brings comfort and strength with it is lasting (*i. e.* always realized), (but) the desire (of man) to harm (others) through wealth is not realized and this disappointment causes increased suffering and grief to him. By attaining to his wishes man acquires merit and joy. The servant of God cannot know Him nor please mankind in
4 the midst of the oppressiveness of Ganāmīnō. Man attains to an exalted position by fully knowing God and becomes perfect through the virtues derived from God.

But man in the wicked state lives to please the other (*i. e.* Ahriman) and thus cannot attain to an exalted rank by means of virtues bestowed by God. Hence men cannot be made perfect by the other (*i. e.* Ganāmīnō). If man does not regard the two (*i. e.* Spenāmīnō and Ganāmīnō) as of equal rank or regards the one as superior and the other as inferior, he does not look upon them as of equal rank. In the world the ignorant (*i. e.* Ganāmīnō) cannot equal the Creator. Nor can he (the ignorant) create (anything, either) less or more. Hence (man) cannot please both at the same time. Again how can the oppressive Ahriman be considered the equal of the Joygiver. Bearing all this in mind, men should never argue that he who works harm to the creation is the one who keeps mankind happy and creates all things. But let this be fully understood by men that it is because of God that all live happily together. It is noted (in the religion) that at the epoch of the Tanepashin that Blemish-giver Ahriman will be driven away from mankind. 5

---

(۲۸۲) Exposition in the good religion as to what is the strongest in the creation. 1

Be it known that when we see, that sheep and goats are for keeping the graceful race of man strong and well-nourished, we understand that the strength of sheep and goats is of a superior order and when it is seen that the bodies of sheep and goats are well-nourished on vegetation, the strength of the vegetable creation appears to be more important. When we find that trees grow from the earth and that trees invest men and cattle with lustre, we see 2 3

that the earth is of greater importance for giving comfort.
4 When we find that air moves water, the earth, animal, vegetable and human creation, we understand that
5 air gives the greater strength to life. When we find that light moves air, which presides over life, we understand that this light, giving as it does all adequate help, is
6 the strongest. And when we find from the good religion that the victorious Farohar is the presiding object which guides the light (*i.e.* the soul), we infer that these victorious Farohars by their angelic lustre, influence for good the sky, air, water and earth. Again, when the sun, the moon and the stars appear to us full of light, we infer that powerful holy Farohars preside over them. Just as now on the surface of the earth, religious men are the superior rulers and leaders of people of the world, so the strength-giving Yazads enjoy supremacy over the (religious and pious) men of this world.

---

1 **(۳۸۳) Exposition in the good religion regarding the two sources.**

---

2 Be it known that men's acts are either meritorious or sinful. Meritorious acts spring from the wish of man to act righteously and their helper is Bahman or the good-thought-wisdom relating to life.

3 Sinful acts on the part of men spring from the wish to act sinfully, and they are due to the evil-minded
4 perverse intelligence in men. The good-thought-wisdom brings righteousness, piety, advantage and happiness from God to men. And the evil-minded perverse intelligence induces sin, impiety, harm and grief in

men. When men are not for righteousness, piety, religion and happiness of mankind all of which are induced by the good-thought power, the evil-minded perverse intelligence lives in men to induce sin, impiety, harm and sorrow. 5 He in whom the principle of conscience is of the good nature of the body and related to the source of the good-thought wisdom,—his nature is like that of the Yazads who bring righteousness, piety, advantage and happiness to men. 6 It appears from this that of the two sources one is for righteousness, piety, advantage and happiness and is akin to the source of virtue, the other brings on sin, falsehood, harm, sorrow and suffering. 7 The priests, who are of the source of the one (*i. e.* Ahriman) and whose religion is that of the greedy, bring sin, falsehood, harm and sorrow in life for the suffering of mankind and are known as the enemies of the world. Such a religion should never be called, as it is called, a divine religion, meant for the salvation of mankind.

---

(۳۸۴) Exposition in the good religion regarding the abode of righteousness and the deep pit of sin. 1

---

2 Be it known that the abode of righteous men (in the other world) is owing to (the following) four causes. One is (obtained) by worshipping God; the second, by love of God; the third, by zeal for that love; and the fourth, by love for His worship. 3 The abode for righteousness (of the first sort) is of the most exalted order, that (for the second) is slightly inferior, that (for the third) is slightly inferior to that of the most obedient (of God) and (the last) is akin to that of the most obedient.

4 Ahurmazd is worshipped by praising with a loud clear voice the good (Yazad Ameshashpands and virtuous men) for love of virtue. And hence (this man) attains to the highest abode of righteousness.
5 That (man) loves Ahurmazd who pleases the good (*i.e.* Ahurmazd, the Ameshashpands, the Yazads and virtuous men) through the love for virtue and thereby obtains due reward for (actions in) this world and hence (the God-loving man) is considered to be (fit for the abode) near to the highest abode of righteousness.

6 The man who loves Ahurmazd obtains due reward for his actions in this world by pleasing the good for the sake of his love of virtue, and hence is considered (fit for the abode) near to the abode of righteousness for the most obedient of God.

7 The man who has a love for the worship of God attains to the abode of righteousness (reserved for) the most obedient of God by praising the good (*i. e.* the creator and his Yazads and Ameshashpands) with a loud clear voice.

8 In like manner there are the following four places for
9 the sinful man. The first for him who worships evil, the second for him who pleases evil, the third for (him who worships) the evil-minded, and the fourth for him who loves the worship of evil. Of the abodes for sin, (the first) is the lowest, (the second) is nearer to the lowest, (the third) is near to the upper abode (of hell) and (the fourth) is the higher abode of hell for sin.

10 The sin of worshipping the evil (*i. e.* Ganāmīnō) consists in doing harm to the good out of sheer enmity to them and for such a one there is the

abode of sin of the lowest order. The sin of pleasing evil consists in attempting to obtain worldly advantage by doing harm to the good out of enmity to them and the abode of hell for this sin is the one near to the lowest. The sin of worshipping the evil-minded consists in doing harm openly to the good for the sake of worldly advantage and the hell for this sin is near to the higher abode of sin. The sin of loving the worship of evil consists in obtaining worldly advantage by doing harm to the good. Considering the abode and dignity of righteousness, all the abodes of righteousness are full of dignity and splendour. And within the abodes of hell for (repentance of) sin, there are abodes more or less miserable, according to the degree of intention of sinning. 11 12

---

(۲۸۵) **Exposition in the good religion regarding the reasons why man reaps no advantage from undesirable qualities and why he is said to succeed in obtaining various advantages through one other single good quality.** 1

Be it known that man is made to govern the body. And by performing approvable acts, he is able to rule over the other creations of this world. (Men) by reason of the capacity to perform approvable acts in virtue of this supremacy, think, speak and act nobly for the soul and leave off everything that is not in conformity with nobility of thought, speech and deed (for the soul). They preserve their souls from contact with impurities and deliver those under their sway from punishment in hell. And other men (capable of performing good acts) who are made to succeed by the single unique (Zoroaster) through their different good quali- 2

ties, succeed through the strength of one man (Zoroaster), exactly as it is through the strength of the shepherd that the (shepherd) dog leads the sheep, the creation of Vohuman.

3 If the shepherd as leader of these two (the flock and the dog) leads them in a manner to be approved of—the dog in the front and the flock in the middle—those who hate him, seeing the dog in front, are scared by the superior strength of the latter. Thieves no longer carry away the flock nor do wolves, out of fear, steal away and devour them; and children are benefited and nourished to the full by their milk.

4 If the shepherd, in violation of the (usual) rule, keeps the flock in the front and the dog in their midst, the sheep suffer harm owing to the dog being in their midst and the sheep being in the front are carried away by thieves and devoured by wolves. And thus the shepherd loses his wealth and his soul becomes sinful.

---

1 (٣٨٩) **Exposition in the good religion regarding the fact that the religious man is never polluted through (observance of) the laws of virtue but he surely becomes polluted through the religion of the Demons.**

---

2 Be it known that the religious man never becomes polluted by (observance of) the laws of virtue, for he performs every act of righteousness enjoined in the religion because it is righteous and avoids sinful acts because they are sinful.

3 Again, the man who follows the religion of (the Demon) by avoiding righteous acts because they are set down as

sinful in his religion and performing all those sinful acts which are laid down as righteous in his religion becomes polluted through the religion of the Demons.

(۳۸۷) Exposition in the good religion regarding the appointment of men to religious offices after due examination. 1

Be it known that before a man is appointed to govern or to administer justice, (his qualifications) must be tested; then only should he be appointed governor or judge so that he may not turn out a wicked ruler or a deliverer of wrong judgments any-where. Thus the state is strengthened by the man appointed to govern and to administer justice and wars are averted by the proper administration of justice. For when people have personal experience of wicked rule and partial justice they purposely withhold their support from and overthrow the wicked ruler and the partial judge in the very commencement of their tyrannical (career) without enduring their tyranny. The wicked ruler and the partial judge are for doing harm to the world. For the same reason the head of the state-religion must be tested and examined before his appointment so that the state and its strength and prosperity may continue for ever and the religion (of the state) may nowhere be considered false. 2

The glory and the splendour of the state are darkened, in the sight of men, by the degeneracy of the state-religion but they are attracted to the state by the purity of the state-religion. The dress of its administration (*i. e.* good administration) ought to make people regard it with a kindly eye. When they see the state in a fallen condition they are 3

not disposed to look upon its defects as virtues. They who examine it minutely find it wicked and lifeless so that they naturally repent of having been attracted to it and wish to turn against it. All who live in such a tyrannical state suffer harm and their souls become sinful.

---

1 (۲۸۸) Exposition in the good religion regarding the lawful and unlawful killing of men.

---

2 Be it known that to kill a man unlawfully is to kill through sheer passion. And all (those who do so) are of the nature of Demons and Drujas. The qualities pertaining to Demons and Drujas, greed, evil-thought, anger, spite, jealousy and other evil passions which lead men on to sin and the infliction of harm, proceed from Demons. Men with the (evil) strength of wolves and ferocious animals are the Demons and Drujas of this world.

3 To kill lawfully is to kill with the approval of wisdom. For as among men who benefit the creation and men who do harm to mankind, there are those who lead a godly life and are of God and others who are of the strength of Demons and turn away (from God), it is just and lawful to kill these (latter,) as enjoined by religion and ordered by the king. When men of superior wisdom kill sheep (and goats) of a certain age for the more important ceremonies of religion without the (formal) permission of good people and the heads of religion they perform an act which must be understood as

strengthening men and the good Yazads and inflicting serious harm upon the Demons.*

The priests who in the name of religion kill sheep and goats unlawfully do a deal of harm through their evil and vicious acts, and are without the infinite advantages (conferred by) the pure religion and (heedless of) the monitions of virtue and goodness. 4

---

(۳۸۹) Exposition in the good religion regarding the seven excellent gifts bestowed upon king Kai Gushtasp to enable him to spread the good religion in all parts and to secure a high dignity for it. 1

Be it known that according to the scriptures seven excellent gifts were conferred (by Ahurmazd) on the wise Kyanian king Gushtasp to enable him to surpass his predecessors. So also were they conferred on those of his line who were to succeed him to enable them to govern (well). These (gifts) are even now to be found among wise kings in order to spread the justice of God among men. 2

The first excellent gift bestowed (upon him) security and increase of empire and dignified spiritual virtue. 3

The second excellent gift had reference to spreading his justice among the people of the world and keeping them satisfied with their allegiance to his exalted supremacy. 4

The third excellent gift conferred valour and success of the highest order. 5

---

* On Ghambar and Jasan days, pious Zoroastrians are enjoined to partake of the flesh of sheep and goats over three years old, after it has been duly consecrated by Yojdathregar mobeds; this practice, it is believed, pleases the Yazads and baffles the Drujas.

6 The fourth excellent gift had reference to giving food to all (the needy) that came every day (to beg) at the threshold of the door.

7 The fifth excellent gift enabled him to have (about him) a strong armed cavalry to baffle the foe.

8 The sixth excellent gift bestowed upon him a queen of the most excellent character (adorning) the royal palace.

9 The seventh excellent gift had reference to the appointment, according to their different grades, of virtuous men adorned with all manner of wisdom (*i. e.* the dasturs and mobeds) to preserve the fire and keep the water pure, in all the fire-temples throughout the length and breadth of his dominions. So that every one of the faithful may, in accordance with (the king's) wishes, continue to maintain his body and soul in a pure state and thus enable the king to administer the affairs of his kingdom in constant communion with the higher influences of the spiritual world.

10 When men love and help one another to the best of their power they derive the greatest pleasure from loving their fellow-men.

11 When men do not let evil qualities dwell in them and drive out those that attempt to invade their bodies, they acquire the best virtues which enable them to take heart and be successful (in their efforts); and thus they are always encouraged (*i. e.* confident

12 of success in their efforts against evil). He who at his door gives to the pious dervishes food and water enough to supply their wants, obtains an excellent thing (in return)—supreme

command over this world and dignity in the next. When a man continues to give food and water all the while to (poor) people at his door, he maintains an admirable system for the distribution of the necessary provisions at his door. 13

He who spends a portion of his life in performing meritorious acts and in abstaining from sin, exalts his soul. 14

He who performs great and virtuous acts in this world, obtains the gift of a large army of great strength to destroy the enemy. 15

He who is hospitable towards the good and entertains (his guests) with what has been given him is regarded as endowed with higher gifts than the (other) good men of his city. 16

He, who by means of his authority at home preserves the sheep and goats, fire and water in his house, is by this excellent deed, superior to the holy men who preserve only the fire of Ahurmazd and the virtuous men who keep only the water pure. 17

He who loves each of these seven practices as best as he can and makes them his own, obtains for himself the reward of greatness equal to (the greatness of) the above-mentioned seven gifts conferred on the Kyanian king Gushtasp. 18

---

(۳۹۰) Exposition in the good religion regarding the benefit-conferrer and the evil-doer of this world. 1

Be it known that everything in this world has in it the principle both of the benefit-conferrer and of the harm-doer. 2 Of all things (in this world) that which has nothing 3

to do with the harm-doer is related to the benefit-conferrer. For instance heat and moisture promote the growth of vegetation, and the presence of cold and dryness in the trees threatens to dry up vegetation. 4 In the good religion four persons (or sets of persons) are mentioned as inflicting harm on the world. The first of these is (the group made up of Ahriman) of the evil religion doing harm to water, fire and to the other life-promoting-and-multiplying sources and of the men who ruin and harm the world through his influence.

5 The second is the religious teacher who imparts undesirable religious instruction and who expounds evil precepts; for it is he who instructs the priests of the evil religion in the evil practices of subverting the supremacy of God and destroying the all-wise religion.

6 The third is he who helps thieves with his wealth and destroys all the property of the Iranians, (*i. e.* the men of the good religion) which they may have received from God.

7 The fourth set is made up of the justice-destroying judges who get the better of (good) judges of the world by their wrong judgments and who are the patrons of those that render the world desolate and deliberately offer evil help to the government (*i. e.* lead the government astray).

8 Again, there are four persons who confer ease (*i.e.* happiness) on the world. The first is he who, to continue the state of happiness, keeps the fire, water and the other life-promoting sources of the world pure and unpolluted by harmful objects, in accordance with the requirements of the good religion and takes good care of the fires and duly preserves soul-possessing objects; so that his descendants in the midst of wise

men, lead a glorious, healthy, successful and holy life and to a certain extent ameliorate (the world)..

The second is the teacher who imparts desirable instruction in the faith to the seeker after religious knowledge and commandments and protects the all-wise religion from the sinful harm done by the priests of the evil religion. And hence people conduct themselves aright by the precepts of the true religion and the government acquires lustre and the world becomes graceful. 9

The third is the wealthy man who spreads greatness, peace and generosity (in the world), (by whom) the world is exalted, men reformed and made to shed lustre (on their race) and (through whom) people of the world live contented and the Yazads are pleased. 10

Fourthly: Justice is impaired by the success of corrupt, false and evil judges and justice is adorned by the successes of good and impartial judges. Owing to these virtues (of the judges) people live prosperously and well and without fear; they are protected and they multiply, and the pillars of the state are strengthened. 11

---

(٢٩١) Exposition in the good religion regarding good and bad qualities. 1

Be it known that good qualities are for the final life. They belong to the Yazads and every soul-possessing creature should have them. Through them the Yazads are in communion with men. Hence any thought in the mind that has no reference to the (happiness of the) soul in the final life should be abandoned. 2

3 Deeds which procure the final life to virtuous men are (done) through the understanding. The thought of obedience to God is for obtaining the strength of the final life; 4 and the final life is (obtained) through thought of obedience 5 to God. One is qualified for the final life by carefully living a virtuous life and carefully living a virtuous life is 6 for obtaining the final life. A contented final life is 7 through industry (in good deeds) and industry is for a contented final life. To obtain the next life by virtuous movements (actions) is through the power of endurance (*i. e.* enduring the ills that befall man) and the power of endurance is for doing virtuous deeds.

8 The final life for deliverance (from hell) is through virtuous deeds and virtuous deeds are for deliverance of the 9 final life from hell. The final life is (obtained) through ready and willing obedience to God and ready and willing obedience to God is for the final life.

10 An exalted final life is through charity and charity is 11 for an exalted final life. The constant study for acquiring a knowledge of the final life is through the presiding influence of patience and patience presides (in man) for acquiring a knowledge of the final life and performing religious deeds.

12 The final life is through an acceptance of the precepts of religion. So also the final life is (obtained) through acquiescing in the precepts of religion with an 13 exalted faith. The final life is through an intelligent love 14 of deeds that have the final life for their end. So also the final life is for honour. The final life is through living a sinless life and a striving after righteousness leads on to holiness for the final life. All the other good qualities

(necessary) for the final life abide in men owing to the excellent nature of his soul.

The harmful qualities are owing to the frequent influences of the sinful (Ganāmīnō). Every evil quality is through the abode of that sinful one (in man). He who is without the knowledge of religion, has in him foolish vanity instead of wisdom and evil nature instead of honesty, the thought of the spiteful (Ganāmīnō) instead of obedience to God, thoughts of wrathfulness instead of a contemplation of the supreme power (of the next world) and evil thought instead of worthiness. (He is given to) slander instead of to praise; to be idle instead of being contented; to be grasping instead of being industrious;* to be vicious instead of being virtuous; to be thievish instead of being helpful for good; to be a rogue instead of being a pious man; to sin instead of leading a moral life; to turn a deaf ear to virtuous talk instead of feeding on virtuous thoughts; to fall into disgrace instead of being obedient to God; to be miserly instead of being generous; to be diminishing instead of augmenting; to be perverse and evil instead of constantly studying the all-wise religion; to go without a knowledge of religion instead of cultivating the understanding; to live selfishly instead of loving religion and (living) in conformity with reason; to practise magic and deceit instead of performing reasonable actions. He has impudence instead of modesty; poverty instead of competency; the best (*i. e.* shameless) faithlessness instead of obedience; ungratefulness instead of faithfulness; the obstructing of righteousness instead of living without sin;

15

* The epithets in this and the preceding clause seem to have been interchanged (to be idle instead of being industrious; to be grasping instead of being contented).

destroying righteousness instead of practising it. Besides these he has other evil qualities of the sinful instead of good qualities.

---

1 . (۲۹۲) Exposition in the good religion regarding the things the object of which is inferred (from their observed qualities) after creation and regarding the things which are known by the purposes for which they were created.

---

2 Be it known that what is not visible in a thing to the eyes of man is its life. Wise men have known in more 3 ways than one the why and the wherefore of man's life. Just as the wise God exists through His wisdom so unworthiness in the life of man is due to the influence of Ahriman over him. The self-existence of the Creator Ahurmazd is apparent from the existence of innumerable human beings and this also reveals the power of the Creator and His wisdom. The existence of the creation, man, shows the sovereignty of God (over man.) He can regulate His creation (as occasion requires) according to His wishes. He alone has created the universe and this fact enables us to infer many of His attributes. There are many reasons, which the wise know, why man cannot know God (as He really is). The existence of the evil-minded is through evil nature and such evil nature shows itself through various causes. One of these causes is that originally a good creation he (subsequently) became evil; moreover, being uneasy through want, he has

not the power to repress his ambitious spirit. And not a single one of his creations is pure but will continue to be like him.

Among those who proceed from the source of Wisdom and those who proceed from the source of evil, (the former) are in inward communion with the Yazads and are as it were their equals and those who proceed from the power of destruction are not like the former in communion with the Yazads but are in communion with the evil source (from which they proceed) and are as it were his partners. 4

The priests who are of the source of the one God are always honoured because of their religion. Hence they should abstain from the religion which is manifestly false and should always cleave to the religion which pertains to the soul and become its partners (votaries). 5

---

(۲۹۳) Exposition in the good religion regarding the source and fruit of the happiness and misery of mankind. 1

Be it known that animate human beings and other good creations are happy through thoughts of virtue and are miserable through thoughts of vice. He who conducts himself (in this world) with some degree of virtue does so for his happiness and he who conducts himself with vice does so for his misery. The source of happiness to the virtuous is wisdom, and that of misery to the vicious is evil intellect. The wisdom which reigns over man makes for virtue and its source is the All-wise (God) and the origin of this wisdom is in the Creator Ahurmazd. 2 3 4

5 The evil intellect reigning over man makes for vice and its source is the evil-minded Ganāmīnō and this source is not for him who is virtuous, for (the virtuous man) is pure and without the evil mind. The work of the vicious can never be done by the virtuous. The fruit of virtue is happiness and by it (man) acquires power for good. The vicious man reaps misery and becomes sinful in course of time. He who is a (good) man benefits mankind and the good creation. And misery the fruit of vice destroys happiness the fruit of virtue and harms mankind and other good creation. Through virtue man is obedient to God and has power for good and suffers misery through vice. It is for the good times of the Frashōkērētē that mankind have to live in purity as regards men and the good creation.

6 Those who are priests cannot live without the religious source of the One (God) for (otherwise) their religion which is full of virtuous wisdom would be said to be united to the vicious evil intellect. The religion of vice which proceeds from the evil-minded source cannot be called a religion of virtue and is called the Demon-presided religion.

---

1 (۳۹۴) Exposition in the good religion regarding the men who have a middling rank among those who are the most exalted and regarding those who have a middling rank among those who are the lowest among mankind.

---

2 Be it known that the class of men who are under the protection of the Améshászpands have wisdom of a very

superior order and the class of men who are far away from (their) protection are inferior to the sagacity-possessing sheep and goats. And the man between these two classes, who is endowed with godly wisdom of the highest order, has excellent knowledge of virtue and shines out (in the world) through natural wit improved by culture. And through his (culture and innate intelligence) he advances in moral development as a servant of God among men and reaches an exalted position by means of the wisdom of the Améshápands entering into him.

Among mankind the lowest is one who does not cultivate and add to his innate understanding by learning acquired from a knowledge—imparting teacher. Unless such a man reforms his heart and conscience, his propensities are very disgraceful and he is among men like sheep and goats devoid of sense and understanding. 3

---

(۲۹۵) Exposition in the good religion regarding the man of great, middling, inferior and no value and the man desolating prosperity. 1

Be it known that he who has the best knowledge of religion and who sings the Gathas and instructs (the people) most fully in the Mazdayasnān faith is a (man) of great value.* 2

---

* This is applicable to Zoroaster and other divinely inspired leaders of the faith like Arda Viraf, Adarbad Maraspand &c.

3 He who is of the good religion, has great sense and sings the Gathas and instructs the people ordinarily in the Mazdayasnān faith is a man of middling value.*

4 He who reforms his moral nature, has innate intelligence, sings the Gathas and instructs the people somewhat in the Mazdayasnān faith is of less value.†

5 Of no value at all is he who, though innately good and possessing sense enough for the good religion, is duped and rendered impure by the dark expositions of the priests of the evil religion and helps the specious (*i. e.* seeming noble) thoughts of the wicked priests with the evil education he has received from the priests of the evil religion.‡

6 He turns prosperity into a desolate waste who, being duped by the priests of the evil religion, has imbibed their instructions and does harm to the followers of the Mazdayasnān faith. Such a hellish man must be slain for he is as deceitful as the priest of the evil religion and is as guilty as those who are guilty of mortal sin. (Such a man) never entertains higher thoughts.

---

1 **(۳۹۹) Exposition in the good religion regarding substances not liable to change in this finite time and substances which do so change.**

2 Be it known that the man who in this finite time conforms to the will of Ahurmazd and lives secure from

---

* This is applicable to the learned and religious dasturs and ervads and behdins who impart religious instruction to the people of their community.

† This applies to pious mobeds (priests) and behdins (laymen).

‡ This applies to those Zoroastrians who on the pretext of reform introduce practices and customs from other religions which are not in consonance with the spirit of the Zoroastrian faith.

calamities never alters his original state. In this world men are born in an environment of evil. Those of this world who are of the good religion continue to live in this world prosperously through goodness and those who are of the evil religion live on in evil. By meritorious acts (pleasing to) the good Creator, unto whom be all praise, (man) obtains due reward; he suffers punishment by committing sins which pertain to the hateful evil one *i.e.* (Ganāmīnō). Just as other things change in course of time and (just as) the affairs of the world are being carried on in various ways, so also the body (of man) changes from infancy to youth, youth to old age, ignorance to knowledge, evil to goodness, and from impiety to holiness. 3

Those substances which ought not to change can nevertheless change by endeavours after such change. For instance, the moon turns in various ways (*i.e.* has various phases) according to its age, as it passes from the crescent to the half-moon and from that again to the full moon. Golden ages pass on into silver times, and the silver age passes on into the steel age, and the steel into the iron age; so then a good deal of change must come over the state of the Iranians (*i.e.* the Mazdyasnān Zoroastrians). And men as well as other animals will pass in this period from their original state in this world into a state of nonexistence.* 4

The religion of those priests whose principle it is to turn the souls of the religiously inclined from zeal for righteousness into a craving after evil is really evil, for through perverted vision of the good faith they turn a man 5

* The particulars regarding the phases of the moon are mentioned in the Mah Niyash and those about the different ages in the Behman Yasht.

away from yearning after it. They repent when they see their evil wish of to-day in its proper light tomorrow.

---

1 (۳۹۷) Description according to the scriptures of the good faith, respectively of men who through power to see (*i. e.* being endowed with intelligence) improve and elevate themselves and of men who through evil power (*i. e.* evil intelligence) lower themselves and render themselves miserable among law-abiding people.

---

2 Be it known that man has the power to see through his innate intelligence and this innate intelligence is the eye of the soul. The melioration of the eye is through the influence of Vōhuman over his conscience. Its position and rank are increased by listening to the wise precepts of religion and diminished by refraining from listening to the wise precepts of religion.

3-4 Man has the strength of the stolen (*i. e.* false) wisdom through the tyrannous influence of Akoman over him.
5-6 (The eye of intelligence is of three kinds). One of these
7 is open in all possible ways, the second is more open and the third is half open. And on this principle men are
8 divided into the five following classes. One is with fully
9 open eyes, the second with eyes more open (than what
10 they were before), the third with half open eyes, the
11-12 fourth with eyes considerably shut, and the fifth with eyes completely closed.

13 The man with fully open eys is so through the abode of Vōhuman in his conscience. And man is rendered miserable through Akoman reigning in his conscience.
14 By (a knowledge of) the precepts of religion man is

dignified with the wisdom of religion and this dignity 15
confers superior wisdom, foresight and spiritual knowledge.
The eyes of intelligence are more open (than what they 16
were before) when the man allows the overpowering light
of Vōhuman to fall on the conscience after having removed
from it all thought of the dark Akoman and when he is in
touch with the precepts of the all-wise religion through the
force of his understanding (*i. e.* when he recites the Avesta.)
The dignity (enjoyed by such man) confers knowledge of 17
life, superior rank and supreme glory.

The eye of intelligence is half open by the man mak- 18
ing the dim light of Vōhuman in the conscience shine more
brightly and by removing the clouded (*i. e.* dark) thought
of Akoman which is spread over the conscience.

(Man) has middling knowledge concerning the faith 19
by being in touch with the precepts of that faith (*i. e.*
by reciting the Avesta). This dignity confers knowledge
of life and of faith.

The eye of intelligence is considerably shut by the 20
light of Vōhuman in the conscience being weaker and the
cloud of the thought of Akoman being more thickly over-
spread therein and (it is considerably shut) through a most
superficial study of the all-wise precepts of religion. (A 21
man in) this position leads men astray in this world.

The eye of intelligence is completely closed by the 22
dim light of Vōhuman in (the man's) conscience passing
away altogether and by the thought of the pain-inflicting
Akoman being completely blended with the conscience and
(it is also completely closed) by not reciting the wise words of the
faith. This state harms his life, drags it through the mire, 23

inflicts pain and suffering, causes damage and clouds the understanding.

---

1 (۲۹۸) **Exposition in the good religion regarding the various sorts of kings of the world.**

---

2 Be it known that the kings of the world are of the
3 following four sorts. Of which one is said to be a reforming king, the second a hopeful king, the third is always dreading (evil) and the fourth is ill at ease. The following are the par-
4 ticulars regarding these. The reforming king has an insight into the evil times of the subjects and is anxious to concert remedial measures before his subjects are ruined.

5 The hopeful king understands full well his evil times and hopes to change the bad times into good by his wisdom.
6 The king who is always dreading is of evil intelligence and through his evil intelligence, being constantly in dread of (coming) evil even in the midst of prosperity, becomes
7 miserable. The king, who is ill at ease, is of evil intelligence and during his reign does not attempt to nip evil times in the bud.

---

1 (۲۹۹) **Exposition in the good religion regarding the fact that Ahurmazd is the Creator of men in this world in order that they may do deeds for the reformation of the spiritual world and that the Blemish-giver (Ganāmīnō) instigates men to do deeds of harm in both the worlds.**

---

2 Be it known that God has created men in this world for the purpose of performing deeds which may shed lustre on (his) soul. Again, man is endowed with life

(in this world) because he has also been given human wisdom (*i. e.* wisdom which differentiates him from the brute creation). In order to realize the desires of the soul 3 the material body must be nourished and meritorious acts inspired by divine wisdom must be performed. For the thought of its (*i. e.* the soul's) existence should present itself to (men) in the affairs of both the worlds.

The Blemish-giver (Ahriman) makes men perform 4 through greed injurious and harmful deeds in both the worlds. Hence (men) suffer a miserable death, acquire 5 an evil intelligence and become vicious, ignorant of religion, greedy, immoderate in desires and perverse in thought. Such men lead a life in communion with Ahriman and by their Demon-and-Druja-like deeds make men polluted and of evil appearance. For greedy desires shut men out from the benefits of heaven by impelling them to dishonest (*i. e.* evil) deeds of the soul. The man who so acts in this world as to do harm to himself in the spiritual world and risk his soul in both the worlds and who leads a life of the body (*i.e.* a sensual life) becomes sinful through the influence of the evil (Ganāmīnō.) His it is of set purpose, to wrangle in the interest of vice without the knowledge of religion, to sin through evil intelligence, to sham righteousness and to render himself unfit for the dual work of moral advancement for the next world and deliverance of the soul (from hell.) Hence he suffers misery in the next world, does harm to his soul and suffers pain in hell through (indulgence of) perverse desires (in this world).

Contentment beats down greed (for contentment) 6 suppresses the desire which plunders the soul (of its good qualities) to render it greedy and ungrateful. The good-

thought-power drives out the evil-thought-power. This good-thought-power asserts its sway over the conscience of man by suppressing the evil-thought-power which plunders (the soul of its) godly desires and renders it ungrateful.

7 The man who is by nature wise keeps off greed from the wishes of the soul (the companion and chief) of the wise Rawan, through contentment.

8 (Man), by being the constant friend of the good-thought-power keeps off the evil-thought-power which makes the heart and conscience of man inactive (for meritorious actions.) And it (*i.e.* the good-thought-power) impels man through the heart and conscience to deeds conformable to the just and moderate desires of the soul and nourishes his body.

9 By contentment in the heart, the knowledge of meritorious actions enters into man's desires. And such a man performs religious deeds through desire, thought and word. And he is zealous to nourish the body and to perform meritorious actions full of the wisdom of the faith. He does acts which may cover him with glory in the next world, recites the appropriate portions of the Avesta to bring his soul into a state of happiness, obtains deliverance from hell and rejoices.

10 Again, man should drive out from the desires of the soul indolence, unintelligent education, laziness and evil knowledge about thieving which all are due to the influence of the high-way men (*i. e.* the Demons and Drujas). Man becomes vicious through greed and through the domineering desire of worldly greed becomes like a dishonest Frēhbut and through the force of the evil intellect becomes

like a vicious sinful person without the knowledge of religion. And (man) through the evil intellect becomes pugnacious and prone to inflicting pain. When a desire to inflict pain enters into man, he commits sin and becomes guilty through that evil desire. And such a man becomes dishonest and full of blemishes in this world. Man becomes qualified for (putting on the garment) and ornament of the spiritual world by fixing his heart on religion. And in this way he protects his body and soul from all harm, grief and injury.

---

(۵۰۰) Exposition in the good religion regarding the knowledge concerning wisdom and evil intelligence, the adornment of the same, their origin and gift, their promises (to man)—their improvement and augmentation and the dignity of wisdom and the dreariness of the evil intellect. 1

Be it known that wisdom resides in him who is on the side of the soul and who keeps the eyes of his soul open for the purpose of accurately examining the actions of the body. 2

The adornment of wisdom is due to the control of the wise man over his desires for the improvement of religion and for the promotion of good qualities in men, such as, righteousness, piety and virtuous fame; (the adornment of wisdom) is also due to his being the means of spreading purity in the world. 3

God's own wisdom is the source of all wisdom and God Himself endows His creation with wisdom. God acknowledges His creation as His own because of the presence of His strength in the creation. The good Vōhuman improves this creation (to render it fit) for the spiritual 4 5 6

7 world and endows it with foresight thereof. Wisdom is so spread everywhere in this world that the wise and religious man renders himself exalted through his wisdom.

8 There is a certain amount of intelligence in luminous objects (*i. e.* the sun, moon and stars) owing to the bright Yazads. He who is truthful becomes of the most exalted kind through the knowledge of truth derived from truthful men. In the same way man becomes charitable, patient and possessed of other good qualities.

9 Again, evil intellect is due to the man who taking the side of his soul yet keeps the eyes of his soul shut against the actions relating to the soul; just as darkness is due to the man who taking the side of darkness shuts the eyes of his body against seeing things.

10 The adornment of the evil intellect is due to vice, evil qualities, sin, impiety, evil fame controlling the heart and conscience of the evil-minded man and also to his being the means of harming the virtue of the world.

11 The evil-minded (Ganāmīnō) is the source of the evil intellect. The evil-minded (Ganāmīnō) hopes to influence the creation of God. The man who has in him the evil intellect (of Ganāmīnō) comes in the way of the (good) promptings of his soul. Such a man exercises a miserable control over his desires owing to his evil intellect and through the force of the evil invisible power in him he developes and perfects himself (in sin). And through him suffering so spreads everywhere that people become polluted through the evil qualities of his evil intellect and move about in the world like (so many) Demons and Drujas.

The religion of the priests, who, guided by their evil intellect devoid of all wisdom, (to all outward appearance) act among men as the servants of God, is only in appearance the all-wise religion of God. This (religion) through the evil intellect depopulates the world, ruins and destroys mankind. And such a priest is as it were the agent of the evil-minded (Ahriman) to do his work among men and harms mankind and the world. Such a religion, owing to the evil intellect, renders mankind miserable and makes them suffer pain in both the worlds. Hence he who is wise will not acquire the evil intellect, but by conducting himself with wisdom among men will render them prosperous and earn their gratitude. 12

When some (from among these priests) assert that the understanding in men is from the evil-minded and that it is he the evil-minded who has made men (they fail to give due consideration to the fact) that it is not possible for the evil intellect to reside in the man of God nor for the commandments of the evil religion to have the wisdom of God. When man cannot create the soul within him, how can God render the body lifeless (before its allotted time) and how can such an act be called just? 13

He who is born in this religion (of Ganāmīnō) is not fit to be a man. How can the Druj-influenced man work for God? How can the unseeing blind man become fit for obtaining deliverance? If that unseeing blind man could be called the companion of the Yazads on account of his evil deeds, the evil-minded (Ganāmīnō) would have as powerful a sight as that of the Yazads and irreligious men would have the gift of (spiritual) vision. Whence it would follow that eyes to see would be due to both 14

these powers, that is to say, to wisdom as well as to the evil intellect in men.

15 The work done through the agency of the evil intellect in men is not from God. The work thus done (through the evil intellect) is not for the soul; the reason whereof is that the work for the soul is (done) through the strength of the divine wisdom in men. 16 Religious work is done by piety and virtue and not by the blemish-disclosing evil intellect. For just as the agent for good wisdom in men (*i. e.* Vōhuman) does the work relating to its source (*i. e.* God) so also the source of the blemish-giving faculty in man is the evil-minded (Akoman) (residing) in men. The Yazad who is the dispenser of the power of wisdom in men instructs him everywhere in the Mazdayasnān religion, which religion is (derived from) the innate intelligence of the wise Spenāmīnō. 17 And the power in men which induces a love for the evil intellect gives everywhere instruction in the religion of the demons and is derived from the evil-minded (Ganāmīnō). 18 Men who are on the side of God, the invisible multiplier of mankind, are righteous in thought, word and deed, and are grateful unto God. And the Supreme God who keeps them in a prosperous condition gives them their due reward for their actions.

19 Those who are sinful in thought, word and deed are not grateful unto God; they render themselves liable to punishment by doing (evil) deeds of the body, and thus they are adjudged to be without their source (*i. e.* separated from their Creator).

Again, these priests say it is God who has implanted in men the strength of the evil-minded one. If so, how

could God have ordained that those who sin in thought, word and deed should suffer punishment and pain on that account and be rendered miserable? And further, how could it have been ordained that the man doing meritorious deeds for God should be richly recompensed by the presiding wise Yazads who are grateful unto God and who keep the righteous man in a prosperous condition.

---

(۳۰۱) **Exposition in the good religion regarding the fact that the man influenced by the Druj conducts himself like the Druj.** 1

Be it known that the Druj makes the man in touch with him endeavour to act like himself (*i.e.* the Druj). The soul of man is bright and the vesture of this soul is its power-endowed body. The sheep and goats and other creations of this world are not made like man. The invisible spiritual power (in men) helps to keep men away from all contact with the Druj. The man who loves the Druj is made full of blemish by (the Druj.) The invisible power (of the Yazads) crushes the power, which is capable of rendering man lifeless, before this latter (power) has time to reach him and so this life-taking power cannot injure (the man) in any way. And the best and most acceptable testimony of this is that no evil power can deal death to any man while alive. Moreover the active influence of the angelic powers is capable of removing from man the movements of the strength of the pain-inflicting Druj. (By this influence again) the soul does not suffer from illness and in the absence of the fetters of the Druj it cannot be imprisoned (*i.e.* cannot suffer in hell when it has committed no sin). 2

It is owing to the Yazads that the souls of all men are immortal. Likewise, there being in man the power of the Yazads which can keep off the Druj from his body, he does not suffer—nay, the Yazads improve man and keep him away from the miseries of both the worlds. And by constant companionship with them man continues to be in communion with the source—(Spenāmīnō). Reformed by the Yazads, man devises excellent measures and attains to high dignity, preserves himself from the profitless movements (*i. e.* influence) of the Druj within him, and by conducting himself without misery and without folly drives off the Druj by the aid of his Yazad-given manliness. By freeing himself from the Druj, man enjoys himself in the other world in an abode of supreme felicity.

3 He, who for his benefit keeps himself aloof from the misery and foolish toil of the Druj and from all contact with the Druj, drives out the Druj from him. And by acting with the strength of the Druj man becomes a prisoner in the mean and painful abode of the Druj. It is stated in the good religon that man will be led astray down to the Frashōkērētē by the Druj of hell (Ganāmīnō) and at that time the blemish giver (Ahriman) will be driven away (from among mankind) and the people of the world will (then) acquire the divinely strong, religious power. Those who are delivered from hell will obtain greatness (from the pious) and the imprisoned will be let out of hell. The different powers of the soul which had been separated from the material body will, through the help of the Yazads, unite with the body (at the time of the day of Judgment) and their separation will pass into unity. The invisible soul will (at that time) be given the powerful vesture of its

body and everyone will live in perfect enjoyment with dignity and comfort.

---

(۴۰۲) Exposition in the good religion regarding the two kinds of instruction given to mankind by Spenāmīnō concerning his strength. 1

Be it known that the instruction regarding divine wisdom given to man by Spenāmīnō is of two kinds. One is concerning foresight, the other is regarding the attainment of high dignity. 2 That about foresight deals with the obtaining of the final victory of mankind and improving all the creation with virtue at the epoch of the Tanepashin, for the purpose of driving away the blemish-giving Druj with strenuous efforts. And that about the attainment of high dignity deals with the multiplication and continuation of mankind in the world for increasing the strength of the last Reformation.* 3

The religion of the priests, which sets people wrangling among themselves, which makes them miserable, sick and permanently injured and makes them expiate their sins in hell, exists for making innumerable men prisoners (in hell) and for destroying the world. Because what they regard as religion is not only devoid of all instruction concerning foresight and the attainment of high dignity but it even imparts the evil knowledge of reducing the human species. What is called the good religion is always full 4

*According to the Zoroastrian religion the age of marriage for both males and females is fixed at 15 but at present our young men in hopes of getting rich dowries very seldom act up to this precept of early marriage.

of goodness and devoid of all the vices of the demons and it alone is called the superior (religion).

---

1 (۴۰۳) Exposition in the good religion regarding the fact that light and darkness do not change places without one of them going away, do not mingle with each other in this world and never shine (i. e. appear) together.

---

2 Be it known that shining and dark substances exist apart and do not mix with each other. Objects in this world are visible on account of light-giving luminous substances (*i. e.* the sun, moon and fire). Light springing all of a sudden from fire, there is no mixture of smoke in it. The smoke is for the light of the fire of the blemish-giver (*i.e.* the fire of hell). Again, the smoke is the indication of fire. Again, fire is as it were an indication of heaven and of hell. That light of it which is of good mien, of the early morn and full of heat, which nourishes and gladdens the creation belongs to heaven. And the fire of hell, the light whereof is mingled with smoke, whose stink is of dreadful punishment and the reduction and sufferings of mankind, belongs to the blemish-giver Ahriman, and the heat of this fire which hurts and injures and consumes sinners belongs to hell.

3 There are priests who madly institute a comparison between what is said to be the fire of hell and the light of Heaven which exalts the creation, sheds a delightful radiance, and augments and gladdens the creation and who apply all the particulars of (the heavenly light) to the heat of

the fire of hell. But how can the particulars regarding heaven be made applicable to hell?

---

(۴۰۴) Exposition in the good religion regarding (men) who are like unto the Yazds and the demons. 1

---

2 Be it known that among men known in enumeration and understanding to belong to the Yazads and to the Demons, the Athornans free from (the contamination of) the priests of the evil religion, the Athrestars free from (the evil influence) of the kings and warriors of the evil religion, the Zoroastrian agriculturists separate from (*i. e.* who have nothing to do with) the miserly farmers and the good traders who are separate from (*i. e.* free of) evil practices, are those who work for the Yazads.

3 The sinful Athornans rendered polluted by evil priests, sinful kings and warriors polluted by evil kings and warriors, sinful farmers polluted by penurious farmers and sinful traders polluted by their own evil practices work for the demons.

4 In enumeration, the good-shadowed (*i. e.* divinely gifted) governor, the impartial judge, the pious man, the charitable man, the man who looks with favour on religion and the contented man enjoy honour among the creations through their generosity, and hate impure men.

5 The prosperous wealthy man is one whose thoughts are those of a servant of God, who conducts himself in all actions as such (servant), who is charitable to those in distress, who tells the truth despite temptations to the contrary, and who is in his good times grateful unto God.

6 The vindictive magistrate delivering wrong judgments, the wealthy man miserable and discontented despite his wealth, the man who strengthens the evil misers, the man who hates men devoid of greed, the man who helps the wealthy irreligious men to augment their wealth, the man who takes delight in slander and the man who nurses his revenge and when in power wreaks his vengeance are men like unto the Demons and the Drujas.

7 The men free from any the slightest influence of the Demons, are holy like unto the pure Yazads, nay, they have some of the wisdom and the good qualities of the Yazads. The men who have something of evil intellect and other evil qualities are like unto the Demons.

8 The religion of the priests who resemble the source whence the Demons proceed is akin to that source of evil intellect; hence those who follow that religion are on account of their evil intellect surely said to be like unto the Demons.

---

1 (۶۰۵) **Exposition in the good religion regarding the obtaining by man of superior wisdom and knowledge.**

---

2 Be it known that man obtains wisdom and knowledge
3 in the four following ways. One :—For a man who has the intelligence of the soul to come under divine influence, is
4 through the Creator. Two :—The man who spreads the knowledge of the scriptures does so through the intelligence
5 of the soul. Three :—Through the words of the wisdom of the soul (*i. e.* through intelligent prayers) the descendants who are closely related to religion (*i. e.* the descendants of
6 the religious man) (obtain) glory. Four :—The Ameshas-

pand Vohuman who resides in the conscience of man helps and feeds these three (sources of wisdom). 7 He who has the wisdom of the soul gives good instruction in (the attributes of) God and through knowledge of the good religion increases the most excellent wisdom of the soul.

8 Through the words of the wisdom of the soul (*i. e.* through intelligent prayers) the good-thought-power presides over the conscience of (men) who are enabled to continue their family and obtain prominence in a variety of ways. They have the knowledge of driving out the invisible Druja from them and by their superior wisdom and knowledge and by making the goodness of both worlds their own they enjoy honour among the leaders (of men).

---

(۴۰۹) 1 Exposition in the good religion regarding the various kinds of kings.

---

2 Be it known that kings of different times and different manners are of the following eight kinds. Of these four are of the praiseworthy and four of the blameworthy degree.

3 Of the four praiseworthy kings, one is possessed of foresight; the second is the protector of all; the third is a great protector and the fourth is the protector of the soul. 4 The king possessed of foresight has the strength of the all-wise Ahurmazd and has an insight into his times. 5 The king, who is the protector of all, strengthens his government by curbing his wrath. And thereby such a king changes for the better the things which tend to destroy and ruin his subjects. 6 The king who is conversant with the powers of the soul, takes great care of his subjects in

times of distress; he keeps his sway firm and stable with the aid of the powers of wisdom as well as with his foresight of the soul; whereby, his subjects are zealous (in
7 their devotion to him). The king, who by means of the wisdom relating to the soul keeps those who are possessed of a like wisdom full of zeal, turns distressful times into good times and introduces thoroughly satisfactory reforms into his administration.

8 The king, who is possessed of foresight, every way protects the evil-minded fools (among his subjects) in mean (bad) times and takes care of these through his foresight by rendering all possible help that might change their times into good times; under the sway of such a king his subjects are full of hopes.

9 Again, the king, who is full of confidence and zeal on account of his good times and his foresight of the soul, makes his government durable through his wisdom and through reforms in the administration.

10 The king who has spiritual foresight protects the soul against the evil powers of the mind and against distressful times. Thus he adopts the title of the far-seeing king and by the help of his zealous subjects his authority con-
11 tinues (unshaken). The king who studies the happiness of his subjects converts by his foresight his (mental) powers into wisdom, his (evil) times into good times and his government into a well-reformed (administration).

12 Four (kinds of kings) deserve scandal and slander (*i. e.* are to be condemned) in the matter of governing the
13 people: Of these one does not protect his subjects at all
14 and frequently harms them. The second protects them

feebly and does not harm them much. The third is devoid of religious faith and frequently brings misery on his subjects. 15
The fourth ceases to care for the soul and harms it. 16

Among these, the king who has no spiritual foresight has the strength of the evil intellect, does not protect his subjects in evil times and soon brings ruin on his government and his supporters. 17

The subjects of the cowardly king are in dread. Through want of spiritual foresight he becomes evil-minded. His times are evil times and through unrest his government soon becomes liable to ruin. 18

The king who is wanting in spiritual foresight but is possessed of wisdom takes all possible care of the afflicted in times of distress. The government (of the king) who protects his subjects but feebly is, on account of his wisdom, moderately strong in the matter of inflicting harm (*i. e.* does not harm as much as it otherwise would). And such a king owing to his want of foresight both spiritual and as regards times of distress is very much in dread of his subjects. Hence such a king ought to avert from himself his foresight-wanting-understanding, the dangerous times (which such understanding may bring about) and the perverted understanding of that evil-minded (Ganāmīnō). In like manner it behoves him to reform his government which does not protect the people and is guided by evil servants (*i. e.* advisers). 19

The king lacking spiritual foresight is of the understanding of the evil-minded (Ganāmīnō) and does not protect his subjects (being guided) by the ruinous (counsels) of his evil servants (*i. e.* advisers); nor does he strongly protect his subject in evil times but soon brings misery on 20

them. Although in bad times he ought at once to change his evil intellect he, wanting as he is in foresight, does not understand in what way he can readily alter distressful times (into good times); hence his subjects are in great fear lest ruin should overtake his government. 21 The king devoid of spiritual foresight is very much afraid lest owing to his evil intellect he might not be able to convert distressful times (into good times), and the harm done to his unhappy government (into something advantageous).

22 The king who is wanting in spiritual foresight but is possessed of wisdom, having an insight into his times, leaves off the foresight-wanting-strength which brings harm on his government (by the help of) the superior strength of his wisdom in order to save his soul from harm. And such a king anxious for (the welfare of) his subjects prays for such good times as might conduce to the security of his government. And thereby that evil intellect of his turns into spiritual foresight and the evil times change (into good times). And his government which is full of unrest and in danger of ruin is also changed.

---

1 (۴۰۷) Exposition in the good religion regarding the epoch of the pain-inflicting efforts of the Druja (Ganāmīnō) and his final disappearance from among the creation of Spenāmīnō.

---

2 Be it known that it is stated in the good religion that the Druja (Ganāmīnō) before knowing the limit of time (*i.e.* being unaware of the hour of his defeat), despising the

Creator and the powers (presiding over) His creation (i.e. the Yazads and the Ameshaspands) and thinking wrongly about himself (i.e. impelled by his false pride), fought against the omnipotent Creator and His creation to render the latter lifeless. The omniscient Creator knew him (in his true colours) and to overcome him completely (and make him realize his weakness) fixed a limit for the fight and allowed him during that time to continue his experiment of fighting with his false strength (against the creation.) 3 The termination of this limit (was marked by) the course of the sun in the sky and by the completion of a (certain number) of the sun's revolutions. The defeat of the Druja (Ganāmīnō) depends upon the frequent stoppages of the sun in its course. And it was owing to the sun frequently stopping in its course that the harm-inflicting Druja was worsted in his first harm-inflicting battle (with God). In the commencement, at the end of seventy days and nights, the Druja was defeated in the battle (between the Yazads and the demons) by the strength of the Creator, and on this occasion the sun had stopped in its heavenly course.

4 Secondly, just before the commencement of the ascendancy of Zoroaster there was again a battle (between the Yazads and the demons) and this fierce battle lasted ten days and nights. At the end of the epoch of Zoroaster, will commence the epoch of Hoshedar, and Hoshedar will interrogate Ahurmazd on matters concerning the faith. On this occasion the sun will stop in its heavenly course for Ahurmazd to gain strength and the demons will be defeated in that fight. 5 The delay caused by the sun in its course on this occasion will be before the commencement of the epoch of Hoshedar and towards the end (of that of Zoroaster);

and this fight at the end (of the epoch of Zoroaster) will be a fierce one and it will last twenty days and nights.

6. On the termination of the epoch of Zoroaster, Hoshedarmah will go into the presence of Ahurmazd to question Him regarding the faith. On this occasion the sun will stop in its house in the heavenly course and the demons will be defeated by the superior strength of the Creator and the sun will be delayed for the time in its appointed course.

7 Then just before the termination of the epoch of Hoshedarmah there will be again a very fierce battle (between the Yazads and the demons) which will last for thirty days and nights. On the termination of the epoch of Hoshedarmah the victorious Sosius will go into the presence of Ahurmazd to question Him on matters of faith. On this occasion the sun will stop in its house in the heavenly course and the demons will be completely defeated in the battle because of the superior strength of the Creator. The sun will (henceforth) gain strength in its revolution in the heavens (*i.e.* the sun will not have to stop in its course after this final victory over Ganāmīnō). And Sosius through his God-given strength will during his reign of fifty-seven years drive out all the Drujas for the amelioration of mankind. And the Druja (Ganāmīnō.), his strength being completely broken and himself become useless, will throw himself into hell.

8 The stoppages of the sun in its course during all the battles with the Drujas have been mentioned above. During each (of these stoppages) the harm-inflicting battles with the Druja will cause suffering to men and the other creations of Ahurmazd.

---

(۴۰۸) Exposition in the good religion regarding the fact that the work of the Creator regarding man which commenced with the number one has been successfully accomplished by carrying it on to the number nine. 1

Be it known that the first work of the Creator is to 2 bring man into existence in this world. The second is to 3 give him a material body. The third is to cause him to 4 move about for (his) work. The fourth is to give the 5 necessary strength-giving principles to the human body for the preservation of life. The fifth is to cause growth 6 by satisfying the desires of the senses and keeping the living body alive (by giving the body its due nourishment). The sixth is to bestow the necessary knowledge 7 concerning the right use of life in the union of the body and the soul. The seventh is to instruct man to live 8 without vice and to show the way for the body and soul of man to live together in happy union. The eighth is 9 (to instruct man) concerning immortality—that is to say regarding the fact that (on the Day of Judgment) the Creator will make all living men immortal by means of the Gayodir.* The ninth is the work regarding 10 Rapithai, that is to say, the bestowing (upon man) of a certain pure happiness-inducing wisdom and mind, the good creation of the holy God, to enable man to perform good deeds for the Last Day.

The priests, who are for destroying the first (of these nine) works of God relating to His creation, destroy His

---

* Gayodir. This Pehlavi word is thought to be derived from the Avesta. [illegible] [illegible] or long life. And it applies to the food by which God will render all men immortal on the Day of Judgment.

creation by bringing sin and death (to men) through the agency of the sickness-producing, sin-giving and evil-sprung source (Ahriman) and thus they make several people hellish (*i.e.* fit for hell). Their religion exists for doing evil deeds without the least spiritual foresight, doing evil deeds for the Last (Day) and causing suffering and repentance to the people of the world. This religion is altogether different from the good religion which is said to be for meritorious deeds and which in the end is victorious.

---

1 (۴۰۹) **Exposition in the good religion as to by whom man is rendered good and full of lustre.**

---

2 Be it known that lustre is called in Avesta Rai which means the inspiration of the faith. It also means (angelic) lustre, or in other words, strength of religion. Good is called in Avesta [illegible] vānghū which means prosperous-glory-inducing. Glory is the result of industry and the full meaning of the word is perseverance and industry.

3 Rai is the invisible strength relating to the efforts at good deeds for securing immortality; and its abode in man is said to be through the spiritual power from God, called [illegible] Ervad.

4 The inspiration regarding industry is for knowing all the powers conducing to industry. And this inspiration in the creation is from God and is known as Ervad. He who is glorious on account of industry becomes so through (Ervad).

5 These two, give birth (rise) to all other virtues. Lustre and glory are from the lustrous and glorious Creator

Ahurmazd and (through Him) shining lustre and light enter into the creation. And man falls away from this light and lustre by following the Blemish-giver. So also (Ahriman) is prevented from doing harm to the creation by the teachings of the prophets who turn men's thoughts towards the Frashōkērētē. It is stated in the good religion about Ahurmazd:—"On account of these Thy virtues, the creation will in the end turn towards Thee, and all the bodies which are conscious of immortality will become animated at the time (of the Frashōkērētē). Moreover the creation will praise the immortality bestowing worthy Yazads and will rejoice on obtaining from God a happy immortality."

6 The priests who by their religion lead all men to every kind of pain and suffering at the Frashōkērētē make many fit for hell. Their religion leads men to act wickedly towards the Creator and is full of evil consequences. And they call this the good religion.

---

1 (۴۱۰) Exposition in the good religion regarding the priest of the good religion being the most pious and the hypocrite priest of the evil religion being the most sinful.

---

2 Be it known that among men it is the pious man who pleases the Creator most. That man pleases the Creator most who benefits His creation most. That man benefits the creation most who strengthens men's faith in the good God and makes them active and zealous in doing holy deeds. The priest of the good religion is

considered wise among men; he keeps the Creator highly pleased and is most pious on account of his piety.

3 It is the sinful man who in this world distresses the Creator most. He distresses the Creator most who harms His creation most. That man harms His creation most who shakes men's faith most in His existence and who leads the people of the world to do deeds like unto those of the wicked Zohak. And the priest who is the servant of the evil religion is among the sinful men of the world the most sinful.

---

1 (۴۱۱) Exposition in the good religion as to what praiseworthy thing is disadvantageous to pious people and what odious thing is advantageous to pious people.

---

2 Be it known that the praiseworthy (virtue) which is disadvantageous to pious people is (the virtue of) truth-telling. Concerning this it is stated (in the religion) that where there is the presence of Ganāmīnō among men, there the pious have to suffer harm by truth-telling and harm is thus done to the piety of the world.

3 The odious (vice) which is advantageous to pious people is (the vice of) lying. Concerning this it is stated (in the religion) that where there is the presence of Ganāmīnō among men there the noble high priests of the religion have to be liars for the benefit of the pious. And the piety of the world is polluted.

---

(۲۰۱) Exposition in the good religion regarding the fact that the man who loves God most and keeps him pleased lives most happily and in great dignity in heaven and the man who is most inimical to God and grieves Him most lives in hell in a very mean and painful condition.

Be it known that the man who loves God most and keeps Him pleased is destined to give the greatest dignity to his soul in heaven and to keep it happy. And he by his wisdom does meritorious deeds which give him strength (for obtaining heaven). And his wish is that like the worship-worthy Farohar (*i.* e. Zoroaster) he too had been more righteous (than he has been). 2

The man who is the greatest enemy of God and grieves Him most keeps his soul (in hell) in a very mean and painfnl condition. And all the intelligence that he has is for committing sin. And his wish is that like the Turanian king Afrashiab he had sinned more (than he has). 3

Those things over which the Druja Ganāmīnō exercises his influence cause men to suffer much. The Khoreh by which the Zoroastrian high-priests wield their authority purifies such things (*i. e.* over which Ganāmīnō has influence), and the government is all the better for this Kiani Khoreh.* 4

---

*Kiani Khoreh or the supreme authority in religious matters conferred by the state on the high priest in virtue of which he punished those who acted contrary to the precepts of the faith. The following lines show that king Jamshed of the Peshdadian dynasty claimed both spiritual and temporal authority.

5 The creation of Ahurmazd destroys the Blemish-giver Ahriman by the help of the Mazdyasnān religion and the Mazdyasnān religion is continued in the world through the angelic influence exercised over the Zoroastrian high-priests. The sovereignty without the power of the Kian Khoreh is hurtful to the subjects who are reduced in number. The creation of Ahurmazd destroys the Blemish-giver Ahriman by the continuance of the Mazdayasnān religion through the divinely-inspired Zoroastrian high-priests. And on this account the wishes of the Druja cannot reach the creation nor can he dwell therein.

---

1 (۴۱۳) **Exposition in the good religion regarding the wealth most worthy of attention.**

---

2 Be it known that the wealth most worthy of attention is (righteousness) for the obtaining of immortality. And (this wealth) is for the last exalted Reformation and for the good time for acquiring the last body (*i. e.* for the epoch of the Tanepashin). And this wealth for the last reformation induces thoughts regarding the exalted and famous bodies (*i. e.* thoughts of the righteous actions of the famous men of the past). And the thought of obtaining immortality has been given to mankind by the omnipotent Creator Ahurmazd for the Frashōkērētē.

منم گفت با فرهٔ ایزدی   هم شهریار و هم موبدی
بدانرا از بد دست کوته کنم   روانرا سوی روشنی ره کنم

ERRATA.

pp. 429, *l.* 7, " 436, *l.* 19, " 439, *ll.* 22, 25, " 477, *l.* 11, " 492, *l.* 18,	*for* "Tanepashin" *read* "Tanepasin."
p. 431, *l.* 17,	*for* "nosks" *read* "nasks."
" 436, *l.* 10, " 444, *l.* 6,	*for* "Yazds" *read* "Yazads."
" 443, *l.* 16, " 448, *ll.* 2, 6, 19,	*for* "Ameshashpands" *read* "Ameshaspands."
" 448, *l.* 2,	*for* "Yazad" *read* Yazads,"
" 479, *l.* 8,	*for* "Athrestars" *read* "Arthesht̂ârs."

દીનકર્દ કેતાબનાં આઠમાં દફતરના અગતજોગ લોગતોનો શબ્દ કોષ.

GLOSSARY OF SELECT WORDS.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. આરામ વગરનું, દુઃખકારક. *adj.* uncomfortable, disagreeable, painful. (Av. [Pahlavi] ખુશી થવું, to rejoice.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. લોકો, આદમીઓ. *n.* People, men of the world. (Ar. عام the common people.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. કડું, પોહોંચી, વારો. *n.* Armlet, wristlet. (Pers. یاره a bracelet.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. જાત, ખુન્યાદ. *n.* Race, family, lineage.

[Pahlavi]=[Pahlavi] અથવા [Pahlavi] [Pahlavi] વિ. બુરાં મોટવાળું. *adj.* Of evil or painful death or damnation (Av. [Pahlavi] અરાબ, evil, and [Pahlavi] મોટ, death.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. સમજ વગરની કેળવણી, unintelligent learning or instruction (Av. [Pahlavi] and [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. દુઃખ ભોગવેછે, ઇજા પામેછે. *v.* Suffers pain or affliction, endures distress.

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. ચઢતે દરજ્જેના, વખણાયલા. *adj.* Exalted, unobscure, famous. (Pahl. [Pahlavi] not, and [Pahlavi] concealed; Av. [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] વિ. નાલાયક (દોલત), અણઘટતું, અપ્રમાણીક. *adj.* Dishonest, unfair. (Av. [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. ના. પગભર થવા નહી દેવું, કીર્તિને ઝાંખ લગાડવી. *v.* To overthrow, to defame, to deprive of power. (Pers. آب splendour, brilliance.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. વિ. વગરનું, સીવાએનું. *adv.* Without, except, excluding.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. દોસ્તી રાખવી, મોહબ્બત રાખવી,

n. Friendliness, intimacy (Av. [illegible] and [illegible]; Pers. همخواه).

[illegible] = [illegible] વિ. સાથે જોડાયલી. *adj.* Being under the influence of.

[illegible] = [illegible] ના. ઉલટી ચાલચલણ, બુરી ચાલ, અપ્રમાણીક ચાલ. *n.* perverse behaviour, evil or immoral demeanour (Pahl. [illegible] and [illegible] direction, way.)

[illegible] = [illegible] ના. તેજ, ચલકાટ. *n.* Splendour; brightness. (Av. [illegible] or [illegible] swift, bright, or powerful.)

[illegible] = [illegible] ના. નહી ફેરફાર થનારા, કાએમ રહેનારા, ફેરફાર વગરના. *n.* The unchangeable, immutable, permanent. (Av. [illegible] not, and [illegible] to change).

[illegible] = [illegible] ના. બેહુદાંપણાં વગરની (હીલચાલથી). *n.* Subserviency, humility. (Rather [illegible]-comp. Pers. راه).

[illegible] = [illegible] ના. ઉલટી આંખે જોવું, (Pahl. [illegible] + [illegible] + [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. દીનની સમજ વગર રહેવું. *n.* To lead one's life without the knowledge of the *good religion*; to live, irreligiously.

[illegible] = [illegible] ના. અહડતે દરજ્જેનો ઉપાય કરવો. *n.* To have recourse to, or to make use of, exalted means. (Pahl. [illegible] and [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. આબાદ હાલતવાળાં કરનાર. *n.* One that causes prosperity and welfare (Pers. آباد).

[illegible] = [illegible] ક્રિ. અ. દસ્તુરના હોકમ વગર. *adv.* Without the order of the high-priest, without receiving the priestly judgment (Av. [illegible] to cull.)

[illegible] = [illegible] ના. જાથુકનું ધર્મી કામ કરવું, હંમેશાં દીનનાં કામમાં મદદ કરવી. *n.* Regular Performance of religious acts, firm adherence to religious duties. (Av. [illegible] and [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. દોલતમંદી. *n.* Wealthiness, opulence. (Pahl. [illegible] riches.)

[illegible] = [illegible] વિ. લાયકનો, ભલાં કામને લાયકનો. *n.* Fit, worthy, qualified for religious or righteous deeds.

[illegible] = [illegible] ક્રિ. મુકરર કરવું, ઠેરવવું. *inf.* To establish, to appoint, to deter-

mine (Av. [illegible] and [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. વેરીનો વીચાર. *n.* The thought of the opponent or enemy. (Comp. Av. [illegible]).

[illegible] = [illegible] વિ. આબાદ, કીર્તિવાન. *n.* Prosperous, glorious. (Av. [illegible] to shine.)

[illegible] = [illegible] ના. ઉંઘ. *n.* Sleep (Ar. حلم).

[illegible]

[illegible] = [illegible] વિ. આંધળો; ના. અંધાપો, નાબીનાઇ. *adj.* Blind. *n.* Blindness, absence of vision. Pers. کور).

[illegible] = [illegible] વિ. નુકસાનકારક. *adj.* Hurtful.

[illegible] = [illegible] વિ. બુરૂં, ખરાબ, નીચ. *adj* Evil, bad, low, mean. (Pers. کوژ crooked.)

[illegible] = [illegible] ના. અંધકાર વિચારો. *n.* Dark thoughts. (Pahl. [illegible] and [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. અંધકાર બુરી કીર્તી. *n.* Darkness of evil glory.

[illegible]

[illegible] = [illegible] ના. કરનાર *n.* Doer. (Av. [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. કીર્તિ, પ્રતાપ. *n.* Glory, splendour, gloriousness. (Comp. Pahl. [illegible]).

[illegible] = [illegible] ના. દોજખનું મકાન. *n.* The abode of sin, the infernal region. (Av. [illegible]).

[illegible] = [illegible] rather [illegible] = [illegible] ના. કુંભાર. *n.* A Potter. (Pers. کلگر).

[illegible]

[illegible] = [illegible] ક્રિ. પ્રતાપી થવું, પ્રકાશીત થવું. *n.* To glorify, to shine forth. (Pahl. کسر gold.)

[illegible] = [illegible] ક્રિ. વ. ૩ પુ. ચાહેછે, શોક રાખેછે. *v.* Loves, is inclined towards.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. બદનવાળી જાત. *n.* A bodily organism. (Av. [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. આકાર બનાવનાર. *n.* Figure-framer. (Av. [Pahlavi] and [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. લુટી-લેવું, છીનવી લેવું. *inf.* To plunder, to pillage, to seize.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ખોરાક *n.* Food. (Av. [Pahlavi]).

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. બુરા તાબેદારો (for which [Pahlavi]=[Pahlavi] is generally used.) *n.* Evil or wicked servants. *lit.* Evil instruments or remedies.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. દૈવોને લગતું કામ કરવું, બુરું કામ કરવું. *n.* Dimoniacal or wicked deed. (Av. [Pahlavi] to deceive.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. વખત. *n.* Time, period.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ઢીલ, ખાંચો, અટકવું. *n.* Delay, postponement. (Av. [Pahlavi], Pers. درنگ).

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. સંકટ, દુઃખ, મુશ્કેલી. *n.* Difficulty, trouble, embarrassment, affliction.

[Pahlavi]=[Pahlavi] ક્રિ. નરમ પડવું, અટકવું. inf. To avert, to cease.

[Pahlavi]

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. પડીભાગવું. *n.* The state of ruin, decrease, or adversity. (Av. [Pahlavi] to fall.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. શક્તિ, ગુસ્સો. *n.* Vigour or passion of wrath. (Av. [Pahlavi] to be able.)

[Pahlavi]=[Pahlavi] ના. ખેતી. *n.* Tillage, cultivation.

= ના. ચોરી, લુટ. *n.* Theft, plunder.

= ના. નાબુદ થવું, ઉડી જવું. *n.* Disappearance, vanishing (Pers. نابود–Av.).

= વિ. સજાને લાયકનું, શિક્ષાકરવાજોગ. *adj.* Sinful, worthy of punishment. (Cf. Pahl. ; Pers. بزه).

= ના. દોજખમાં પાછો ફરનાર, અંધારાં મકાનને પસંદ કરનાર. *n.* One who turns back towards the dark abode; one who prefers a life in damnation.

= ના. મકાન. *n.* Abode. (Av.).

= ક્રિ. અ. મરદાનગીથી, બહાદુરીથી. *adv.* With manliness, intrepidity, or bravery.

= વિ. ઘણીજ મોહટાઈ ભોગવનાર *adj.* Enjoying supreme greatness. (Pahl. + +).

= ક્રિ. તેઓ રાહમાર બનેછે, તેઓ ઉલટું કામ કરેછે. *v.* They rob and plunder people as highwaymen; they do perverse acts. (Av.).

= વિ. લેજતદાર, સવાદદાર. *adj.* Tasteful, delicious. (Pers. مزه).

= ના. ખોટું, જુઠું, ખોટું બોલનાર. *n.* Lie, falsehood, a liar. (Av.).

---

or

= ના. ચલાવવું, ચલાવનાર *n.* Leading, a leader.

= ક્રિ. પુરું થવું, પાર પડવું. *inf.* To be Completed, to be fulfilled.

= ના. નુર, પ્રકાશ. *n.* Lustre, brilliance. (Av.).

= વિ. રોશનીવાળું. *adj.* Full of light. (Av. to shine.)

= ક્રિ. અ. વારે-

ઘણીવેળા, ફરી ફરીને. *adv.* Often, frequently.

[illegible] ના. મોતની હાલત. *n.* The state of death or damnation.

[illegible] ક્રિ. ચોરી કરવી, છીનવીલેવું. *v.* To rob, to thieve, to seize. (Pers. ربودن).

[illegible]

[illegible] ના. સમજ આપવી, શીખવવું, જોવાની શક્તિ આપવી. *n.* Teaching, edification, enlightenment. (Av. [illegible] to see, and [illegible] to carry.)

[illegible] ના. ઓરેહ, પ્રતાપ, કીર્તિ. *n.* Glory, splendour, fame. (Av. [illegible] to shine.)

[illegible] ના. નાશ કરનાર. *n.* Destroyer, annihilator. (Av. [illegible] to decay.)

[illegible] ના. બેહુદાપણું, અકલ વગરનું. *n.* Impudence, insolence, folly.

[illegible] ના. મુફલેસી, ગરીબી. *n.* Poverty, indigence. (Pers. گرسگی).

[illegible]

[illegible] ના. સુસ્ત કરનાર. *n.* One who makes man indolent.

[illegible] ના. તૃપ્ત કરનાર, પોષણ કરનાર. *n.* Nourisher, cherisher (Av. [illegible]).

[illegible] ના. શેહેર, કસબો. *n.* A city, a borough, a town. (Av. [illegible]). Also read [illegible] ના. લાંબી હયાતી. *n.* Long life. (Av. [illegible]).

[illegible] ના. ભરવાડ. *n.* A shepherd. (Av. [illegible], Pers. شبان).

[illegible] ક્રિ. અ. દીવાનાપણાથી. *adv.* Owing to madness, perplexity. (Pers. شگفت).

[illegible] વિ. ઘણીજ ગરમ લાગણીવાળું. *adj.* Full of hot ardour.

[illegible] ના. ઇનસાફને હાણી પોહોચાડનારો. *n.* Justice-destroying.

[illegible] ના. રોશ્ની, પ્રતાપ, *n.* Light, splendour.

આએ પુસતક આઠમાને છપાતાં થએલી ભુલને લગતું
જંદ શુદ્ધી પત્રક.

સફે.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૪૮૨	૧૪	[illegible]	[illegible]
૪૮૨	૧૮	[illegible]	[illegible]
૪૯૦	૨૦	[illegible]	[illegible]
૪૯૪	૩	[illegible]	બોળ પછી ઉમેરો. [illegible]
૪૯૯	૯	[illegible]	[illegible]
૪૯૯	૧૦	[illegible]	[illegible]
૫૦૬	૧૩	[illegible]	[illegible]
૫૦૬	૨૨	[illegible]	[illegible]
૫૦૮	૧૦, ૧૩	[illegible]	[illegible]
૫૧૭	૧૮	[illegible]	બોળ પછી ઉમેરો.... [illegible]
૫૧૮	૧	[illegible]	[illegible]
૫૧૯	૨	[illegible]	[illegible]
૫૧૯	૪	[illegible]	[illegible]
૫૨૦	૨૧	બીજો [illegible]	[illegible]
૫૨૧	૧૭	[illegible]	[illegible]
૫૨૩	૯	[illegible]	[illegible]
૫૨૩	૧૦	[illegible]	[illegible]
૫૨૩	૧૪, ૧૫	[illegible]	[illegible]
૫૨૬	૯	[illegible]	[illegible]
૫૨૬	૧૭	[illegible]	[illegible]
૫૨૬	૧૮	[illegible]	[illegible]

પૃષ્ઠ.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૫૨૭	૧૧, ૧૫	[illegible]	[illegible]
૫૨૭	૬	[illegible]	[illegible]
૫૨૮	૭	[illegible]	[illegible]
૫૩૧	૯	[illegible]	[illegible]
૫૩૨	૧૬	[illegible]	[illegible]
૫૩૩	૨૦	[illegible]	[illegible]
૫૩૪	૬	[illegible]	[illegible]
૫૩૫	૧૩	[illegible]	[illegible]
૫૩૭	૧૧	[illegible]	[illegible]
૫૪૪	૧	[illegible]	[illegible]
૫૪૬	૭	[illegible]	[illegible]
૫૪૭	૧૫	[illegible]	[illegible]
૫૪૮	૮	[illegible]	[illegible]
૫૪૮	૬	[illegible]	[illegible]
૫૪૮	૨૧	[illegible]	[illegible]
૫૫૧	૧૬	[illegible]	[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1 ١} (٤١٣) [illegible]
[illegible]

{2 ٢} [illegible]
[illegible]
{3 ٣} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 (٤١٢) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

---

1 / १ (৫11) [illegible]

---

2 / २ [illegible]

3 / ३ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(٤١٠) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

8 ८

9 ९

10 १०

11 ११

(४०९)

1 १

2 २

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{8 ٨} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{1 ١} (٤٠٨) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{2 ٢} [illegible]

{3 ٣} [illegible]

{4-5 ٤-٥} [illegible]

[illegible]

[illegible]

{6 ٦} [illegible]

[illegible]

{7 ٧} [illegible]

1 / ١ — (۴۰۷) [illegible]

[illegible]

---

2 / ٢ — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3 / ٣ — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4 / ٤ — [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

21 / ૨૧ [illegible]

22 / ૨૨ [illegible]

[illegible]
[illegible]
12 ۱۲ [illegible]
13-14 ۱۳-۱۴ [illegible]
15 ۱۵ [illegible]
16 ۱۶ [illegible]
17 ۱۷ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
18 ۱۸ [illegible]
[illegible]
[illegible]
19 ۱۹ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
20 ۲۰ [illegible]

6 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
8 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
10 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
11 [illegible]
[illegible]

7/٥ [illegible]
[illegible]

8/٦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/١ (١٠٠٦) [illegible]
[illegible]

2/٢ [illegible]
[illegible]

3/٣ [illegible]
[illegible]

4/٤ [illegible]
[illegible]

5/٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
7 ૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
8 ૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 ૧ (૪૦૫) [illegible]
[illegible]

---

2 ૨ [illegible]
3 ૩ [illegible]
[illegible]
4 ૪ [illegible]
5 ૫ [illegible]
6 ૬ [illegible]
[illegible]

1 / ۱ [illegible] (۴۰۴) [illegible]

[illegible]

---

2 / ۲ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3 / ۳ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4 / ۴ [illegible]

[illegible]

[illegible]

5 / ۵ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6 / ۶ [illegible]

[illegible]

[illegible]

(૪૦૩) [illegible] 1/1
[illegible]
[illegible] ⊛

[illegible] 2/2
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3/3
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⊛

[illegible]
[illegible]

{1/૧} (૪૦૨) [illegible]
[illegible]

{2/૨} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{3/૩} [illegible]
[illegible]
[illegible]

{4/૪} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1/1} (४०१) [illegible]
[illegible]

{2/2} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

15 } ١٤ [illegible]

16 } ١٥ [illegible]

17 } ١٦ [illegible]

18 } ١٧ [illegible]

19 } ١٨ [illegible]

13 / ૧૩

14 / ૧૪

[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 ૯ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
10 ૧૦ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
11 ૧૧ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
12 ૧૨ [illegible]
[illegible]

{ 1 / ١ } [illegible] (٤٠٠) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ 2 / ٢ } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ 3 / ٣ } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{ 4 / ٤ } [illegible]

{ 5 / ٥ } [illegible]

{ 6 / ٦ } [illegible]

{ 7 / ٧ } [illegible]

[illegible]

{ 8 / ٨ } [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
9 ٩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
10 ١٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

4 ٤ [illegible]

5 ٥ [illegible]

[illegible]

6 ٦ [illegible]

7 ٧ [illegible]

8 ٨ [illegible]

5 / ٤ [illegible]

6 / ٥ [illegible]

7 / ٦ [illegible]

---

1 / ١ (٣٩٩) [illegible]

---

2 / ٢ [illegible]

3 / ٣ [illegible]

[illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23 [illegible]

---

1 (٣٩٨) [illegible]

---

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

[illegible]
[illegible] 3 / ૩
[illegible]
[illegible] 4-5 / ૪-૫
[illegible] 6-7 / ૬-૭
[illegible]
[illegible] 8-9 / ૮-૯
[illegible] 10-11 / ૧૦-૧૧
[illegible] 12-13 / ૧૨-૧૩
[illegible]
[illegible]
[illegible] 14 / ૧૪
[illegible] 15 / ૧૫
[illegible]
[illegible] 16 / ૧૬
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 17 / ૧૭
[illegible] 18 / ૧૮
[illegible]
[illegible]
[illegible] 19 / ૧૯
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{5/૪} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1/૧} (૩૯૭) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{2/૨} [illegible]
[illegible]
[illegible]

(૩૯૬) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1 ૧ [illegible] (૩૯૦) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 ૨ [illegible]
[illegible]

3 ૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

4 ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]

5 ૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

6 ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
6/4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/1 (٣٩٤) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

2/2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3/3 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 [illegible] (٣٩٣) [illegible]
[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3 [illegible]
[illegible]

4 [illegible]
[illegible]

5 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

{1 2} (٣٩٢) [illegible]

{2 2} [illegible]

{3 3} [illegible]

11 ١١

12 ١٢

13 ١٣

14 ١٤

15 ١٥

[illegible]

[illegible]

[illegible]
8 / ٨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
9 / ٩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
10 / ١٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
11 / ١١ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1} (३९०) [illegible]

[illegible]

{2} [illegible]

{3} [illegible]

{4} [illegible]

{5} [illegible]

{6} [illegible]

{7} [illegible]

12 ૧૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

13 ૧૩ [illegible]
[illegible]

14 ૧૪ [illegible]
[illegible]

15 ૧૫ [illegible]
[illegible]

16 ૧૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

17 ૧૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

18 ૧૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

(٣٨٩) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

1 / ١ — (٣٨٨) [illegible]

---

2 / ٢ — [illegible]

3 / ٣ — [illegible]

1 ١ (٣٨٧) [illegible]

[illegible]

—⊚⊚|⊚⊚—

2 ٢ [illegible]

3 ٣ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

4/۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—⊜⊜⊜⊜|·|⊜⊜⊜⊜—

1/۱ [illegible] (٣٨٦) [illegible]
[illegible]
[illegible]

—⊜⊜|⊜⊜—

2/۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3/۳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

—⊜⊜⊜⊜|·|⊜⊜⊜⊜—

(۳۸۵) [illegible] 1/2

[illegible]

2/2 [illegible]

3/3 [illegible]

[illegible]

6 ٦ [illegible]

7 ٧ [illegible]

8 ٨ [illegible]

9 ٩ [illegible]

10 ١٠ [illegible]

11 ١١ [illegible]

12 ١٢ [illegible]

13 ١٣ [illegible]

14 ١٤ [illegible]

15 ١٥ [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٣٨٤) [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1 ૧} (٣٨٣) [illegible]

{2 ૨} [illegible]
[illegible]

{3 ૩} [illegible]
[illegible]

{4 ૪} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{5 ૫} [illegible]
[illegible]
[illegible]

{6 ૬} [illegible]

1/١ (٣٨٢) [illegible]

[illegible]

2/٢ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3/٣ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4/٤ [illegible]

[illegible]

[illegible]

5/٥ [illegible]

[illegible]

6/٦ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

7/٧ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(٣٨١) [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{ 1/٩ } (٣٨٠) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{ 2/٢ } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۳۷۸) [illegible] {1/2}
[illegible]

[illegible] {2/2}
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۳۷۹) [illegible] {1/2}
[illegible]
[illegible]

[illegible] {2/2}
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

{ 4 / ۷ } [illegible]

{ 1 / ۱ } (۳۷۷) [illegible]

{ 2 / ۲ } [illegible]

{ 3 / ۳ } [illegible]

7 ٧

8 ٨

9 ٩

10 ١٠

---

(۳۷۶)

1 ١

---

2 ٢

3 ٣

[illegible]

3 / ٣ [illegible]

4 / ٤ [illegible]

5 / ٥ [illegible]

---

1 / ١ (٣٧٥) [illegible]

---

2 / ٢ [illegible]

3-4 / ٣-٤ [illegible]

5 / ٥ [illegible]

6 / ٦ [illegible]

(۳۷۳) [illegible]

[illegible]

(۳۷۴) [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
7 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 (٣٧٢) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 [illegible]
[illegible]
3 [illegible]
[illegible]
4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
5 [illegible]
[illegible]

---

1 / ۱ — [illegible] (۳۷۱)

[illegible]

2 / ۲ — [illegible]

3 / ۳ — [illegible]

4 / ۴ — [illegible]

5 / ۵ — [illegible]

6 / ۶ — [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 ١ (٣٧٠) [illegible]

[illegible]

---

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3 ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

4 ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٣٦٨) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

(٣٦٩) [illegible]

[illegible]

[illegible]

(۳۶۷) [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

6/٤ [illegible]

1/٩ (٣٦٦) [illegible]

2/٢ [illegible]

3/٣ [illegible]

4/٤ [illegible]

5/٥ [illegible]

[illegible]

---

1 (٣٤٥) [illegible]

---

2 [illegible]

3 [illegible]

(۳۶۴) [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(۳۶۳) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]

1 ۱ (۳۶۲) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

2 ۲ [illegible]

3 ۳ [illegible]

આએ પુસતક આઠમાને છપાતાં થએલી ભુલને લગતું પેહલવી શુદ્ધી પત્રક.

સફે.	સતર.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૩૬૩	૨	[illegible]	[illegible]
૩૬૫	૧૦	[illegible]	[illegible]
૩૬૭	૩	[illegible]	[illegible]
૩૬૭	૧૭	[illegible]	[illegible]
૩૬૮	૮	[illegible]	[illegible]
૪૦૫	૯	[illegible]	[illegible]
૪૦૫	૨૧	[illegible]	[illegible]
૪૧૧	૨૦	[illegible]	પછી વધારો [illegible]
૪૧૨	૮	[illegible]	[illegible]
૪૧૭	૧૫	[illegible]	બોળ પછી વધારો [illegible]
૪૧૯	૪	[illegible]	[illegible]
૪૧૯	૧૭	[illegible]	[illegible]
૪૩૫	૯	[illegible]	[illegible]

[illegible]

(۶۱۳) [illegible]

[illegible]

(૪૧૧) [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૪૧૨) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

---

(٤١٠) [illegible]

[illegible]

---

1 ૧ (૪૦૭) [illegible]

2 ૨ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

[illegible]

[illegible]

5 ૫ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6 ૬ [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૨. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૫. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

(૪૦૮) [illegible] 1 ૧

[illegible]

[illegible]

[illegible] 2 ૨

[illegible] 3-4 ૩-૪

[illegible] 5 ૫

[illegible]

[illegible] 6 ૬

[illegible] 7 ૭

[illegible]

[illegible] 8 ૮

[illegible] 9 ૯

[illegible]

[illegible] 10 ૧૦

[illegible]

[illegible] 11 ૧૧

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

૪. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) આએ ફેકરો અસલ નકલમાં બે વાર લખાયલો હતો તે તપાસીને બીજીવાર લખાયલો ફેકરો હમોએ કાહડી નાંખ્યોછે.

1/۱ (۴۰۷) [illegible]
[illegible]

2/۲ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
3/۳ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4/۴ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
5/۵ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

20 ٢٠ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

21 ٢١ [illegible]

[illegible]

[illegible]

22 ٢٢ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

9 / ૯ [illegible]

10 / ૧૦ [illegible]

11 / ૧૧ [illegible]

12 / ૧૨ [illegible]

13-14 / ૧૩-૧૪ [illegible]

15-16 / ૧૫-૧૬ [illegible]

17 / ૧૭ [illegible]

18 / ૧૮ [illegible]

19 / ૧૯ [illegible]

---

૧૨. ૧) સઘલી નકલોમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(۴۰۷) [illegible] — 1 ૧

2 ૨ [illegible]
[illegible]

3 ૩ [illegible]

4 ૪ [illegible]

5 ૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]

6 ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]

7 ૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]

8 ૮ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૧) આએ પેહલવી ફેકરો દ. તે. વાલી નકલમાં નજર ચુકથી લખાયલો નથી.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⁷⁄٦
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ⁸⁄٨
[illegible]
[illegible]

---

(٤٠٥) [illegible] ¹⁄١
[illegible]

[illegible] ²⁄٢
[illegible] ³⁄٣
[illegible] ⁴⁄٤
[illegible] ⁵⁄٥
[illegible] ⁶⁄٦
[illegible] ⁷⁄٧
[illegible]
[illegible] ⁸⁄٨
[illegible]

(٤٠٤)

(۴۰۳)

[illegible]

{3/3} [illegible]

{1/1} (٤٠٢) [illegible]

{2/2} [illegible]

19 / ١٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 / ١ (٤٠١) [illegible]
[illegible]

---

2 / ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

14 ૧૪ [illegible]

15 ૧૫ [illegible]

16 ૧૬ [illegible]

17 ૧૭ [illegible]

18 ૧૮ [illegible] [૧ [illegible]] [illegible]

---

૧૮. ૧) સઘલી નકલમાંથી નકલ કરનારની નજર ચુકથી લખેલો મલતો નથી.

10 / ૧૦ · 11 / ૧૧ · 12 / ૧૨ · 13 / ૧૩

[illegible]

૧૧. ૧) મુખલી નકલમાં [illegible] મળેછે.

{1 ۱} (۴۰۰) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{2 ۲} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{3 ۳} [illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{4.5 ۴-۵} [illegible] ۞ [illegible]

{6 ۶} [illegible] ۞ [illegible]

{7 ۷} [illegible] ۞ [illegible]

{8 ۸} [illegible] ۞ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ۞

{9 ۹} [illegible]
[illegible]
[illegible]

7

8

9

10

1 / ૧ (۳۹۹) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

2 / ૨ [illegible]

3 / ૩ [illegible]

4 / ૪ [illegible]

5 / ૫ [illegible]

6 / ૬ [illegible]

---

૧. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
23 ૨૩ [illegible]
[illegible]

---

1 ૧ (૩૧૮) [illegible]
[illegible]

---

2 ૨ [illegible]
3 ૩ [illegible]
[illegible]
4 ૪ [illegible]
[illegible]
5 ૫ [illegible]
[illegible]
6 ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
7 ૭ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે. ૨) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible] {4-5 / ૪-૫}

[illegible] {6-7 / ૬-૭}

[illegible] {8-9 / ૮-૯}

[illegible] {10-11 / ૧૦-૧૧}

[illegible] {12-13 / ૧૨-૧૩}

[illegible]

[illegible] {14 / ૧૪}

[illegible] {15 / ૧૫}

[illegible] {16 / ૧૬}

[illegible]

[illegible]

[illegible] {17 / ૧૭}

[illegible]

[illegible] {18 / ૧૮}

[illegible]

[illegible] {19 / ૧૯}

[illegible]

[illegible] {20 / ૨૦}

[illegible]

[illegible]

[illegible] {21 / ૨૧}

[illegible] {22 / ૨૨}

---

૫. ૧) સુધલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૧૩. ૧) દ. એ. નકલમાં [illegible] મલેછે.

5/4

---

(٣٩٧) 1/9

2/2

3/3

6/૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1/૧ (૩૯૬) [illegible]
[illegible]

2/૨ [illegible]
[illegible]
3/૩ [illegible]
[illegible][1]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
4/૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] અને [illegible] ની આગલ ; લખ્યામાં આવેલોછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 3/૩
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૩૯૦) [illegible] 1/૧
[illegible]

[illegible] 2/૨
[illegible]
[illegible] 3/૩
[illegible]
[illegible] 4/૪
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5/૫
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) મુંબઇની નકલમાં [illegible] મળેછે. ૨) દ. એ. વાળી નકલમાં [illegible] મળેછે.

[illegible]

{5/4} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{6/1} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{1/2} (۳۹۴) [illegible]

[illegible]

[illegible]

{2/2} [illegible]

[illegible]

(۳۹۳)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

{1 ۱} (۳۹۲) [illegible]

[illegible]

{2 ۲} [illegible]

[illegible]

{3 ۳} [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6 ૬ [illegible]

7 ૭ [illegible]

[illegible]

8 ૮ [illegible]

[illegible]

9 ૯ [illegible]

10 ૧૦ [illegible]

[illegible]

11 ૧૧ [illegible]

[illegible]

[illegible]

12 ૧૨ [illegible]

13 ૧૩ [illegible]

[illegible]

14 ૧૪ [illegible]

[illegible]

[illegible]

15 ૧૫ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ([1] [illegible]) [illegible]

---

૧૫. ૧) આએ વલાયામાં વધારેલી એબારત સઘલી નકલોમાં મલતી નથી તે અસલ નકલ ઉપરથી નકલ કરનારની નજર ચુકથી બનવું જોઇયે. માટે હમોએ વધારેલી છે.

[illegible]

9 / ٩ [illegible]

[illegible]

10 / ١٠ [illegible]

[illegible]

11 / ١١ [illegible]

[illegible]

---

1 / ١ (٣٩١) [illegible]

[illegible]

---

2 / ٢ [illegible]

[illegible]

3 / ٣ [illegible]

4 / ٤ [illegible]

5 / ٥ [illegible]

[illegible]

(۳۹۰) [illegible]

[illegible]

2 ۲ [illegible]

3 ۳ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

4 ۴ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5 ۵ [illegible]

[illegible]

[illegible]

6 ۶ [illegible]

[illegible]

7 ۷ [illegible]

[illegible]

8 ۸ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

11 ١١ [illegible]

12 ١٢ [illegible]

13 ١٣ [illegible]

14 ١٤ [illegible]

15 ١٥ [illegible]

16 ١٦ [illegible]

17 ١٧ [illegible]

18 ١٨ [illegible]

(۳۸۹) [illegible]

[illegible]

{1/૧} (۳۸۸) [illegible]

[illegible]

{2/૨} [illegible]

{3/૩} [illegible]

{4/૪} [illegible]

૪. ૧) દ. એ. વાલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

1/9 (٣٨٧) [illegible]

[illegible]

2/2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3/3 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
{3/٣} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
{4/٤} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{1/١} (٣٨٦) [illegible]
[illegible]

{2/٢} [illegible]
[illegible]
[illegible]
{3/٣} [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

10 ١٠ [illegible]
[illegible]
11 ١١ [illegible]
[illegible]
12 ١٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
13 ١٣ [illegible]
14 ١٤ [illegible]
[illegible]
15 ١٥ [illegible]
[illegible]

---

1 ١ (٣٨٥) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1 (١) (٣٨٤) [illegible]

[illegible]

2 (٢) [illegible]

3 (٣) [illegible]

4 (٤) [illegible]

5 (٥) [illegible]

6 (٦) [illegible]

7 (٧) [illegible]

8 (٨) [illegible]

9 (٩) [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(૩૮૩) [illegible] 1 / ૧

[illegible] 2 / ૨
[illegible]
[illegible] 3 / ૩
[illegible] 4 / ૪
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 5 / ૫
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 6 / ૬
[illegible]
[illegible]
[illegible] 7 / ૭

---

૭. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 ૧ (۳۸۲) [illegible]

---

2 ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

3 ૩ [illegible]
[illegible]

4 ૪ [illegible]
[illegible]

5 ૫ [illegible]
[illegible]

6 ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]

7 ૭ [illegible]

---

૭. ૧) સઘલી નકલમાં નકલ કરનારની ભુલથી [illegible] ની આગળ [illegible] નો બોલ નકાંમો લખાઈ ગયલો મલેછે તે હમોએ કાહડી નાખ્યોછે.

[illegible]

3 / ૩ [illegible]

4 / ૪ [illegible]

5 / ૫ [illegible]

---

૨. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

(۳۸۰) [illegible]

[illegible]

(۳۸۱) [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૧/૧ } (૩૭૮) [illegible]
[illegible]

૨/૨ } [illegible]
[illegible]
[illegible] ૧ [illegible]
[illegible]

૧/૧ } (૩૭૯) [illegible]
[illegible]

૨/૨ } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

૨. ૧) અસલ નકલોમાં [illegible] મલતું નથી તેથી હમોએ નકલ કરનારની ભુલ થયલી સમજીને સુધારેલું છે. (તરજુમો કરનાર.)

1 / ١ (٣٧٦) [illegible]
[illegible]

---

2 / ٢ [illegible]
3 / ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 / ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 / ١ (٣٧٧) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 / ٢ [illegible]
3 / ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

5/٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]

1/١ (٣٧٥) [illegible]
[illegible]

2-3/٢-٣ [illegible]
4-5/٤-٥ [illegible]
6/٦ [illegible]
7/٧ [illegible]
[illegible]
8/٨ [illegible]
[illegible]
[illegible]
9/٩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
10/١٠ [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

3 / ૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 / ૧ (૩૭૪) [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

2 / ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]

3 / ૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]

4 / ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૩. ૧) સઘલી નકલમાં [illegible] મલેછે.

[illegible]
[illegible] 7 ૭
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

(૩૭૨) [illegible] 1 ૧
[illegible] [[illegible]][1]

[illegible] 2 ૨
[illegible] 3 ૩
[illegible]
[illegible] 4 ૪
[illegible]
[illegible] 5 ૫
[illegible]

---

(૩૭૩) [illegible] 1 ૧
[illegible]
[illegible]

[illegible] 2 ૨
[illegible]

૧. ૧) સઘલી નકલોમાં મલતી નથી તેથી હમોએ અતરે વલાયામાં તે લખીછે.

[illegible]
[illegible]

1 / ૧ (૩૭૧) [illegible]
[illegible]

2 / ૨ [illegible]
[illegible]
[illegible]

3 / ૩ [illegible]
[illegible]
[illegible]

4 / ૪ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

5 / ૫ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

6 / ૬ [illegible]
[illegible]
[illegible]

---

૪. ૧) સઘળી નકલમાં [illegible] છે.

6 ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
7 ٥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

(٣٧٠) [illegible]

2 ٢ [illegible]
[illegible]
[illegible]
3 ٣ [illegible]
[illegible]
[illegible]
4 ٤ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

{1 ۱} (۳۶۹) [illegible]

{2 ۲} [illegible]

{3 ۳} [illegible]

{4 ۴} [illegible]

{5 ۵} [illegible]

(٣٦٧) [illegible]

[illegible]

[illegible]

---

(٣٦٨) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
6 ۶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 ۱ (۳۶۶) [illegible]
[illegible]

---

2 ۲ [illegible]
3 ۳ [illegible]
[illegible]
4 ۴ [illegible]
5 ۵ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

---

1 / ١

(٣٦٥) [illegible]

[illegible]

2 / ٢ [illegible]

3 / ٣ [illegible]

4 / ٤ [illegible]

5 / ٥ [illegible]

{ 1 / ١ } [illegible] (٣٦٤) [illegible]
[illegible]

{ 2 / ٢ } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

{ 3 / ٣ } [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

1 (٣٦٣) [illegible]

---

2 [illegible]

3 [illegible]

4 [illegible]

5 [illegible]

6 [illegible]

7 [illegible]

(٣٦٢) [illegible]

[illegible]

[illegible]

